
Rapport

Forsvarsbygg

OPPDRAK

Områderegulering for
Halkvarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt
PlanID 2016004

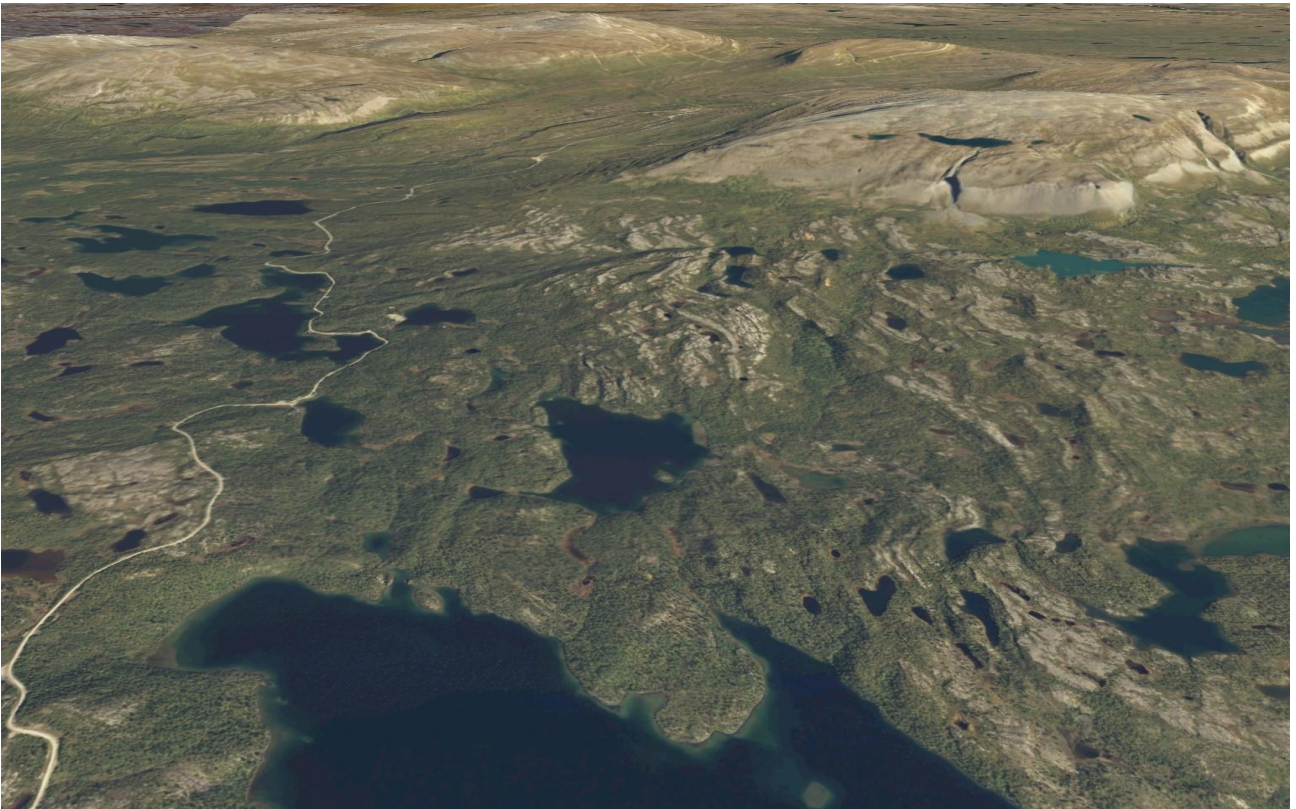
EMNE

Planbeskrivelse (med konsekvensutredning)

DOKUMENTKODE

712806-PLAN-RAP-001

RAPPORT

OPPDRAG	Områderegulering for Halkavarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt	DOKUMENT KODE	712806-PLAN-RAP-001
EMNE	Planbeskrivelse (med konsekvensutredning)	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAGSGIVER	Forsvarsbygg	OPPDRAGSLEDER	Tom Langeid
KONTAKTPERSON	Morten Fredheim	SAKSBEH	Ivar Bjørnstad, Tom Langeid
KOPI		ANSVARLIG ENHET	Arealplan og utredning, Tromsø

SAMMENDRAG

03	26.05.2023	Justeringer i avsnitt 4.5.6, 7.10.11 og kap 12			Tom Langeid
02	26.09.2022	Justeringer i avsnitt 7.9.1 og vedlegg 1			Tom Langeid
01	16.08.2022	Justert utkast			Tom Langeid
00	23.06.2020	Utkast til oppdragsgivers gjennomsyn	Ivar Bjørnstad	Tom Langeid	Tom Langeid
REV.	REV. DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	6
1.1	BAKGRUNN	6
1.2	FORMÅL MED PLANARBEIDET	6
1.3	SPRÅKBRUK OG STAVEMÅTER	6
2	PLANPROSESSEN, MEDVIRKNING.....	7
2.1	VURDERING AV FORHOLDET TIL FORSKRIFT OM KONSEKVENsutREDNING (KU)	7
2.2	SAMARBEID MED KOMMUNEN	7
2.3	KUNNGJØRING OG VARSLING.....	7
2.4	FORHÅNDSUTTALELSER	7
2.5	FASTSATT PLANPROGRAM.....	7
2.6	DIALOG MED BERØRTE	8
2.7	VEDR KONSULTASJONSPLIKT I SAMISKE SAKER	8
3	PLANSTATUS OG RAMMEBETINGELSER.....	9
3.1	STATLIG NIVÅ.....	9
3.2	FYLKESNIVÅ.....	9
3.3	VERNEPLANER.....	9
3.4	KOMMUNALT NIVÅ.....	11
4	BESKRIVELSE AV DAGEN SITUASJON	12
4.1	BELIGGENHET.....	12
4.2	EIENDOMS- OG RETTIGHETSFORHOLD	13
4.3	NATURMANGFOLD	13
4.4	NÆRMILJØ, FRILUFTSLIV OG ANNEN UTMARKSBRUK	25
4.5	LANDBRUK	33
4.6	REINDRIFT	36
4.7	LANDSKAP	40
4.8	KULTURMINNER OG KULTURMILJØ	42
4.9	FORURENSNING	43
4.10	STØY.....	47
4.11	TRAFIKALE FORHOLD	48
4.12	TEKNISK INFRASTRUKTUR	51
5	UTREDNINGSMULIGHETENE.....	52
5.1	0-ALTERNATIVET	52
5.2	UTBYGGINGSALTERNATIV 1 - VIDerefØRING.....	52
5.3	UTBYGGINGSALTERNATIV 2 – UTVIDELSE.....	56
6	KONSEKVENSVURDERINGER	58
6.1	TILNÆRMING OG METODE	58
6.2	NATURMANGFOLD	59
6.3	NÆRMILJØ, FRILUFTSLIV OG ANNEN UTMARKSBRUK	64
6.4	LANDBRUK	68
6.5	REINDRIFT	72
6.6	LANDSKAP	74
6.7	KULTURMINNER OG KULTURMILJØ	77
6.8	FORURENSNING	79
6.9	STØY.....	82
6.10	FLYSIKKERHET	84
6.11	SAMFUNNSMESSIGE FORHOLD	87
6.12	SAMMENSTILLING, OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	92
7	BESKRIVELSE AV PLANEN	96
7.1	PLANKONSEPTET	96
7.2	HOVEDGREP.....	97
7.3	PLANOMRÅDET.....	97
7.4	AREALFORMÅL.....	98
7.5	SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR.....	99
7.6	FORSVARET	100
7.7	BRUK OG VERN AV SJØ OG VASSDRAG, MED TILHØRENDE STRANDSONE	101
7.8	HENSYNSSONER	101
7.9	BESTEMMELSESMOMRÅDER	102

7.10	VIRKNINGER AV PLANEN.....	103
8	RISIKO OG SÅRBARHET	108
8.1	INNLEDNING	108
8.2	SKOG OG LYNGBRANN	108
8.3	FLYTRAFIKK	108
8.4	RISIKOFYLT VIRKSOMHET.....	109
8.5	FARE FOR AKUTT FORURENSING PÅ LAND ELLER I SJØ, OLJEUTSLIPP ETC.	109
8.6	ULYKKER VED OFFENTLIG VEI	110
8.7	BRUK AV SKYTE- OG ØVINGSFELTET TIL FRILUFTSLIV	110
8.8	DYR PÅ BEITE	110
9	ØKOSYSTEMTJENESTER.....	112
9.1	DEFINISJON	112
9.2	FORSYNINGSTJENESTER	112
9.3	REGULERINGSTJENESTER.....	112
9.4	KULTURELLE TJENESTER.....	112
9.5	STØTTENDE TJENESTER.....	112
10	VURDERING ETTER NATURMANGFOLDLOVEN	113
10.1	BAKGRUNN	113
10.2	KONSEKVENsutredningen	113
10.3	VURDERING IFT NATURMANGFOLDLOVEN §§ 8 – 12	115
11	FORHOLDET TIL VANNFORSKRIFTEN	117
12	PLANMATERIALE.....	118
13	VEDLEGG 1.....	119

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN

Forsvarsbygg har på vegne av Forsvarsdepartementet satt i gang prosjekter for å sikre rammebetingelser i Forsvarets skyte- og øvingsfelt i hele landet.

Gjennomføringsoppdrag for Halkavarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt ble gitt i mai 2013. Porsangmoen leir omfattes av oppdraget.

Aktuelle rammebetingelser omhandler blant annet utarbeidelse av en områdereguleringsplan, utslippstillatelse og flerbruksplan for feltet.

Søknad om utslippstillatelse vil med utgangspunkt i vedtatt områdeplan sendes forurensningsmyndigheten.

1.2 FORMÅL MED PLANARBEIDET

Det skal etableres en områdeplan som sikrer de offentligrettslige rammene for Forsvarets arealer samtidig som de avklarer eventuelle avgrensninger mot annen virksomhet.

For forslagsstiller er det viktig at planen tar høyde for en fremtidig utvikling i Forsvarets aktivitet.

Gjennom planarbeidet skal Forsvarets arealbruk avklares mot annen virksomhet innenfor planområdet.

Ambisjonen er i dialog med Porsanger kommune å lage en områdereguleringsplan som er tilstrekkelig for at kommunen kan gi byggetillatelse i leirområdet og i skyte- og øvingsfeltet uten å utarbeide detaljreguleringsplaner.

1.3 SPRÅKBRUK OG STAVEMÅTER

Det er en realitet at stedsnavn og egennavn blir skrevet på forskjellige måter i ulike kildematerialer, endog i ulike offentlige kartverk.

Som et resultat at dette varierer både skriftspråk og stavemåte i de ulike grunnlagsdokumentene.

Eksempler på dette kan være at fjellet som har navngitt skyte- og øvingsfeltet staves både «Halkavarre» og «Hálkavárri», og at navn på vann skrives på både norsk og etnisk (eks Øvrevann og Dapmotjavri).

Vi har i rapporten her valgt å bruke en noe fornorsket skrivemåte.

2 PLANPROSESSEN, MEDVIRKNING

2.1 VURDERING AV FORHOLDET TIL FORSKRIFT OM KONSEKVENsutREDNING (KU)

Områdereguleringsplanen for Halkvarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt skal regulere aktivitet som i utgangspunktet eksisterer og har eksistert i mange år.

Samtidig skal planen legge til rette for fremtidig utvikling i medhold av bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

Det følger av § 2 pkt e) i forskrift om konsekvensutredninger (01.01.2015) at «områdereguleringer som fastsetter rammer for tiltak i vedlegg I og vedlegg II» alltid skal behandles etter forskriften.

Selv om Vedlegg I pkt 12 «Større militære skyte- og øvingsfelt» [pkt 26 i ny forskrift] primært er rettet mot nyetableringer, har forsvarsmyndighetene sluttet seg til at denne områdeplanen konsekvensutredes.

I samråd med kommunen er det en ambisjon å lage en områdeplan som er tilstrekkelig for kommunen til å gi byggetillatelse i skyte- og øvingsfeltet og leirområdet uten å utarbeide detaljreguleringsplaner.

2.2 SAMARBEID MED KOMMUNEN

Porsanger kommune ble involvert i forberedelsene til planarbeidet, bl.a. gjennom møter 27.09.2012 og 12.06.2014.

Planutvalget sluttet seg til planspørsmålet ved vedtak den 02.10.2012.

Det er inngått en egen avtale mellom Porsanger kommune og Forsvarsbygg om utarbeidelse av en områdereguleringsplan, godkjent av Porsanger kommune v/planutvalget den 27.11.2014.

Formelt oppstartsmøte med kommunen ble gjennomført den 01.07.2015.

2.3 KUNNGJØRING OG VARSLING

Forsvarsbygg oversendte den 12.02.16 et utkast til planprogram for kommunens gjennomgang og behandling. Dette ble framlagt for planutvalget i møte den 23.02.2016 (sak RS 3/16).

Oppstart av reguleringsplanarbeid og offentlig ettersyn av forslag til planprogram ble kunngjort på kommunens hjemmesider og i avisene Sagat og Finnmark Dagblad, mens grunneiere, berørte naboer og offentlige myndigheter ble tilskrevet direkte.

2.4 FORHÅNDSUTTALELSER

I forbindelse med varsling av oppstart av planarbeidet og offentlig ettersyn til forslag av planprogram var det ved fristens utløp mottatt 16 (17) merknader og innspill til planarbeidet.

Et sammendrag av disse, sammen med forslagsstillers kommentarer, er nedfelt i et notat som lå til grunn ved fastsetting av planprogrammet.

2.5 FASTSATT PLANPROGRAM

Kommuneadministrasjonen gav i sitt saksfremlegg datert 20.09.2016 følgende vurdering:

«Foreliggende planprogram for områderegulering for Halkvarre/Porsangmoen gir et godt grunnlag for kommende reguleringsarbeider.

Det er knyttet en rekke interesser til planområdet. Det vises til innspillene til høringsforslaget.

De fleste innspillene til høringsforslaget er imøtekommet av Forsvarsbygg i revidert planprogram. Flere av innspillene omfatter innspill til planens innhold og formålet med planarbeidet.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

Innspillene til planarbeidet er kommentert av Forsvarsbygg i eget notat. Innspillene kommenteres ikke ytterligere her.

Foreslått medvirkningsprosess vurderes som tilfredsstillende. Reguleringsplanen med konsekvensutredningen vil utarbeides i tråd med gjeldende retningslinjer og vil samlet gi et godt beslutningsgrunnlag med hensyn til de viktigste forholdene knyttet til natur- og samfunn.»

Planutvalget innstilte i møte 29.09.16 på at rådmannens innstilling vedtas:

«I medhold av plan- og bygningslovens § 12-9 fastsetter kommunestyret planprogram for områderegulering for Halkavarre/Porsangmoen datert 12.9.2016.»

Kommunestyret fattet i møte 13.10.16 følgende vedtak:

«I medhold av plan- og bygningslovens § 12-9 fastsetter kommunestyret planprogram for områderegulering for Halkavarre/Porsangmoen datert 12.9.2016.»

2.6 DIALOG MED BERØRTE

Både før formell oppstart av, og underveis i planarbeidet har det vært kontakt mellom Forsvarsbygg/Forsvaret og reindriftsnæringa, også i forbindelse med prosessen knyttet til forhandling om ny avtale.

I arbeidet med de ulike delutredningene har det vært dialog med berørte aktører, organisasjoner og ressurspersoner. Omfanget av slik kontakt er omtalt nærmere i de ulike rapportene.

2.7 VEDR KONSULTASJONSPLIKT I SAMISKE SAKER

Sametinget er informert om planarbeidet, samt forhandlingene med RBD14A og plan for etterfølgende utslippstillatelser, i og med brev fra Forsvarsdepartementet pr 23.01.2017.

Sametinget har så langt i prosessen ikke fremmet ønske om særskilt konsultasjon utover dette.

3 PLANSTATUS OG RAMMEBETINGELSER

3.1 STATLIG NIVÅ

Følgende overordnede planforutsetninger legges til grunn for planarbeidet:

- Plan- og bygningsloven og veiledere fra departementene.
- Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for vernede vassdrag.
- Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for samordnet areal- og transportplanlegging.
- Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for klima- og energiplanlegging.
- Langtidsplanen for Forsvarssektoren (Prop. 151 S (2017-2020))
- Landmaktutredningen (Prop. 2 S (2017-2018), Innst. 50 S (2017-2018))
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019)

3.2 FYLKESNIVÅ

Følgende overordnede planforutsetninger legges til grunn for planarbeidet:

- Fylkesplanen for Finnmark, med tilhørende arealpolitiske retningslinjer

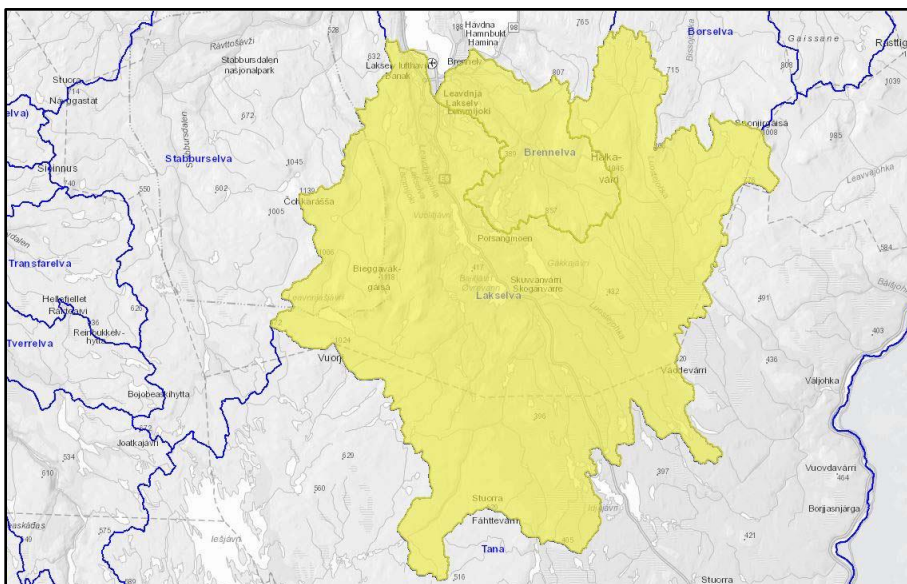
3.3 VERNEPLANER

3.3.1 Verneplan for vassdrag

Planområdet berører i utgangspunktet de vernede vassdragene Lakselva (Leavdnjajohka) og Brennelva (Lavttejohka) og nedbørsfeltet omkring, se skisse.

Forholdet til RPR for verna vassdrag er fulgt opp i gjeldende arealdel til kommuneplanen, der Lakselva «fra og med Nedrevann til og med Gaggavann» er spesifisert som friluft- og naturområde (klasse 2).

I kommuneplanen er det gitt følgende retningslinjer for forvaltning av klasse 2: «Det er forbud mot ny spredt bolig-, fritids og ervervsbebyggelse, ny anleggsvirksomhet, samt nye driftsbygninger i landbruket og alle former for nye masseuttak (PBL § 20-4, 1. andre ledd, bokstav f) inntil 50 m fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomavstand».

Figur 1: Nedbørsfeltet omkring Lakselva og Brennelva (//atlas.nve.no)

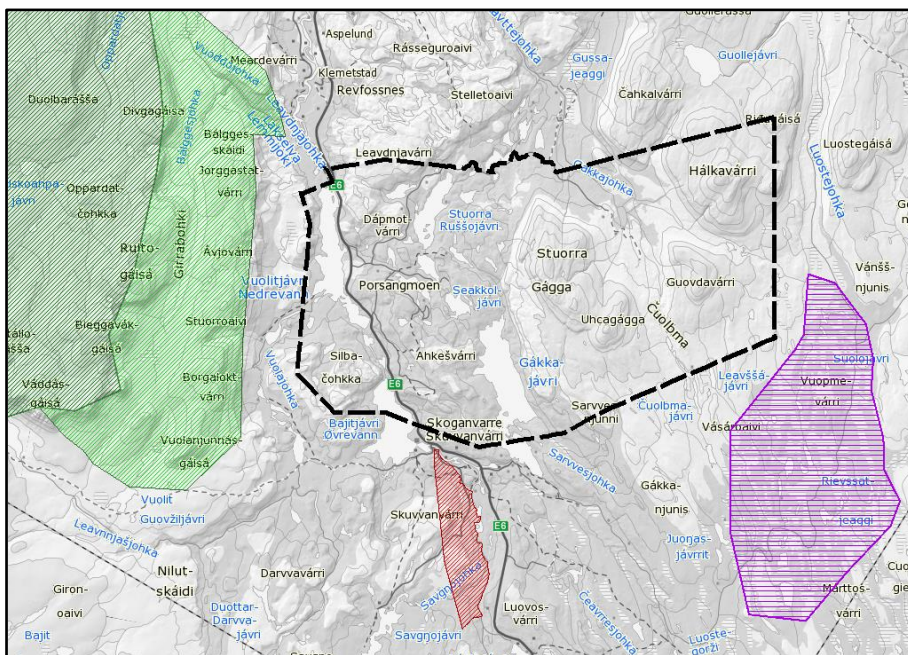
3.3.2 Vern etter naturmangfoldloven

Det er ingen verneområder etter naturmangfoldloven innenfor planområdet. De nærmeste verneområdene er Stabbursdalen landskapsvernområde (opprettet i 2002), Stabbursdalen nasjonalpark (opprettet i 1970 og utvidet i 2002) og Skoganvarre naturreservat (opprettet i 2000).

Av relevans for Forsvarets aktivitet i området nevnes at verneforskriften til Stabbursdalen nasjonalpark (§ 5) åpner for «(..) nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, (..)», «(..) motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet (..)», samt «(..) lavtflyging inntil 150 m over bakken, i forbindelse med innflyging til Banak flyplass og Forsvarets bruk av Halkavarre skytefelt.».

For Skoganvarre naturreservat, sør for planområdet, åpnes det for «Gjennomføring av militær operativ virksomhet (..), med unntak av øvelseskjøring i tilknytning til slike formål.»

Ellers framgår av «Naturbase» at et område langs Luostejohka, øst for planområdet, er foreslått vernet som naturreservat. Ifølge saksbehandler hos fylkesmannen i Finnmark har saken ligget i bero etter at Forslag til verneplan for myr- og våtmarker i Finnmark var på høring i 2009.

Figur 2: Eksisterende og foreslåtte verneområder (miljodirektoratet.no)

3.3.3 Landsverneplan for Forsvaret

Landsverneplanen for Forsvaret ble utarbeidet av Forsvarets Bygningstjeneste (nå Forsvarsbygg) i samarbeid med Riksantikvaren og Forsvarsmuseet i perioden 1995–1999. Målsetningen var å gjennomgå hele Forsvarets eiendomsportefølje og foreta en utvelgelse av verneverdige eiendommer, bygg og anlegg som kunne dokumentere Forsvarets virksomhet gjennom historien.

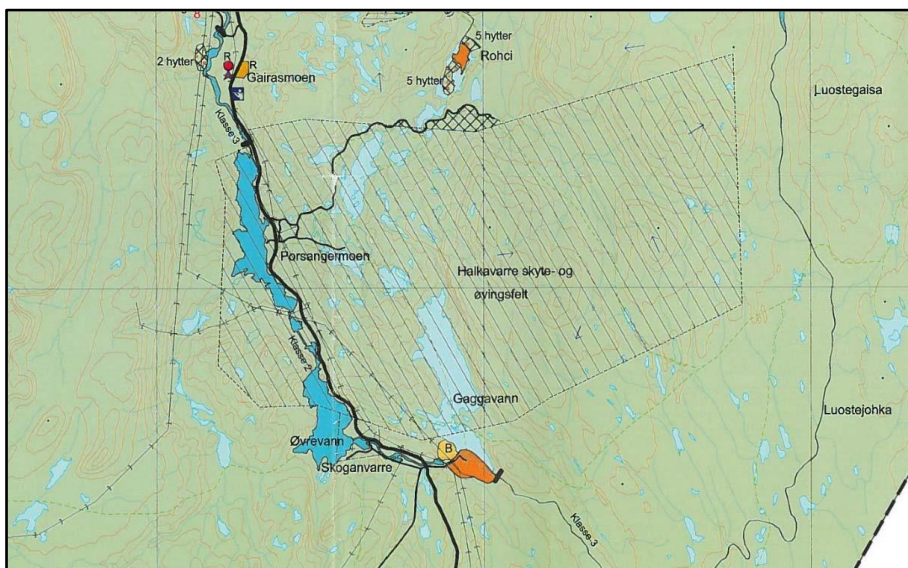
Det er ikke registrert bygninger eller anlegg innenfor planområdet som omfattes av verneplanen.

3.4 KOMMUNALT NIVÅ

3.4.1 Kommuneplanens arealdel

I Porsanger kommune sin arealdel til kommuneplanen vedtatt 22.04.2000, er skyte- og øvingsfeltet avsatt som område som «er båndlagt eller skal båndlegges for Forsvaret».

Området mellom Halkvarre-vegen og dagens skytefeltgrense i nord, er i arealdelen vist som område der «gammel plan gjelder», dvs. LNF-formål.

Figur 3: Utsnitt av gjeldende kommuneplans arealdel (scannet fra papirkart mottatt fra Porsanger kommune).

3.4.2 Reguleringsplaner

Det ligger ingen gjeldende reguleringsplaner innenfor planområdet for områdereguleringsplanen, det er heller ingen gjeldende reguleringsplaner som grenser mot planområdet.

Som det framgår i avsnitt 4.4.2 er det imidlertid vedtatt reguleringsplan for fritidsbebyggelse både nord og sør for feltet.

3.4.3 Pågående planarbeid

Porsanger kommune varslet oppstart av arbeidet med revisjon av både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel i 2013. I den forbindelse er det kommet innspill om å legge til rette for utbygging av fritidsboliger i flere områder innenfor skyte- og øvingsfeltet:

- Guotkku, mellom Lakselva og E6
- Oaivosluoppal, vest for Lakselva
- Skoganvarre, langs E6

Det har i tillegg vært interessenter på banen om etablering av reiselivs-/alpinanlegg ved Cakkalvarri nord for skyte- og øvingsfeltet.

Utover dette synes det ikke å foreligge forslag som berører planområdet eller Forsvarets aktivitet som sådan, og Porsanger kommune er heller ikke kjent med at det pågår annet planarbeid i området.

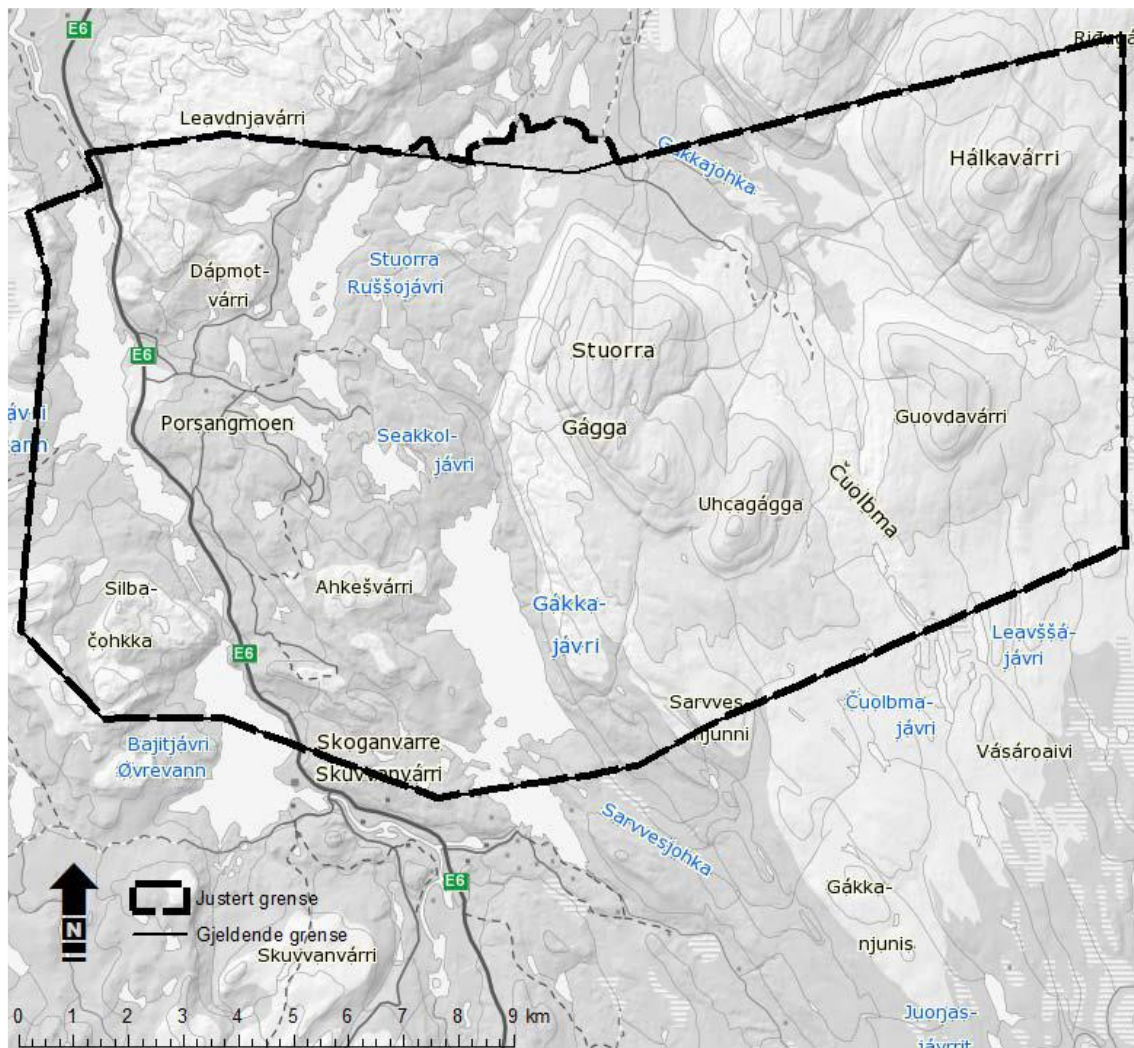

4 BESKRIVELSE AV DAGEN SITUASJON

4.1 BELIGGENHET

Planområdet ligger i Porsanger kommune ca. 20 km etter E6 sør for Lakselv sentrum og like nord for Skoganvarre. En strekning på ca. 12 km av E6 går gjennom planområdet. Porsangmoen leir og de militære anleggene og skytebanene er i all hovedsak lokalisert på østsiden av E6, og boligområder for Forsvarets personell på vestsiden av E6 like ved leirområdet.

Planområdet omfatter i utgangspunktet Halkavarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt med utvidelse nord for skyte- og øvingsfeltet (avgrenset av veg mellom Porsangmoen og Halkavarre), inklusive leirområdet og boligområdet vis a vis.

Figur 4: Avgrensning av planområdet (Multiconsult AS)

4.2 EIENDOMS- OG RETTIGHETSFORHOLD

Garnisonen i Porsanger ble etablert i 1946 og bygget opp i årene fram til 1950.

Porsangmoen skyte- og øvingsfelt ble etablert ved utmålsforretning i 1950 med utvidelse i 1954.

Festekontrakt for området (ca. 112 km²) ble etablert mellom Finnmark jordsalgskontor og Staten v/ Forsvarsdepartementet v/ Infanteriets øvingsavdeling i Finnmark i 1955. Kontrakten var gjeldende i 40 år fra 1950 til 1989.

Porsangmoen leir og skyte- og øvingsfelt ble utvidet ved etablering av ny festekontrakt mellom Finnmark jordsalgskontor og Staten v/ Forsvarsdepartementet v/ Garnisonen i Porsanger for Halkavarre skytefelt i 1966/67. Kontrakten var gjeldende i 30 år fra 1967-1996.

Festekontraktene nevnt ovenfor ble avløst av ny uoppsigelig festekontrakt mellom Statskog SF og Staten v/Forsvarsdepartementet v/ Forsvarsbygg tinglyst 06.11.2003. Denne kontrakten ble videreført uten endring ved opprettelse av Finnmarkseiendommen (Fefo). Kontrakten gjelder et areal på 207 km² og omfatter hele skyte- og øvingsfeltet, med unntak av leiområdet og boligområdene på vestsida av E6, som begge er eid av Staten v/ Forsvarsdepartementet. Områdene forvaltes av Forsvarsbygg.

Arealene i forbindelse med Europavei 6 (E6) som går gjennom planområdet eies av Statens vegvesen.

Det ligger en privat eiendom og et par festetomter ved E6 lengst sør i planområdet, dels innenfor dagens skytefeltgrense, og det befinner seg noen mindre næringseiendommer (festekontrakt) på strekningen mellom plangrensen i sør og Porsangmoen garnison. Vest for E6 og Øvre vann er det en privat eiendom hvor det drives lakseturisme.

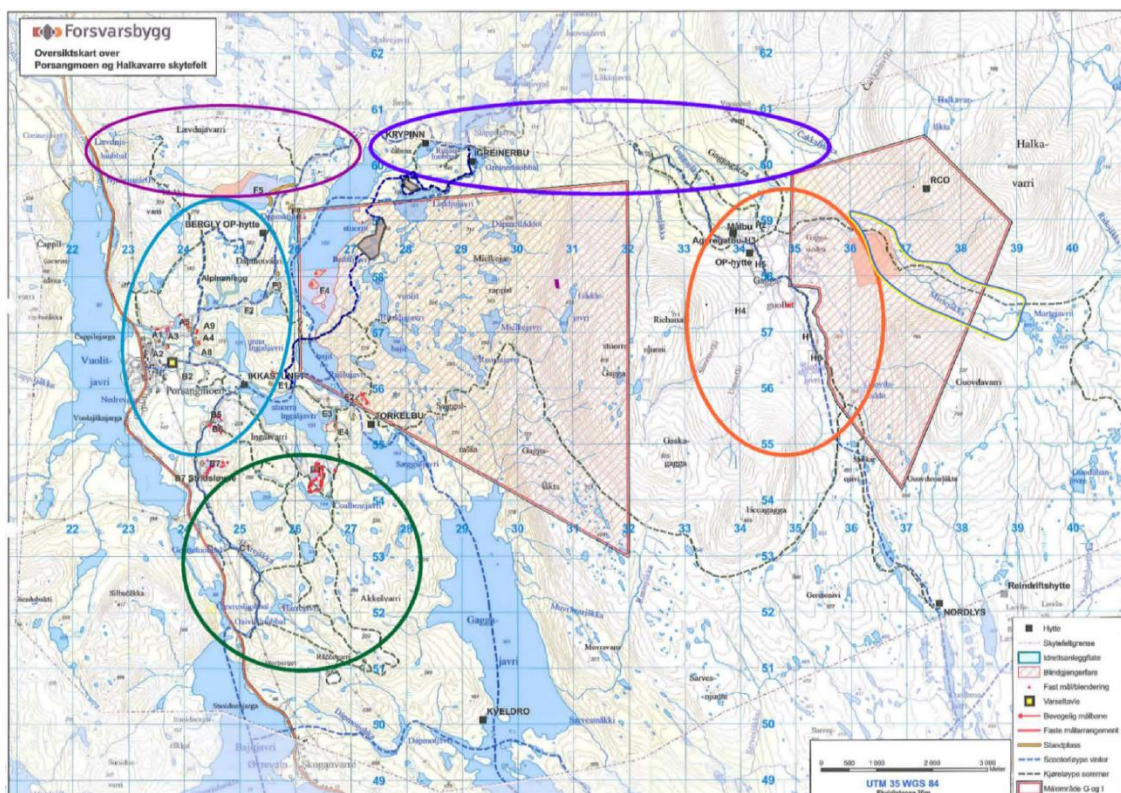
I forhold til rettighetshavere er det egen avtale om sambruk i skyte- og øvingsfeltene mellom Reinbeitedistrikt 14A og Staten v/ Forsvarsdepartementet v/ Forsvarsbygg.

Utover dette har Fefo avtaler med andre brukere som Forsvaret må forholde seg til i henhold til festeavtalen.

4.3 NATURMANGFOLD

Følgende er hentet fra en egen delutredning utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA), datert 08.01.18.

Utredningen baserer seg på befaringer utført av NINA i 2015 og 2017. Feltarbeidet ble gjennomført i syv delområder valgt ut av Forsvarsbygg i samråd med Multiconsult og NINA. Delområdene dekker areal med nåværende og fremtidig størst aktivitet.

Figur 5: Delområdene omtalt i utredningen som oransje, fiolett, burgunder, blå og grønn i henhold til farge på avgrensning, samt de ytterlige to områdene som ble lagt til i 2017 (gul-blå delområde + stiplet linje inkl. to transparente beige felter).

4.3.1 Naturtyperegistreringer

Systad mfl. (2005) omtalte 23 områder innenfor skyte- og øvingsfeltet med lokal, viktig eller svært viktig naturtypeverdi. Syv av disse ligger helt eller delvis innenfor de fem delområdene som det ble gitt i oppdrag å befare i 2015, mens to ligger i skardet langs Marttejohka som det ble gitt i oppdrag å befare i 2017. Sommersel mfl. (2013) omtaler to naturtypelokaliteter innenfor skyte- og øvingsfeltet. Én av disse ligger innenfor grønt delområde.

Målbu-Gaggaseidga-Gaggaguolla (oransje)

En av de verdivurderte naturtypelokalitetene i Systad mfl. (2005) ligger innenfor dette delområdet. Det gjelder lokalitet «91 – Vest for Gaggastedga». De karakteriserte den som en gråor-heggeskog og vurderte den som viktig.

Fjell

Det oransje delområdet ligger i hovedsak over tregrensen. Delområdet er karakterisert av beitepregede lavalpine vegetasjonstyper. Flatene i den breie dalen kjennetegnes av dvergbjørk-kreklingrabb (R2 i Fremstad 1998). I lesider er det jevne overganger til einer-dvergbjørkhei (S2) og blåbær-kreklinghei (S3). Lavdekket er svært sparsomt. Dalsidene karakteriseres av næringsrik sigevann som gir en til dels artsrik flora. De brattere delene av dalsidene omtales å falle under vegetasjonstypen rik høystaude-eng og –kratt (S7). Snøleievegetasjon er sparsommelig, men påtruffet i enkelte dødisgroper. Disse faller under vegetasjonstypen grassnøleie (T1).

Våtmark og ferskvann

I de brattere delene finnes fattigkilde med vegetasjonstypen kildemose-utforming (N1c) og spredt forekommende sig-vegetasjon (N3). Myr finnes spredt som fattige myrtyper i forsengkninger og fuktige lesider. Langs elva finnes også partier med myr i vegetasjonstypen vier-utforming (K1d). Innenfor lokalitet «91» der vegen krysser elven er det dannet en kunstig sump som domineres av setersoleie.

Rasmark og berg

Sprekker og utspring i bergene har et til dels tett vegetasjonsdekke med flere base- eller kalkindikatorer, vegetasjonstypene bergsprekk og bergvegg med baserik utforming (F2c), og epilittisk lav-vegetasjon med rødberglav-dugglav-utforming (R7d) forekommer her. Fattigere lavsamfunn på berg er også vanlige og plasseres i vegetasjonstypen epilittisk lav-vegetasjon med bladlav-dvergbusklav-utforming (R7c).

Skog

Skog finnes i nedre del, samt langs hele elveleiet. I øvre del av elveleiet dominerer bjørk som er 4-5 m høy. Bredden på skogen er omtrent 10 m, inkludert bredden av elva. Vegetasjonstypen kalles høystaudebjørkeskog (C2a). Mot Målbu (innenfor lokalitet «91»), er setervier stedvis dominerende. Skogen ble tolket til å tilhøre vegetasjonstypen viersumpskog og -kratt med setervier-grønnvier-utforming (E3b). I samme område, dvs. innenfor lokalitet «91», men 0,5-3 meter over elveleiet, dominerer bjørk. Dette tilhører vegetasjonstypen blåbærskog med blåbær-skrubbærutforming (A4b).

Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza (fiolett)

Innenfor dette delområdet finnes fem lokaliteter som ble naturtypeklassifisert av Systad mfl. (2005):

- «88 – Gagga nord», klassifisert som «Andre viktige forekomster» i rasmark, berg og kantkratt og gitt verdien «Svært viktig».
- «89 - Riebanasjohka», klassifisert som sørvendte berg og rasmark og gitt verdien «Viktig».
- «92 – Nordenden av Stuorra Ruossojavri» klassifisert som skog og gitt verdien «Viktig».
- «93 – Øst for Slåppujavri» klassifisert som kalkskog og gitt verdien «Viktig».
- «97 – Fra skytefeltgrensen til grusvifte under Stuorra Gagga», klassifisert som bjørkeskog med høgstauder og gitt verdien «Viktig».

Det ble lagt fokus på de lavereliggende partiene nær veg i dette delområdet. Omtalen i Systad mfl. (2005) av lokalitetene 88 og 89 vurderes som tilstrekkelige til at en kan vurdere dem ut ifra revidert Naturtypehandbok og revidert rødliste. Lokalitetene 92 og 97 ble befart delvis.

Fjell

Trolig kan de alpine områdene opp mot Stuorra Gagga innlemmes i arealet for kalkrik mark i fjellet.

Våtmark og ferskvann

Vannfloraen ble undersøkt i Russoluoppal, Greinerluoppal og Stohpojavi, i flere navnløse tjern i området rundt Greinerluoppal og Ladjojavri, i elv mellom disse to vatnene, samt i noen få vikar i Ladjojavri. Hydrofytter som ble registrert tilsvarer i hovedsak vegetasjonstypen langskuddsvegetasjon med tusenblad-tjernaksutforming (P1a), men også typen flytebladvegetasjon med tjernaksutforming (P2c). Bunnforholdene var i stor grad mudderaktig, noe som gjorde at vegetasjonen var klumpet, ofte begrenset til områder med synlig steingrunn. Myrene var i all hovedsak fattige til intermediære med

fastmatte og var rikt tuet. Det ble registrert fuktigere partier med mykmatte, samt noen flekker med rikere vegetasjon. Langs elv mellom Greinerluoppal og Ladjojavri var det rikere myrpartier. Myrene og vannene i området er knyttet sammen av bekker og vassig. Langs bekkene opptrer ofte en sone med et klart flommarkspreg.

Rasmark og berg

Rasmarkslokalitetene 88 og 89 er helt eller delvis innenfor dette delområdet. Lokalitet 88 ligger i hovedsak ovenfor skoggrensen og skal derfor strengt tatt vurderes som en fjellnaturtype i henhold til Naturtypehandboka. Denne lokaliteten har fått verdien «svært viktig» på grunn av forekomst av svalbardvalmue, som på tiden den var vurdert var klassifisert som sårbar (VU).

Skog

Partiene nær veg og vatnene er karakterisert av blandingsskog av furu og bjørk. Furuskogen er av blandingstype som i utforming veksler med krekling-dominert bjørkeskog. Vegetasjonstypen er i hovedsak blåbærskog med blåbær-kekling-utforming (A4c) med overganger mot fattig sumpskog (E1a) i fuktigere terreng og mot bærlingskog med tyttebær-utforming (A2a) i tørrere knausterreng. Flere knauser, spesielt langs planlagt ATV-trasé øst for Stuorra Russojavri, er treløse og har en næringsfattig og artsfattig lavalpin flora. I området er det relativt nylig gjennomført et omfattende inngrep. En ca. 2 m brei korridor er hugd i vest-østlig retning. Denne korridoren ser ut til å angi grense for hvor blindgjengere kan utgjøre en risiko.

Leavdnjavarri-F5 (burgunder)

Leavdnjavarri er et lavereliggende fjellparti nord for Porsangmoen militærleir. Området avgrenses av Leavdnjaloubbal i vest og Stuorra Russujávri i øst. Befaringen i området ble gjort langs nordsida av Dapmotjavri, mot vann angitt med 247 moh., deretter opp lia mot Leavdnjavarri og videre inn på selve fjellplatået. Siste del av befaringsen følger grensa for skytefeltet mot øst, ned skogslia og over myrene ved vegen. Sommersel med flere. (2013) omtaler en tilstøtende alpin lokalitet på Leavdnjavarri som ligger utenfor skyte- og øvingsfeltet.

Fjell

Ovenfor skoggrensa er fjellvegetasjonen i hovedsak av fattig utforming. Terrenget her er småkupert og vekslingen i vegetasjonsdekket går mellom eksponerte rabber, via lyng og risheier til grassnøleier. På toppen av fjellplatået opptrer forholdsvis store areal av eksponerte rabber i veksling med bart fjell. Lavdekket på rabbene er sparsomt utviklet. Det samme gjelder mosedekket. Vegetasjonstypen føres til greplyng-fjellpyrd-utforming (R1a). Snøleievegetasjonen i området opptrer i hovedsak som grassnøleier.

Våtmark og ferskvann

Toppen av fjellplatået Leavdnjavarri er som nevnt småkupert, ofte med myrer av fattig utforming i søkkene. I området øst for Leavdnjavarri, ned mot vegen, finnes forholdsvis store myrareal. Disse myrene er dels av fattig, dels av intermediaær utforming.

Rasmark og berg

Lengst vest i området finnes typisk rasmarkvegetasjon og bergutspring.

Skog

Skogsområdene nord for Dapmotjavri er i hovedsak blåbærbjørkeskog av middels tørr utforming. Skogen føres til vegetasjonstypen blåbærskog med blåbær-skrubbærut-forming (A4b). Langs bekken fra navnløst tjern 247 moh. til Dapmotjavri opptrer skog av friskere utforming med et svakt preg av lågurt.

Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri (blå)

Innenfor dette delområdet finnes en lokalitet som ble naturtypeklassifisert av Systad mfl. (2005). Dette er «100 – Dapmotvarri» som ble klassifisert som gammel lauvskog og gitt verdien «Lokalt viktig».

Fjell

Innenfor dette delområdet er fjellpartiet Dapmotvarri (til 285 moh) det eneste området med et større areal over skoggrensa. Fjellpartiet er i utforming svært likt fjellpartiet Leavdnjavarri lenger mot nord. Berggrunnen her er fattig og vegetasjonsdekket er derfor sterkt lyngdominert. Selve toppen av fjellpartiet omkranses av åpen fjellbjørkeskog av krekling type (A2c). Området har små areal av snøleivevegetasjon.

Våtmark og ferskvann

På fjellet Dapmotvarri består vegetasjonen i søkk i hovedsak av små fattige gras-/starrmyrer. Disse er i hovedsak lokalisert til de østre deler av fjellpartiet. Enkelte myrer har et klart mykmattepreg. Av myr i låglandet ble det gjort en befaring av et markert myrparti vest for skytebane B5. Myra her er en blanding av sump og mykmatte/løsbunn.

Rasmark og berg

Rasmarker er sparsomt representert i området. På fjellet Dapmotvarri er de mest vindutsatte områdene å oppfatte som berg i dagen. Disse opptrer i veksling med eksponerte rabber.

Skog

Under befaringen ble den sørlige skogslia opp mot fjellet Dapmotvarri besøkt og registrert. Lokaliteten er hos Systad mfl. (2005) angitt som «Lokalt viktig». Betegnelsen er gitt med bakgrunn i forekomst av et forholdsvis stort ospesholt. Ospeskogen er lokalisert til tørr, sørvendt li. Partier av skogen er rene ospesholt, mens deler av skogen er i blanding med bjørk. Skogbunnen er dominert av lyngarter i veksling med tørketålende gras og urter. I tillegg til området Dapmotvarri ble også området øst for Unna Inggasjavri og Inggasvarri befart i detalj. Skogen øst for Unna Inggasjavri er i hovedsak bjørkeskog av blåbærtype. På koller og knauser i området opptrer mer åpne og tørre utforminger dominert av krekling, tyttebær og smyle. Skogsområdene på Inggasvarri er i hovedsak av samme type, dvs. blåbærbjørkeskog med innslag av furu. I området inngår også flere mindre myrpartier.

Ahkesvarri-Coalbmejavri-Harrejavri (grønn)

Innenfor dette delområdet finnes en lokalitet som ble naturtypeklassifisert av Systad mfl. (2005). Dette er «95 – Rohcevarri-Ahkesvarri til veienden» som ble klassifisert som «andre viktige forekomster» i skog og gitt verdien «Lokalt viktig». Det ble gjort befaringer østover slik det ble mulig å gjenbefare lokaliteten «134 – Nes i Gaggajavri» som ble vurdert som en «svært viktig» urskog av Systad mfl. (2005). Sommersel mfl. (2013) omtaler en sørvendt berg- og rasmark i sørlig utkant av dette delområdet, som de verdivurderte til «en svak A», bl.a. med bakgrunn i forekomst av grårublom (VU). Lokaliteten ligger omtrent 700 m sørøst for Harrejavri og ca. 150 m øst for navnløst tjern.

Fjell

Areal over skoggrensa er i delområdet lokalisert til følgende områder: Ahkesvarri, Rohcevarri og en ikke navngitt fjellknaus mellom de to navngitte med høydeangivelse 301 moh. Naturbeskrivelsen av Rohcevarri som er gitt i Systad mfl. (2005), er dekkende for dette fjellpartiet. Selve fjellområdet er dominert av fattige lyng- og grasarter, men i områder med vasstilgang opptrer flere mer krevende arter. Vegetasjonen på toppen av høyde 301 moh. er i hovedsak eksponerte rabber på fattig substrat. Sørøst for angitte fjellområde stikker nok en knaus over skoggrensa (292 moh.). I skrenten mot topplatået ble det her registrert en mindre knaus med flere kalkindikatorer (35W 0427356 7751193). Også fjellområdet Ahkesvarri er et fjellparti med vegetasjon av fattig utforming. Toppen av Ahkesvarri er angitt til 328 moh. Toppflata er karakterisert av nakent berg og eksponerte rabber. Lavdekket på rabbene er gjennomgående sparsomt utviklet, i tillegg til er topplatået av Ahkesvarri karakterisert av myrer, tjern og kratt av bjørkeskog i forsenkninger.

Våtmark og ferskvann

Floraen i to ferskvann ble undersøkt. Den nordvestre bukta av Coalbmejavri har kalkutfellinger (mergel) på bunnen og trolig høy pH, noe myrene rundt også indikerer. Vegetasjonstypen er kransalgessjøbunn med vanlig kransalge-utforming (P5c). Som naturtype kan den defineres som E07 kalksjø.

Sørøstre del av navnløst vatn sørøst for Harrejohka og skytebane C1, 114 m o.h. (35W 0425267 7752846), ble undersøkt. Også denne har kalkmergel på bunnen. Vannet defineres som vegetasjonstypen langskuddvegetasjon med tusenblad-tjernaks-utforming (P1a). Vannkanten består av baserike steiner med en mangfoldig lavflora, deriblant kalkindikatoren skjoldnever.

Myrene ved den nordvestre bukta av Coalbmejavri og ved det navnløse vatnet sørøst for Harrejohka er fastmattemyrer med en rekke baseindikatorer. Ved det navnløse vatnet sørøst for Harrejohka ble det registrerte rikkilder. Kildeutspringene er dominert av ulike moser, samt flere karplanteindikatorer.

Rasmark og berg

Forekommer i liten grad i området, men Sommersel mfl. (2013) omtaler en kalkrik skrent med gråublom (NT) og flogmure (NT), samt en del mer vidt utbredte arter som bergstarr, fjell-lodnebregne og kalkmessaginglav.

Skog

Det meste av skogen innenfor delområdet er bjørkeskog med blåbærutforming. Opp mot de angitte fjellpartier i området går denne skogen over i en mer kreklingrik utforming. I lia øst for Harrejohka (35W 0425478 7752965) ble det gjort registreringer i et stort holt av ospeskog. Skogen opptrer i en bratt sørvestvendt li. Tresjiktet i skogen er dominert av osp med bjørk i øvre del av lia. I nedre del av lia ble det registrert spredte eksemplarer av rogn og gråor. I busksjiktet inngår stedvis tette kratt av einer. Skogbunnen er karakterisert av lyngarter og har et sparsomt utviklet mosedekke. Nederst i lia avgrenses skogen mot det ikke navngitte vatnet omtalt ovenfor og bekken fra Harrejavi.

Under befaringen i området ble det registrert et holt av blåbærbjørkeskog (sørvest for Coalbmejavri) og en bestand av furuskog. Bestanden av furuskog er den samme som hos Systad mfl. (2005), angitt som lokalitet 134 «Nes i Gaggajavri». Selve skogen er å oppfatte som en blandingsskog, med mer spredte, gamle og forholdsvis høgvekste furutrær langs ryggen av neset (35W 042883 7752309). Skogbunnen er dominert av lyngarter med spredte forekomster av finnmarkspors. Fra denne lokaliteten fortsetter furuskogen mot sør langs Gakkajavri som blandingsskog for så å utvikle mer

reine bestander i området rundt «Kveldro». Bjørkeskogen som ble registrert sørvest for Coalbmejavri (35W 0426158 7753875) er en klassisk utforming av blåbærbjørkeskog.

Greinerluoppal-Bajit Russujavri (2017)

Forholdet til naturtyper og vegetasjon knyttet til planlagt ATV-trasé er omtalt i beskrivelsen av delområdet; Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza (fiolett).

Marrtejohka-Marrtejavrit

To naturtypelokaliteter omtalt av Systad mfl. (2005) ligger delvis innenfor dette delområdet. Det gjelder «108 – ravine Halkavarre A» og «111 – ravine Halkavarre B». De fikk høy naturverdi basert på deres potensielle levested for svalbardvalmue. Som omtalt i mer detalj under kapittel 5, er svalbardvalmue ikke til stede i skyte- og øvingsfeltet. Funn av valmuer fra skyte- og øvingsfeltet er nå blitt bestemt til fjellvalmue. Grunnlaget for høy verdi for disse to lokalitetene er derfor sterkt svekket (Sommersel mfl. 2013). Etersom de planlagte aktivitetene vil begrense seg til de flattere partiene av skardet, ble det under befaringen i 2017 hatt lite fokus på de brattere fjellsidene mot nord og sør. Skardet har en viss variasjon i hovednaturtyper. Mesteparten ligger på fastmark over skoggrensen og omtales her som fjell. I tillegg er det noe skog i nedre del av området langs elva, mens det finnes myrer og annen våtmark spredt i området. Delområdet strekker seg til, men inkluderer ikke, Marrtejavrit. Vegetasjonen langs og i vatnene ble derfor ikke befart. Hele området nyttes som utmarksbeite for sau, og i tillegg beiter rein og elg i området.

Fjell

Størsteparten av skardet domineres av lavalpin leside- og rabbevegetasjon med krekling og dvergbjørk som karakterarter. Berg og rasmak omtales her under fjell, ettersom disse ligger over skoggrensen. En rasmak ble nærmere undersøkt, tilsvarende «111 – ravine Halkavarre B». Eksisterende ATV-trasé krysser i nederkant av denne rasmarka. Flata nedenfor rasmarka, samt noe stabile partier i de bratte sidene har en artsrik, snøleiepreget flora. Det lå fortsatt en rest av snøfonn i bunnen av rasmarka da den ble befart i september. Et enslig utblomstret individ av snøsoleie (NT) ble registrert på flata nedenfor rasmarka, samt noen få individer av ullbakkestjerne (NT) ble også registrert. Disse funnene indikerer at det kan være langt flere individer av disse to nær truede artene høyere opp i fjellpartiet. Vegetasjonen i området er sterkt beitepreget.

Våtmark

Myrer finnes spredt i skardet. Nederst i skardet er det noe bløte myrer dominert av snøull. Oppover i skardet er myrene noe tørrere og der hvert myrparti er ganske små av størrelse. Langs elva, spesielt i nedre del, dominerer kratt av grønnvier med stort innslag av utrer og gress. Det forekommer også svake kilder spredt i området.

Skog

I nedre del av skardet, langs elva, er det små holt med bjørk, delvis innlemmet i grønnvierkrattene.

4.3.2 Zoologiske registreringer

Målbu-Gaggasiedga-Gaggaguolla (oransje)

Bakgrunn

En verdivurdert naturtypelokalitet i Systad mfl. (2005) ligger innenfor dette delområdet. Det gjelder lokalitet «91 – Vest for Gaggastedga». De karakteriserte den som en gråor-heggeskog og vurderte den som Viktig. Karakteristiske fuglearter for hele denne lokaliteten var blåstrupe, hagesanger og gråtrost. Rugde og dvergfalk ble også registrert. Viktig beiteområde for elg. Videre ligger tre verdivurderte viltområdelokaliteter i Systad mfl. (2005) delvis innenfor dette delområdet. Det gjelder lokalitet «86 –Cuolbma» som er et høyfjellsdal/viddeaktig fjellområde over tregrensen. Lokaliteten er lite differensiert, og arter som heilo og steinskvett er karakterarter. Det går en viktig trekkvei for elg gjennom dalen. Denne lokaliteten er vurdert som Lokalt viktig viltområde.

Registreringer

Fjellvåken (A) bruker delområdet som jaktområde, og kan muligens hekke også her. Av andre rovfugler er det tidligere observert både kongeørn, fiskeørn (NT) og dvergfalk i de nedre delene, hvor kun sistnevnte muligens kan hekke her. 2015 var et godt smågnagerår i regionen, og jordugle ble påvist hekkende inne i dalen, og fjelljo og fiskemåse (NT) hekket sannsynligvis også. Brushane (EN) ble påvist hekkende her i 2015. Av andre vadefugler hekker rødstilk, grønnstilk, enkeltbekkasin i tilknytning til våtmark, slik som ved Siedgajavri. Heilo og boltit holder mer til i mer tørre områder, sistnevnte gjerne i de høyereliggende partiene. Rugde er observert trekkende i de nedre delene. Både lirype og fjellrype (begge NT, A) finnes, men bestandene varierer i størrelse fra år til år. Både kråke, gjøk og haukugle er alle registrert. Blåstrupe (NT, A) og sivspurv (NT) trives i litt fuktige partier, mens fossekalen er tilknyttet elva. Av andre spurvefugler i bjørkeskogen i de nedre delene så finnes løvsanger, gråsisik (A), rødvingetrost, gråtrost, gulerle, svarthvit fluesnapper og kjøttmeis. Hagesangeren beskrives som karakterart av Systad mfl. (2005), men utfra artens habitatkrav om storvokst skog med rik undervegetasjon så er dette noe tvilsomt. I de mer åpne områdene dominerer heipiplerke (A) og steinskvett, mens lappspurv er litt mer fåtallig. Ringtrost finnes i de bratte partiene, mens snøspurv trives i de høyeste områdene. Observasjoner av konglebit og varsler (begge NT) anses som mer tilfeldige her. Av pattedyr yngler rødrev i området og elgen har viktig trekkvei gjennom dalen. Både gaupe (VU) og jerv (EN, A) forekommer i området. Det er imidlertid sannsynlig at flere pattedyrarter forekommer, slik som hare (NT) og ulike smågnagere.

Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza (fiolett)

Bakgrunn

Innenfor dette delområdet finnes to lokaliteter som ble naturtypeklassifisert av Systad mfl. (2005), og som nevner fauna. Disse er «92-Nordenden av Stuorra Ruossojavri» klassifisert som skog og gitt verdien «Viktig». Det nevnes at storfugl er observert i området. Så er det «97 – Fra skytefeltgrensen til grusvifte under Stuorra Gagga», klassifisert som bjørkeskog med høgstauder og gitt verdien «Viktig». Tettheten av spurvefugl er høy i området, dominert av løvsanger, gråsisik, gråtrost og rødvingetrost. Andre vanlige arter er blåstrupe og steinskvett. Flere arter med viltvekt (DN 1996) ble observert: Elg, vanlig frosk, dvergfalk, fjellvåk, grønnstilk og lirype. En av de verdivurderte viltområdelokalitetene i Systad mfl. (2005) ligger delvis innenfor dette delområdet. Det gjelder lokalitet «110 –Greinerluobbal» som er klassifisert som «Svært viktig viltområde». Greinerluobbal er et viktig hekkeområde for vannfugl. To rødlistede arter, lappfiskand (VU) og stjertand (NT) er

registrert. Sistnevnte er påvist hekkende, og det er en viss mulighet for at også lappfiskanda hekker i området. Det vil i så fall være den vestligste hekkeklassen av arten i Finnmark.

Registreringer

Både smålom og storlom er relativt vanlige og hekker sannsynligvis. Relativt mange andearter er registrert. Både brunnakke, krikand, stokkand, stjertand, toppand, kvinand, siland og laksand er dokumenterte eller sannsynlige hekkefugler. Lappfiskand (VU) er som nevnt registrert. Havelle (NT) bruker nok området kun under trekkiden, da de hekker ved mer høyereliggende vatn. Fjellvåk (A) og dvergfalk hekker relativt vanlig i området, mens kongeørn, spurvehauk og vandrefalk jakter her. Lirype (NT, A) og storfugl finnes, sistnevnte i tilknytning til furuskogen. Av vadefugler er både rødstilk, grønnstilk, gluttsnipe og strandsnipe (NT) vanlige, mens rugde er mer fåtallig. Fiskemåse (NT) hekker på holmene i flere av vannene, mens observasjon av gråmåse er nok av streifende fugl. Gjøk og haukugle er begge relativt vanlige, sistnevnte særlig i smågnagerår. I de mer åpne områdene dominerer heipiplerke (A) og steinskvett, mens linerle er litt mer fåtallig. Blåstrupe (NT, A) og sivspurv (NT) trives også her i litt fuktige partier, mens fossekallen er tilknyttet elver og bekker. Av andre spurvefugler i skogen er løvsanger, gråsisik (A), rødstjert, gråtrost, rødvingetrost og bjørkefink (A) vanligst, men både måltrost, svarthvit fluesnapper, granmeis, kjøttmeis og polarsisik er også relativt vanlige. Varsler (NT) er en fåtallig art som sannsynligvis hekker her. Kråke og ravn som er de største spurvefuglene, er vanlige. Av pattedyr er elg og rødrev vanlig, men både gaupe (VU), jerv (EN, A) og bjørn (EN) forekommer også i området. Det er imidlertid sannsynlig at flere pattedyrarter forekommer, slik som hare (NT), ekorn og ulike smågnagere. Av amfibier finnes vanlig frosk.

Leavdnjavarri-F5 (burgunder)

Både smålom og storlom er relativt vanlige og hekker sannsynligvis her. Sædgås (VU) ble registrert i området i mai 2015, men status er usikker. Svartand og sjørre (begge NT) og laksand er registrert og hekker muligens. Av rovfugler hekker flere par fjellvåk (A) i smågnagerår (2015), og tårnfalk er også muligens hekkefugl her. Kongeørn bruker området som jaktområde. Både lirype og fjellrype (begge NT, A) og storfugl finnes. Av vadefugler finnes heilo, gluttsnipe, grønnstilk og strandsnipe (NT), mens observasjon av svartbak anses som individ på næringsøk. Av spurvefugler finnes heipiplerke (A), blåstrupe (NT, A), steinskvett, måltrost, rødvingetrost, løvsanger, kråke, bjørkefink (A) og gråsisik (A). Ekorn er registrert her, men både gaupe (VU), jerv (EN, A) og bjørn (EN) forekommer også i området. Det er imidlertid sannsynlig at flere pattedyrarter forekommer, slik som elg, hare (NT) og ulike smågnagere.

Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri (blå)

Deler av dette området er nærområdet til militærleiren. Storskarv og gråhegre er registrert nede ved Nedrevatnet under næringsøk eller -trekk. Av andefugler er stokkand, kvinand, siland og laksand relativt vanlige, og hekker sannsynligvis også. Flere par fjellvåk (A) og tårnfalk hekker i smågnagerår (2015), mens småfuglspesialisten dvergfalk hekker hvert år. Havørn (A), hønsehauk (NT) og fiskeørn (NT) ses på næringsøk eller trekk. Lirype og fjellrype (begge NT, A) finnes, sistnevnte registrert ved Dapmotvarri. Av vadefugler er heilo, rugde, strandsnipe (A) registrert. Både fiskemåse (NT), sildemåse og svartbak er påvist men kun førstnevnte anses å kunne hekke. Gjøk og tretåspett er relativt vanlige, mens haukugle og flaggspett varierer fra år til år. Varsler (NT) er fåtallig, mens skjære, kråke og til dels ravn opptrer gjerne rundt bebyggelse. Av mindre spurvefugler er følgende arter registrert; gulerle, linerle, sidensvans, jernspurv, rødstrupe, rødstjert, rødvingetrost, løvsanger, granmeis, lapp-meis, bjørkefink (A), grønnfink, gråsisik (A) og polarsisik. Gaupe (VU) og jerv (EN, A) er

registrert i området. Det er imidlertid sannsynlig at flere pattedyrarter forekommer, slik som elg, ekorn, hare (NT) og ulike smågnagere.

Ahkesvarri-Coalbmejavri-Harrejavi (grønn)

Bakgrunn

Innenfor dette delområdet finnes en lokalitet som ble naturtypeklassifisert av Systad mfl. (2005). Dette er «95-Rohcevarri-Ahkesvarri til veienden» som ble klassifisert som «andre viktige forekomster» i skog og gitt verdien «Lokalt viktig». Elg forekommer hyppig, kongeørn jakter på hønsfugl og hare her. Dvergfalk ble funnet hekkende her i 1998. En av de verdivurderte viltområdelokalitetene i Systad mfl. (2005) ligger delvis innenfor dette delområdet. Det gjelder lokalitet «55-Cævresluobbal» og er klassifisert som «viktig viltområde». Dette området regnes som en lombola ("elveutposning") og ligger mellom Øvre- og Nedrevann. Lokaliteten er registrert som rasteområde for sangsvane på vårtrekket (Naturbasen, DN). Dette er avgjørende for verdisetningen som viktig viltområde.

Registreringer

Sangsvane raster på trekket i Cævresluoppal. Det er også minst 11 andearter som raster her, eller hekker i vatnene innenfor området. Dette er brunnakke, krikand, stokkand, stjertand (NT), toppand, svartand (NT), sjøorre (NT), kvinand, lappfiskand (VU), siland og laksand. Av rovfugler hekker det flere par fjellvåk (A), tårnfalk og dvergfalk. Jaktfalk (NT, A) har tidligere hekket innenfor området. Kongeørn og fiskeørn (NT) hekker ikke innenfor området, men jakter eller trekker gjennom.

Lirype (NT, A) finnes i varierende antall gjennom året og mellom år. Rødstilk, gluttsnipe, strandsnipe (NT) er relativt vanlige vadefugler. Tretåspett er fåtallig hekkefugl, mens taksvale (NT) har hatt en hekkekoloni i Storberget i nordøstenden av Øvrevatn. Observasjon av låvesvale er nok av fugl på næringsøk eller trekk. Fossekall finnes i tilknytning til elvene. Heipiplerke (A) og steinskvett trives i de mer åpne områdene. I skogsområdene finnes løvsanger, granmeis, kjøttmeis, bjørkefink (A), gråsisik (A), gråtrost, rødvingetrost, gulerle, rødstjert og sidensvans. De største spurvefuglene, skjære, kråke og til dels ravn, opptrer gjerne rundt bebyggelse. Av pattedyr finnes elg, hare (NT), og oter (VU) langs vassdraget. Gaupe (VU), jerv (EN, A) og bjørn (EN) er registrert i området. Det er imidlertid sannsynlig at flere pattedyrarter forekommer, slik som ekorn og ulike smågnagere.

Greinerluoppal-Bajit Russujavi (2017)

Bakgrunn

En av de verdivurderte viltområdelokalitetene i Systad mfl. (2005) ligger delvis innenfor dette delområdet. Det gjelder lokalitet «25 -Vuolit Bieddjajavi» som er klassifisert som «Svært viktig viltområde». Vannet har en solid hekkebestand av vannfugl med flere regionalt sjeldne arter. Den rødlistede stjertanda (NT) er registrert som hekkefugl ved vannet. Andre hekkende andearter, som brunnakke, krikand og siland, er vanlige. Grønnstilk og gluttsnipe hekker også i tilknytning til vannet.

Registreringer

Av andefugler er stjertand (NT), brunnakke, krikand og siland påvist hekkende i tilknytning til Vuolit Bieddjajavi. Dvergfalk hekker også i området, og tar helst i bruk gamle kråkereir. Gluttsnipe og grønnstilk hekker fåtallig. Av spurvefugler finnes heipiplerke (A), steinskvett i åpne områder, mens blåstrupe (NT,A) og sivspurv (NT) i mer fuktige partier. For øvrig er arter som løvsanger, bjørkefink (A), gråsisik (A), rødvingetrost, rødstjert og kråke vanlige. Av pattedyr finnes elg, men både gaupe

(VU), jerv (EN,A) og bjørn (EN) forekommer også fåtallig i området. Det er imidlertid sannsynlig at flere pattedyrarter forekommer, slik som ekorn, hare (NT) og ulike smågnagere.

Marrtejohka-Marrtejavrrit

Bakgrunn

To verdivurdert viltområdelokaliteter i Systad mfl. (2005) ligger innenfor dette delområdet.

Det gjelder lokalitet «90 – Dalen Halkvarre – Guovdavarre klassifisert som «Viktig viltområde». Verdisettingen av området som «Viktig viltområde», skyldes forekomstene av jaktfalk, som er observert jaktende i dalen, samt leveområde for lirype og trekkveg for elg. Fjellrype, myrsnipe, lappspove og fjæreplytt hekker også i området. Til slutt gjelder det lokalitet «109 – Maggalgugielas klassifisert som «Viktig viltområde». Området består av flere små vann og myrer. Lokaliteten er en viktig hekkeplass for både vadere og dykkender. Området har klare kvaliteter som hekkeplass for våtmarksfugl, blant annet for myrsnipe og havelle. Ellers er det observert fjelljo, lappspove og heilo.

Registreringer

På grunn av sterk flom og utvasket vei i utløpet av skardet i begynnelsen av juli 2017, ble ikke skardet befart med hensyn til fauna. Beskrivelsen baseres derfor på tidligere innsamlet kunnskap. Havelle (NT) er påvist hekkende ved Marrtejavrrit, mens jaktfalk (NT, A) er registrert jaktende i dalen. Hovedbyttedyrene til den er lirype og fjellrype (begge NT, A) som finnes i området. Av vadefugler finnes heilo, fjæreplytt, myrsnipe og lappspove. Fjelljo hekker også i området, men primært i smågnagerår. Elg har trekkveier gjennom dalen, og jerv (EN, A) forekommer også i området.

4.3.3 Oppsummering av naturverdier

18 områder er verdivurdert og vist nedenfor. I tillegg har vi vurdert resterende områder av skyte- og øvingsfeltet til potensielt å være av middels verdi. Derfor er alle deler av skyte- og øvingsfeltet som ikke inngår i de 18 områdene omtalt i tabellen farget oransje.

Kunnskapsgrunnlaget for disse områdene er utilstrekkelig, og middels verdi kan ses på som en føre-var-verdi. Trolig vil feltbefaringer kunne føre til høyere verdier for enkeltområder, mens andre områder kan vise seg å ha lavere verdi.

Figur 6: Verdivurdering naturmangfold

4.4 NÆRMILJØ, FRILUFTSLIV OG ANNEN UTMARKSBRUK

Følgende er hentet fra en egen delutredning utarbeidet av Multiconsult, datert 05.12.17.

4.4.1 Generell områdebeskrivelse

Halkavarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt ligger i Porsanger kommune, Finnmark. Område er variert, med skogsområder langs E6 til høyfjellsområder der de høyeste toppene, Halkavarre og Stourra Gaggavarre, er opp mot 1000 moh. Det er flere vann og vassdrag i området, og to av større vassdrag drenerer ut av skytefeltet, Lakselv- og Brennelvassdraget.

Halkavarre har en svært variert natur. I sør og øst er landskapet viddepreget. Sentralt i skytefeltet ligger en rekke vann i åpen furuskog, iblandet bjørk og osp. Skytefeltet har en forekomst av Svalbardvalmue (sårbar). Det er ikke kjent at arten er funnet noen andre plasser i Porsanger kommune, og de n er relativt sjelden i Finnmark fylke.

Området er rikt på kulturminner, både fra samisk virksomhet og fra kvenske og norske bosetninger.

Så langt har sivile kunnet benytte leirduebanen nord for leirområdet. Det pågår imidlertid en prosess med å etablere en slik vane ved det sivile skytebaneanlegget ca. 5 km nord for Porsangermoen. På liknende måte får den lokale fuglehundklubben tilgang på å benytte områder ved Dapmotjavri i forbindelse med trening og prøver.

Det er sterke reindriftsinteresser i området og det drives aktiv reindrift i skytefeltet.

Reindriftdistriktet og Forsvaret har en avtale om bruk av feltet. Forholdet til reindrift er omtalt i en egen delutredning.

Deler av området benyttes også i forbindelse med sauehold. Forholdet til landbruk omtales mer om i en egen delutredning.

Det har i perioder blitt brukt betydelig mengder hvitt fosfor innenfor skytefeltet. Dette opphørte i 2003. Det har blitt foretatt flere undersøkelser og analyser om ammunisjonsrelatert forurensning i området. I undersøkelsene har funnene så lave verdier både i grunn, vann, sau, rein og fisk, at dette blir ansett som ubetydelig i forhold til risiko for mennesker. Det er heller ikke funnet at forurensning fra ammunisjon og sprengninger innebærer noen helsemessig risiko for beitende dyr.

4.4.2 Nærmiljø

Vanlige boligfelt og boligområder

Det er ingen vanlige boligfelt eller boligområder innenfor planområdet, men Forsvaret har et forlegningsområde med eneboliger vis a vis leirområdet. Dette er i dag relativt lite utnyttet.

Skoganvarre er et mindre tettsted lang E6 rett sør for planområdet. Tettstedet består av et titalls boliger og fritidsboliger, kirke, museum og campingplass. I tilknytting til campingplassen er det bl.a. kafeteria.

Øvrige bebygde områder

Med unntak av garnisonsområdet og nevnte forlegningsområde, finnes ingen andre bebygde områder innenfor planområdet.

Det er imidlertid etablert et antall hytter, både innenfor og utenfor planområdet, som knyttes til hhv reindriften og forsvarets virksomhet.

Det er etablert hytteområder i nærheten av planområdet. Nord for Halkavarreveien ligger Rochi-området og sør for Skoganvarre ligger Gaggavann.

Rochi-området

Rochi-området, består av store frittliggende festeeiendommer. Det er ikke veiforbindelse til området, bil må parkeres ved opparbeidet plass i nordenden av Stohpojavi, eller innerst i Brennelvdalen.

Både grunneierlaget, hytteforeningen og Brennelv Bygdelag vurderer at sambruken fungerer godt i dag uten av vesentlige problemer og ønsker at bruken av vegen og parkeringsplassen ved Stohpojavi videreføres.

Hytteeiere og -brukere er innforstått med at Halkavarreveien tidvis er stengt, og at det er noe støy knyttet til Forsvarets aktivitet. Praksisen med at lengre stengning av skyte- og øvingsfeltet kun skjer ved annonserte øvelser fungerer bra for hyttebrukere. De tåler også å vente ved kortere uannonserte pauser.

Hytteeierne ønsker at Forsvaret ved økt øvelsesaktivitet leder/fører hytteeierne til egen hytte. Det kan med fordel innføres sms-varsling knyttet til øvelser og annet som medfører begrensninger eller forsinkelser knyttet til ferdsel.

Sommerstid benytter de fleste vegen, med parkering ved Stohpojavi. Dette innebærer at Forsvaret har kontroll med inn- og utkjørende.

Vinterstid skjer transport til eiendommene primært med skuter fra Brennelvdalen, selv om enkelte kjører opp i skytefeltet med skuteren på henger. Transport fra nord innebærer at en i mindre grad er i berøring med Forsvaret.

Deler av Rochi-området inngår i en vedtatt reguleringsplan, mens det ligger flere hytter nord for regulert område.

I tillegg finnes det en hytte som eies av sauallslaget («Mikkelbu») på vestsiden av Cakkalvarri og en hytte som drives av Brennelv Bygdelag «Mutingshytta» på sørvestre del av Loftevaara.

Det finnes også flere gammer i dette område som ikke er avmerket på kart.

Gaggavatn-området

Ved Gaggavatn er det vedtatt to reguleringsplaner, hhv. nord og sør for demningen.

Eiendommene i hytteområdene ligger tett og mange av de er plassert på begge sider av anleggsvegen som er etablert i krafttraseen.

Nordenden av Gaggavatn hyttefelt ligger mer en 500 meter sør for planområdet, mens Gaggavatn Vest grenser til planområdet.

Offentlige/felles møtesteder og andre uteområder i byer og tettsteder (plasser, parker, løkker med mer)

Det finnes ikke denne typen områder innenfor planområdet.

Det er imidlertid en årlig isfiskekonkurranse som arrangeres på vannene i Rochi-området.

Ved Gaggavann er det en gapahuk med bål plass som er lett tilgjengelig. Skoganvarre camping er også et møtested siden det her drives restaurant, museum og butikk. Dette er imidlertid utenfor planområdet.

Veg- og stinett for gående og syklende

Det er ikke etablert et veg- og stinett for gående og syklende i tradisjonell stand.

Forsvaret har derimot etablert en rekke kjøreveger, med fast eller løst dekke, som er tilgjengelig for allmenheten innenfor rammene av gjeldende sikkerhetsregime.

Områdets verdi er i stor grad knyttet til at dette bidrar til tilgjengelighet.

Identitetsskapende områder/elementer

Over store avstander sees det karakteristiske fjellet Stourra Gaggavarre. Når en kommer lenger inn i terrenget får en også utsyn mot Cakkalvarri og deretter Halkavarre.

Ellers er det skogen, stedvis storvokst, som sammen med de tallrike vannene gir området karakter.

Av andre elementer som gjør området interessant er steinen med signatur til kong Olav ved Halkavarreveien. Dammen i Gaggavann (like utenfor planområdet) er også en severdighet, spesielt ved stor vannføring når det renner mye vann over damkrona.

4.4.3 Friluftsområder

I tråd med håndbok nr. 25 fokuseres det på følgende kriterier når det gjelder beskrivelse av områdene som benyttes til friluftsliv:

Opplevelseskvaliteter

Separate Delutredninger har i liten grad avdekket opplevelsesverdier knyttet til landskap og naturmiljø. Og selv om det er registrert en mengde kulturminner innenfor planområdet, er de av en karakter som i liten grad hever opplevelsesverdien innenfor området.

Siden store deler av området ligger nærmere enn 5 km fra tekniske inngrep, er det bare de østre delene som kan karakteriseres som villmarkspreget.

Egnethet

Selv om det ikke er registrert særskilte opplevelseskvaliteter i området er foreliggende forutsetninger/kvaliteter som gjør det egnet i forhold til rekreasjon, sanking av bær og så videre.

Områdene på hver side av E6 karakteriseres som vegnære rekreasjonsområder.

Med bakgrunn i at en tidvis hører støy fra både bil- og flytrafikk, samt fra skyting og eksplosjoner, er det viktig å påpeke at dette ikke er et urørt naturområde.

Videre innebærer Forsvarets aktivitet at risiko er en faktor, både direkte i forbindelse med øvelser og indirekte som følge av ferdselsrestriksjoner.

Gitt disse forutsetningene vurderes området som egnet for formålet.

Tilgjengelighet

Store deler av området er lett tilgjengelig som følge av Forsvarets vegbygging innenfor skyte- og øvingsfeltet, dog innenfor rammene av gjeldende sikkerhetsregime. Dette innebærer bl.a. kontrollert innkjøring gjennom portvakta, og overvåking langs kjøreveger og scootertraseer i forbindelse med større og mindre øvelser.

Områdene i og omkring skyte- og øvingsfeltet er relativt mye benyttet ifm. rekreasjon og friluftsliv.

Områdene som sådan er ikke unike, områder med tilsvarende kvaliteter finnes andre steder. Det er således liten tvil om at nøkkelen til området attraktivitet er tilgjengeligheten som følger av Forsvarets vegger og løyper.

Fra lokale kilder anføres at Forsvarets veianlegg generelt har medført at tradisjonell bruk av området er blitt videreført i en moderne form, ved bruk av bil og skuter.

En mener det er grunn til å anta at tradisjonell utnytting av naturen, til vedhogst, jakt og fiske, bærplukking m.m., ville vært videreført som delnæring og fritidsaktivitet, uten at veier var blitt bygd av Forsvaret.

Også dagens bruk av skuter i forbindelse med fiske og fritid vinterstid vurderes som en utvidelse av den tradisjonelle bruken av området.

På samme måte ansees også tilrettelegging av stier og rasteplasser fra Brennelv til kanten av øvingsfeltet i Rochi/Gaggavann, å bygge på tradisjonell bruk i forbindelse med fiske, jakt og all utnyttelse av naturressurser inn mot Luostijohk-dalen og Halkavarre om sommeren og på høstparten.

Lokalbefolkningens bruk av områdene framheves som en av de viktigste grunner til at bosettingen i Porsanger kommune opprettholdes.

Kjøreveger

E6 går nord-sør gjennom skyte- og øvingsfeltet. I tillegg har Forsvaret som en del av aktiviteten etablert flere kjøreveger innenfor feltet.

Barmarksløyper

Som en del av aktiviteten innenfor skyte- og øvingsfeltet har Forsvaret også etablert et antall korte og lengre barmarksløyper, som trafikkeres med ATV og beltevogner.

Det er videre etablert en rekke mer eller mindre faste traseer som benyttes av reindriften. Ut fra løypenes karakter er disse i begrenset grad kartlagt.

Barmarksløypene benyttes også av gående.

Stier

I tillegg til overnevnte finnes en rekke mer eller mindre brukte stier i terrenget.

Båter

Store Gaggavann er lett tilgjengelig med bilveg. I nærheten av dammen er det lett å sette ut bår. Øvrevann er tilgjengelig på samme måte ved campingplassen på Skoganvarre.

Snøskuterløyper

Det går flere skutertraseer gjennom området.

Tradisjonelt er områdene i en sone på 300 meter omkring traseen tilgjengelig med skuter. Dette gir en forutsigbar og håndterbar situasjon mtp. forvaltning av skyte- og øvingsfeltet.

Når det nå er tale om å endre regelverket slik at alle vann som krysses av skuterløyper blir tilgjengelige i sin helhet, kan dette bli utfordrende mtp. ivaretagelse av sikkerhet innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Alternative områder

Som i det meste av Nord-Norge, er det i Porsanger potensielle friluftsområder over alt utenfor bebyggelsen.

Området skiller seg ikke vesentlig fra annen utmark, som innebærer at det finnes andre områder med tilsvarende forutsetninger i forhold til rekreasjon, høsting m.m.

Det som skiller området fra andre tilsvarende er graden av tilgjengelighet.

Eksisterende bruk og brukere

Det foregår en betydelig sambruk innenfor skyte- og øvingsfeltet. I tillegg til Forsvarets aktivitet, benyttes området til reindrift og sauehold, samt rekreasjon, friluftsliv og ulike former for høsting.

Utmarka generelt, og tiltaksområdet spesielt, brukes primært av grunneiere og lokalbefolkning, men i noen grad også av kommunens øvrige innbyggere og andre tilreisende. I denne gruppen inngår både dagens og tidligere militære.

4.4.4 Annen utmarksbruk

Elgjakt

Det er åtte jakt felt som inngår i planområdet (Øvre Lakselv, Vuollejohaka, Lemmivarri, Gagga, Rochi, Sarves, Lustejok nord, Urvann). Også to andre jaktfelt blir berørt (Lustejok øst, Lustejok sør), ved at jegere benytter vegene inn og ut i skyte- og øvingsfeltet.

I følge Porsanger elgjegerforening utøves det begrenset jakt innenfor selve feltet. Utfordringen knyttes primært til transporten gjennom skyte- og øvingsfeltet til omliggende jaktfelt. Jaktlaga opplever venting og usikkerhet knyttet til når de får benytte veger, og ønsker seg en løsning der det gjennom pauser i militærøvelsene blir mulig å lose laga gjennom skyte- og øvingsfeltet. De første 2 uker av jakta har det vært vanskelig å komme til i feltet, hvilket innebærer at laga ikke kommer i posisjon til å konkurrere om tilleggsdyr.

Annonisert endring med bedre informasjon fra Fefo er ikke merkbar utover at en får ettergitt jaktavgiften. I forhold til løpende sambruk oppfordrer Fefo jaktlaga til å ta kontakt med Forsvaret.

Det bør vurderes et tiltak til forbedring av samordningen mellom jegere og Forsvaret.

Småviltjakt

Det inngår tre jaktfelt i planområdet.

Fjellrype, lirype og hare jaktes på innen jaktområdene, det er ikke tillatt med storfugljakt i Porsanger kommune.

Ferskvannsfiske

Det finnes en rekke små og store vann i område, som alle inneholder fisk.

Lokale kilder presiserer at mens det i Lakselv-vassdraget er østlig fisk i vann og øvre vassdrag, finnes i Brennelvs vann og vassdrag en helt annen type fisk. Vannene benyttes i forbindelse med rekreasjonsfiske, hovedsakelig etter røye og ørret, hele året.

I følge kommunen foregår ikke næringsmessig fiske i dag, en er heller ikke kjent med at det tidligere har foregått slikt fiske.

I følge Fefo finnes det ingen oversikt over hvor mange som bedriver innlandsfiske i området. Det kreves ikke fiskekort for bosatte i Finnmark, samt at det ikke er obligatorisk aktivisering av fiskeområde for tilreisende fiskere.

Det en vet av erfaring er at Gaggavann, Sangovann og Lustejok området er ett populært utfartsområde som benyttes av mange fiskere både sommer og vinterstid.

Laksefiske

På nettstedet www.lakselva.no finner vi følgende

«Vassdraget strekker seg fra Porsangerfjorden og sørover i retning Karasjok. Gjennomsnittsvekten i Lakselva har de siste årene ligget på cirka 6,1 kilo, og de største laksene har vært godt over 20 kilo. Den største laksen som er rapportert gjennom tidene er på 32 kilo. Fra august er elva også en god sjøørretelv. Lengre opp i vassdraget er det gode muligheter for fiske etter ørret og stor harr.

Foruten godt fiske tilbyr Lakselva og Lakselvdalen flott natur. Lakselvdalen blir ofte karakterisert som en arktisk oase, og det er tydelig å se hvorfor.

Lakselva er seksjonert opp i forskjellige soner. Disse sonene har et begrenset antall fiskekort, noe som bidrar til å begrense fiskepresset på elva. I tillegg selges det sesongkort til bygdas innbyggere. Lakselva tilbyr mange gode fiskeplasser, og det er nok til alle, det oppleves derfor at fisketrykket sjeldent er særlig stort.»

I følge Miljødirektoratets lakseregister er bestandtilstanden for laksen *god* og for sjøørret *svært god*. Det rapporteres årlig fangster på rundt 1500 laks og 500 sjøørret.

Fisket i elva forvaltes av Lakselva grunneierforening.

I forbindelse med fisket er det etablert parkerings- og rasteplasser mellom E6 og elva.

Sanking av bær og sopp

Det må antas at området benyttes på linje med andre liknende vegnære områder, hvor det er relativt enkelt å finne parkeringsmuligheter.

Vedhogst

Innenfor området er det tilgjengelig to vedteiger, hhv Harrejavri (teig 60) og Rochi (teig 30). Det er ikke opplyst hvor mye ved som avvikles.

Etter det en kjenner til foregår ikke næringsmessig vedhogst i dag, en er heller ikke kjent med at det tidligere har foregått slik virksomhet.

Dette temaet er videre omtalt under deltema Landbruk.

Tradisjonell samisk utmarksbruk og næringsutøvelse

Porsanger har vedtatt at den er en trekulturell kommune, med samisk (de fleste er av sjøsamisk opprinnelse), kvensk og norsk etnisk befolkning.

I sametingets retningslinjer er det nevnt en del aktiviteter som er vurdert å omfattes av begrepet tradisjonell samisk bruk av utmark (ikke uttømmende):

- Jakt- og fangstområder
- Fiskeplasser
- Multemyrer
- Sennegressplasser
- Drikkevannskilder
- Beitearealer i utmark

- Utmarksslåtter

Jakt- og fangstområder

Hele området har vært og er benyttet av lokalbefolkningen til jakt og fangst. Småvilt og storviltjakt innenfor de lovlige jakttider. Snarefangst på småvilt i fangstsesongen.

Fiskeplasser

Hele området har vært og er benyttet av lokalbefolkningen til ulike former for fiske. Det fiskes i alle vann og elver/bekker hvor det er fisk, både sommer og vinter (isfiske).

Multemyrer

Multer finnes overalt hvor det er de rette forhold. Fra høyt til fjells til den laveste dal. Forekomstene varierer fra sted til sted og fra år til år.

Sennegressplasser

Sennegress er en art i starrfamilien som er mellom 40 og 70 cm høy. Stråene har skarpe kanter, bladene er lysegrønne og planten er vanlig i hele landet.

Samene bruker sennegress (og andre starrarter) som innlegg i skaller og komager. Sennegresset slås med en liten ljå, tørkes og bankes. Ved bruk skyves en passende mengde sennegress inn i skallen (komagen). Foten føres deretter forsiktig inn slik at sennegresset blir liggende på alle sider av foten. Det oppnås da god isolasjon, og fottøyet blir mykt og godt å gå i.

Beitearealer i utmark

Skyte- og øvingsfeltet beites av både sau og rein. Dette er beskrevet nærmere i avsnitt 4.5.4 og 6.4.

Utmarksslåtter

Tidligere ble alle myrer og skogsletter i området høstet/slått. De tidligere utmarksslåttene utgjør i dag et rikt beiteområde for sauer og rein. Det foregår ingen utmarksslått i området.

Bærplukking

Flere typer bær, og spesielt multer, plukkes i stor utstrekning i området. Tradisjonelt ble multer plukket her, etter at bærhøsten var over i lavere partier av kommunen. Man brukte hest med kløv til å frakte multer ned, og man bodde i området mens man plukket.

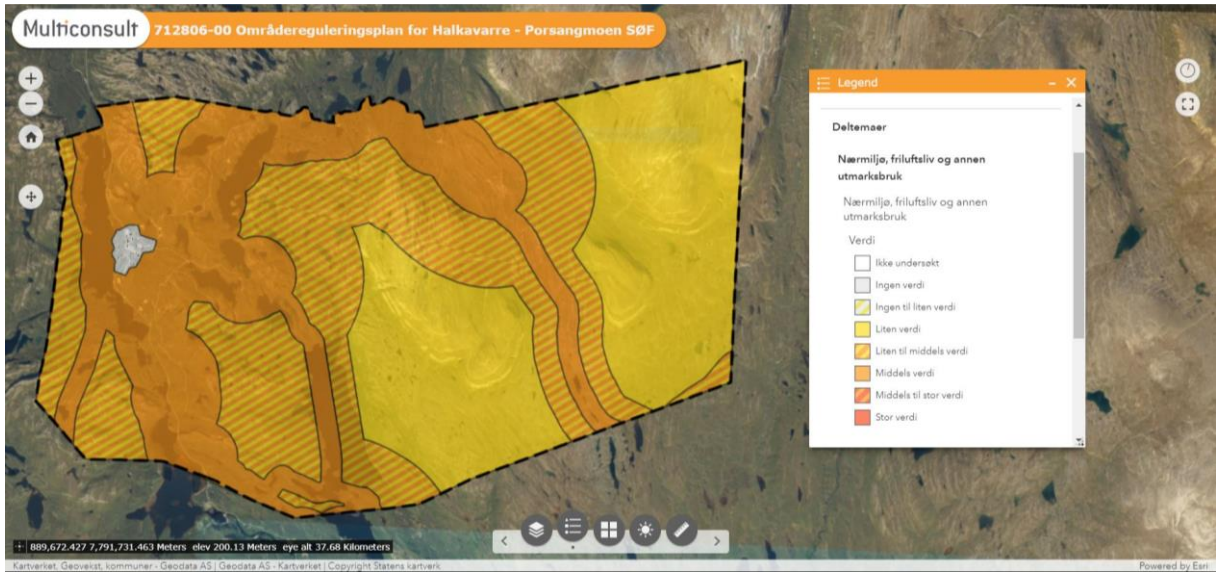
Folk kjenner til de beste bærområdene, og plukker bær til eget bruk og delvis for salg.

Alle områder der det vokser bær er aktuelle for bærplukking. Forekomstene av bær varierer mellom år. Enkelte år finnes bærene i høyden, og andre år i lavere områder. Dette avhenger av snømengder og værforhold om våren/forsommeren

Høsting av bær gjelder i all hovedsak muldebær (molter), blåbær, tyttebær og krøkebær (krekling), samt mindre områder hvor det plukkes villrips og rognebær.

Soppsanking

Soppsanking skjer helst i nær tilknytning til vegger og bebyggelse.

Figur 7: Verdivurdering nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk

4.5 LANDBRUK

Følgende er hentet fra en egen delutredning utarbeidet av Multiconsult, datert 02.11.17.

4.5.1 Naturgrunnlaget

Planområdet har stort geologisk mangfold med mange bergarter som gir opphav til et rikt jordsmonn, og med det gode forhold for landbruk. Deler av området består av høyfjell og er i stor grad uegnet for landbruksinteresser.

4.5.2 Jordbruk

Det er ikke dyrket jord innenfor planområdet. Det er registret dyrket jord ved Skoganvarre som ikke er i drift i dag. Kartløsningen «Kilden» viser to arealer med dyrkbar mark i og ved Porsangmoen leir.

4.5.3 Skogbruk

Rundt halve arealet i skytefeltet består av skog, mens resterende areal er snaumark og vann. Området er ikke detaljkartlagt når det gjelder markslag. I kartgrunnlaget (AR5) er skogen markert som uproduktiv lauvskog og noe barskog med lav bonitet.

Bjørkeskogen dominerer skogen i planområdet. Andre lauvtrær som selje, rogn, osp og gråor finnes også. Ved E6 og videre opp i terrenget har trærne store dimensjoner, men størrelsen avtar opp mot snaufjellet. Nede ved E6 er det innslag av furuskog som trolig er plantet, ellers er det en god del enkeltstående furuer i skytefeltet.

Det er ikke tradisjonell skogsdrift i planområdet i dag. Furu kan oppnå dimensjoner for skurlast, men dette er små arealer. Bjørkeskogen utgjør en stor ressurs som ved. Innbyggere i kommunen kan søke FeFo om å få hogge ved. FeFo har fire områder i eller delvis i skyte- og øvingsfeltet der det kan hogges ved. Det er et administrasjonsgebyr på 250 kr per teig. Teigene blir tildelt årlig, men fra 2018 får de en varighet på tre år.

4.5.4 Sauebeite

Lakselv og Brennelv beitelag har et beiteområde innenfor skyte- og øvingsfeltet. Beitelaget er det største i kommunen med et samlet areal på 169,3 km², der 157,1km² er tilgjengelig som beite.

Omtrent 16 % av beitelagets arealer ligger innenfor skytefeltet, som er rundt 10 % av Porsanger kommune sine samlede beitearealer.

Beitelagets område inne for skyte- og øvingsfeltet er hovedsakelig tilknyttet sauebeite. Årlig slippes det rundt 1700 -1800 sau fra 4-5 gårder til området.

Beitesesongen varierer med vær og sesong som gjør at den kan starte i midten av juni, men også senere. Sauene tas ned fra beite i september, men det hender at dyr blir igjen til oktober. All transport av dyr inn og ut av området skjer via Porsangmoen.

Innenfor planområdet er det en seter som benyttes ved gjeting/tilsyn og ved samling av sauene om høsten.

Beitebruken av området sammenfaller ikke nødvendigvis med grensene som er vis på kart, men de viktigste beiteområdene innenfor skyte- og øvingsfeltet samsvarer bra med grensene på kartet. Dette omfatter områder på begge sider av Halkavarreveien fra Stuurra Russojavri og til Gakkaguolbba. Utover sommeren tar sauene seg oppover i høyden, men holder seg i stor grad under skoggrensa.

Det er rutiner og sikkerhetstiltak for å forhindre at sau (og rein) skades ved skarpe øvelser. Før øvelser jages dyr bort fra områdene som skal nyttes. Dette bli gjort med b.la. ATV og helikopter og det blir utført en visuell kontroll av terrenget før skyting. I tillegg er det kontinuerlig vakt ved innfartspunkter i området der øvelse finner sted.

Det finnes store områder med blindgjenger i deler av skytefeltet. Det er ikke kjent episoder der dyr har blitt skadet eller drept av blindgjengere.

Beitelaget opplever at forsvarets aktivitet nå har blitt mer ugunstig for dem. Det pekes spesielt på problemer ved bruk av feltet i sankeperioden (uke 25-37). Om det er nødvendig med tiltak for å gjøre ferdsel enklere i sankeperioden forutsettes avklart mellom partene, jfr festeavtalen.

4.5.5 Eierforhold og rettigheter

Finnmarkseiendommen (FeFo) eier det meste av grunnen i planområdet. Forsvaret har en leieavtale for skyte- og øvingsfeltet, og betaler en årlig festeavgift for å benytte arealet. Leirområdet eies av Forsvarsbygg.

Lakselv og Brennelv beitelag og FeFo har også en egen avtale der beitelaget fester et areal. Arealet strekker seg fra sperregjerdet fra Caskil til Rittabekken ved Brennelv i Nord og til skyte- og øvingsfeltet i sør. Avtalen omfatter ikke arealer i skyte- og øvingsfeltet, se Figur 5.

4.5.6 Kort om andre naturressurser

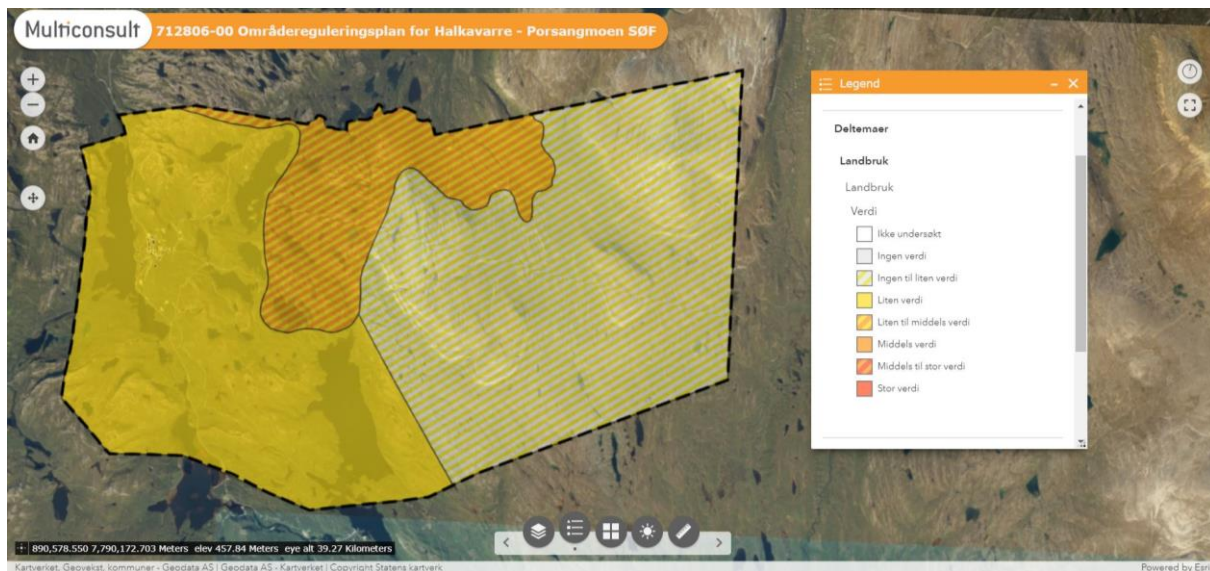
Jakt, fiske og bærsanking omtales ikke som en ressurs, men omfattes av tema friluftsliv. Av andre ressurser utnyttes fallet fra Gakkajavri til kraftproduksjon. Luostejok kraftlag utnytter et fall på 31 meter fra innsjøen ned til kraftstasjonen. Innsjøen er regulert med en regulerings høyde på 5 meter. Anlegget ble satt i drift på midten av 1950-tallet og har en årsproduksjon på ca. 10 GWh.

Ressurser knyttet til løsmasser og berggrunn er ikke undersøkt. Området inngår i det såkalte karasjokgrønnsteinsbeltet som har forekomster av ulike metaller. Porsangerfeltet er et malmfelt som ligger mellom Brennelv og Skoganvarre. Her finnes kobber, og i en rapport fra NGU heter det at det er omtrent 400 skjerp i området. Mineralressurskartet til NGU har flere registreringer innenfor skyte- og øvingsfeltet.

NOU 1994:21 har en kort beskrivelse av denne aktiviteten. Det ble foretatt undersøkelser og prøvedrift etter kobber mellom 1900 og 1910. Her ble det også foretatt boringer og undersøkelser i 1936 og 1951. I 1940 var det planlagt en større prøvedrift, men den kom ikke i gang på grunn av krigen.

Drikkevann til militærleiren og boligene leveres av Porsangmoen vannverk. Vannverket har grunnvannsbrønner. Ellers benyttes overflatevann i området som drikkevann til hytter. Rett utenfor planområdet forsyner Skoganvarre vannverk bebyggelsen der med drikkevann.

Vannprøvetaking i skytefeltet viser forhøyde verdier av kobber. Konkusjonen av disse undersøkelsene er at dette mest sannsynlig kommer fra naturlig kobber i grunnen og ev. avrenning fra gruver og skjerp, og ikke militær aktivitet.

Figur 8: Verdivurdering landbruk

4.6 REINDRIFT

Følgende er hentet fra en egen delutredning utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA), datert mai 2022.

4.6.1 Halkavarre skytefelt som barmarksbeiteområde

For distrikt 14A er områdene innenfor Halkavarre skytefelt noen av de mest verdifulle beiteområdene i distriktet. Det går flytt- og trekkleier gjennom feltet. Reineierne påpeker også i ProtectSapmi-rapporten (Eira mfl 2017) at kalvingsområdet i Gagga har vært et av de beste kalvingsområdene i distriktet, men at dette området ikke lenger er i aktiv bruk på grunn av militærets virksomhet. Distriktet opplyser også at den store variasjonen i terreng og vegetasjon, samt at området er et av få i distriktet som har sammenhengende lavereliggende områder som blir tidlig bart om våren og har god plantevekst selv om vinteren er lang. Bjerke mfl (2018) skriver blant annet at det finnes mye kildevegetasjon («ája-šattodat» på samisk) i skytefeltsområdet.

At området i utgangspunktet har gode beitekvaliteter kommer også fram i de vegetasjons- og beitegranskningene som har vært foretatt (Villmo 1975, Karlson 1996, Tømmervik 1996, Nellesmann 2002) og utregningene av føreheter vi har foretatt i denne rapporten. Myr, rik lauvskog, kratt som inkluderer kilder samt fjelleng utgjør 25% av arealet innenfor skytefeltet ifølge vegetasjonskartet (Johansen 2009) mens disse vegetasjonstypene utgjør 11,5 % i hele distriktet.

Forsvaret har hatt relativt konstant og høy aktivitet i skytefeltet, selv med varierende bemanning, siden 1972. I Nellesmann og Vistnes (2002) fant man at reinen reduserer bruken av 1/3 av skytefeltet med 60-90% på grunn av forsvarets aktivitet. Vi må derfor ta hensyn til dette i verdisetningen av skytefeltet som reinbeiteområde. Forsvaret har hatt og vil etter intensjonene i langtidsplanen for forsvarssektoren (Forsvarsdepartementet 2016) trolig ha tung skyte- og øvingsaktivitet i skytefeltet i overskuelig framtid.

Område lett øving

Området brukes til bakkemanøvre med mannskap og lette kjøretøyer. Området inneholder gode kvaliteter for reindrift og har både kalvingsområde, flyttleier og trekkleier som ville gjort at området i utgangspunktet ville fått **stor verdi** basert på de kriteriene som ligger til grunn.

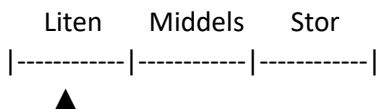
På grunn av forsvarets langvarige bruk av området og de forstyrrelsene som aktiviteten medfører i dag (0-alternativet), og er planlagt videreført i utbyggingsalternativene 1 og 2, har området etter vår vurdering så store forstyrrelser at vi setter verdien av området for lett øving som reinbeiteområde til **middels**.

Område tung øving

Området brukes til skyting med både håndvåpen, tyngre våpen, sprengninger og flybombing samt manøvrering med alle typer kjøretøy og mannskap på bakken. Området inneholder gode kvaliteter for reindrift og ligger nær et kalvingsområde, har flyttleier og trekkleier og inneholder gode beiter høst og vår som er en minimumsressurs i reinbeitedistrikt 14A og som ville gjort at området i utgangspunktet ville fått **stor verdi** basert på de kriteriene som ligger til grunn.

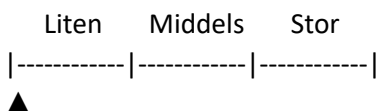
På grunn av forsvarets langvarige tunge bruk av området og de forstyrrelsene som den tunge aktiviteten medfører i dag (0-alternativet), og er planlagt videreført i utbyggingsalternativene 1 og 2, har området etter vår vurdering så store forstyrrelser at vi setter verdien av området for tung øving som reinbeiteområde til **liten verdi**.

Leirområde

Området er utbygget som en fullverdig militærleir med ulike typer bebyggelse, parkeringsplasser og annen infrastruktur tilknyttet forsvarets aktivitet. Bebyggelsen og infrastrukturen har vært på plass innenfor området i lang tid og området kan i dag ikke regnes som reelt beiteland med den aktiviteten forsvaret har.

Verdien som reinbeiteområde settes derfor til **liten verdi**.

Influenssoner

Området som ligger utenfor skyte- og øvingsfeltet er i ulik grad influert av forsvarets aktivitet etter type aktivitet som foregår innenfor skytefeltets grenser. Den høye aktiviteten, spesielt innenfor området tung øving, med mye støyende aktivitet av både kjøretøyer, skyting og flyging med jagerfly påvirker området som reinbeiteområde i og med at det kan forstyrre reinsdyras beitero.

En del av det influerte området ligger inne i et kalvingsområde og flyttleier går gjennom influenssonen, så området vil i utgangspunktet ha få **stor verdi**, men på grunn av den aktiviteten som foregår, og har foregått i lang tid, reduseres verdien og vi vurderer området til **middels**.

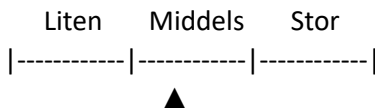

4.6.2 Halkavarre skytefelt som vinterbeiteområde

Områdene innenfor skytefeltet regnes som et godt vårvinterbeite og som et land som også kan utnyttes vintertid (Villmo 1975, Eira mfl 2017). Distrikt 14 A fremholder også at området er brukt som reservebeiter i år med vanskelige vintre på høvfjellet og i de ordinære vinterbeitene på grunn av det kuperte og skogkledde terrenget (Eira mfl 2017).

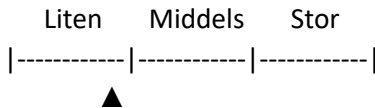
Område lett øving

I utgangspunktet ville verdien av området vært **stor** på grunn av at det inneholder gode overgangsbeiter mellom høst og vinter, og vinter og vår samt lavereliggenede reservebeiter om vinteren, men av samme grunn som i kapittel 6.1 reduseres verdien til **middels**:

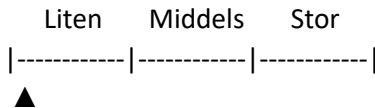
Område tung øving

Av samme grunn som område for lett øving ville området normalt sett fått **stor** verdi, men på grunn av forsvarrets høye aktivitet må det reduseres og får derfor **liten** verdi som reinbeite.

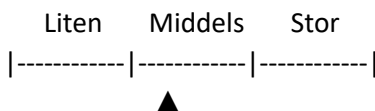
Leirområde

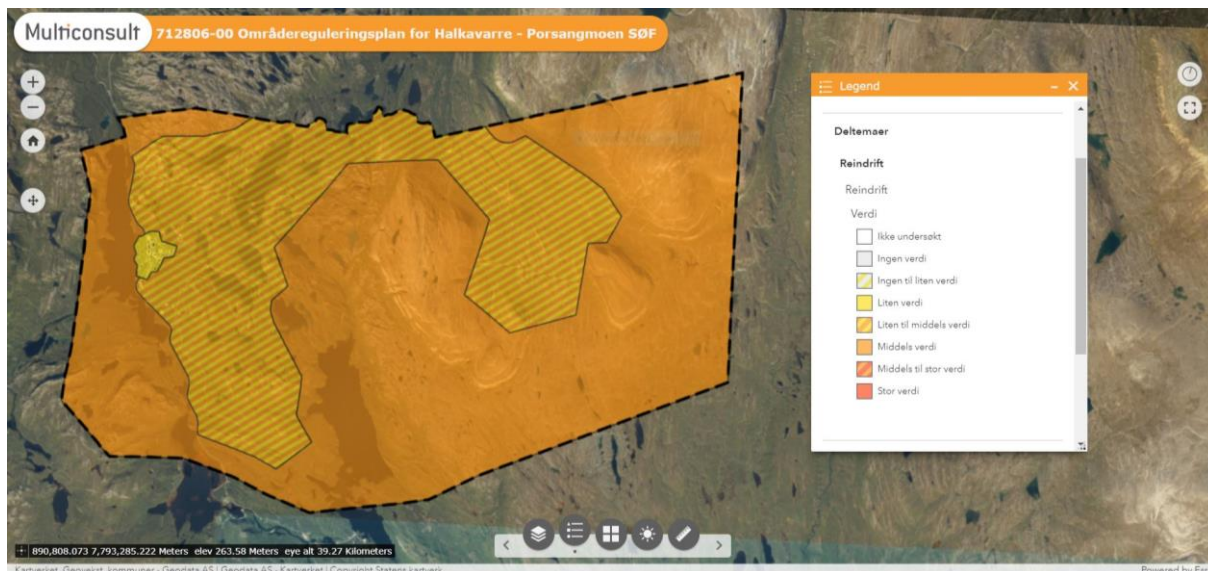
Av samme grunn som i avsnitt 4.6.1 får området **liten** verdi.

Influenssoner

Store deler av influenssonen ligger i lavereliggende områder, eller ligger inn mot de lavereliggende områdene som ligger inni skytefeltet og er viktige for distrikt 14A som reservebeiter om vinteren. Verdien ville derfor vært **stor** etter gjeldende kriterier. På grunn av forsvarrets langvarige og høye aktivitet har vi satt ned verdien til **middels** verdi.

Figur 9: Verdivurdering reindrift

4.7 LANDSKAP

Følgende er hentet fra egen temavurdering utarbeidet av Multiconsult, datert 21.11.17.

Influensområdet omfatter hele landskapet som tiltaket lokaliseres i og er i nærheten av. Dette gjelder også områder tiltaket har en visuell innvirkning på. Ut fra virksomhetens karakter vurderes influensområdet i denne saken som tilsvarende planområdet.

Influensområdet, foruten bebyggd areal knyttet til leir og boligfelt, består hovedsakelig av sammenhengende skog i de lavereliggende delene, og åpne fjell og heiområder i høyereliggende partier.

4.7.1 Romdannelser

Landskapet i influensområdet er delt opp i et romhierarki, med overordnede landskapsrom og mer underordnede romdannelse avgrenset av vegetasjon, vann eller topografi.

Lakselvdalen og dalområdene ved foten av Store Gagga utgjør overordnede landskapsrom. Fjelldalen opp mot Halkavarre er også tydelig avgrenset.

Innenfor de overordnede formene danner innsjøer, vannveier og terrengformasjoner mindre romdannelser.

Om sommeren bidrar den tette vegetasjonen til en enda tydeligere oppdeling.

4.7.2 Markerte terrengformer

Terrenget i området rundt skyte- og øvingsfeltet fremstår som relativt variert, med flere flate daldrag, enkelte større fjell, brattkanter og mindre åser.

Selve skyte- og øvingsfeltet er delt i et lavereliggende skogområde og et høyereliggende høyfjellsområde.

4.7.3 Landemerker/utsiktspunkter

I kategorien landemerker inngår bygning- og landskapselementer som har en viss gjenkjennelsesverdi.

I influensområdet er det hovedsakelig Store Gagga og Halkavarre som kan sies å ha denne statusen, men den gamle garnisonsbebyggelsen er et lokalt landemerke som er synlig langs europaveien.

Alle fjelltoppene er mulige utkikkspunkter, mens sikten er mer begrenset under tregrensen.

4.7.4 Vegetasjon

De lavereliggende områdene er i stor grad dekket av skog.

Skogen varierer stedvis, med tett skog nede i dalen og langs E6, den har innslag av våt sumpskog og har åpen bjørkeskog høyere i terrenget.

Lenger inne i skytefeltet framstår områdene som et åpent viddeterreng.

4.7.5 Åpenhet og skalaforhold

Planområdet er stedvis eksponert, både Lakselvdalen og områdene mot sør og nord.

Avstandene i influensområdet er relativt store og eksisterende anlegg/inngrep er i liten grad fattbare fra relevante ståsteder.

4.7.6 Menneskeskapte elementer

I de laveliggende delene av influensområdet medfører terrengformer og tett vegetasjon at menneskeskapte elementer stedvis er lite synlige, utover rent lokalt. I mer åpne områder er derimot bebyggelse og elementer som kjøreveier, massetak og målområder langt mer synlig.

Selv om menneske skapte elementer er synlig i deler av planområdet fremstår landskapet som relativt urørt. Det er imidlertid en del etterlatenskaper fra øvingsaktivitet som er lokalt skjemmende. Stedvis er det også skjemmende kjørespor i terrenget.

Tiltak som fokuserer på å minimere terrenginngrep, tilbakeføre terreng og vegetasjon og fjerning av etterlatenskaper bør vurderes.

4.8 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

NIKU gjennomførte over tre feltsesonger fra 2004 til 2006 registreringer etter kulturminnelovens § 11 første ledd bokstav a, i samråd med Sametinget og Finnmark fylkeskommune.

I NIKU-rapport 17 Kulturhistoriske registreringer, fra mars 2007, oppsummerer NIKU arbeidet slik i kapittel 8:

«Det er påvist en rekke kulturminner etter bosetning i steinalder og tidlig metalltid innafor Hálkavárri skytefelt. Innlandslokaliteter fra steinalder og tidlig metalltid kjennes ofte i tilknytning til vann og vassdrag. Det er påvist lokaliteter ved Vuolitjávri/Nedrevatn, Bajitjávri, Gákkajávri Seakkoljávri, Stuorra Ruššojávri og i områder med eksponerte løsmasser nær elvene Čakkaljohka og Gákkajohka. Alle lokalitetene fra steinalder/tidlig metalltid innafor skytefeltet har en tilknytning til vann eller elver/bekker. Eksempelvis kan nevnes overflatefunn på neset like vest for Leavdnjajohkas/Lakselvas utløp fra Vuolitjávri/Nedrevatn (typisk plassering for steinalderlokalitet).

Funnene som representerer den senere samiske villreinfangsten som kjøttgjemmer og skyteskjul finnes i områdene rundt skoggrensa og oppover i dalførene i fjellet, mens fangstgroper ble påvist i skogsbeltet i Lakselvdalen. Dateringer på denne typen kulturminner er vanskelig å angi eksakt men fangsten har foregått så lenge det har vært folk i området. Videre har vi registrert samiske urgraver både i høy- og lavlandet.

Samiske boplasser tilknyttet tamreindrift og kombinasjonsdrift med jakt, tamrein og fehold finnes både i de skogkledde dalførene og i høyfjellet. De fleste lokalitetene knyttet til tamreindriften ligger i skoggrensa eller på fjellet. Boplassene som i større grad har vært helårsboplasser ligger i lavlandet. I hovedsak kan de sistnevnte boplassene dateres til nyere tid omtrent i perioden 1850-1945, men enkelte er trolig eldre.

Sjøsamenes, kvenenes, og senere også nordmenns bruk av utmarka til beite, vedhogst, jakt og lignende er også godt representert. Eksempelvis er det mange steder svært tydelig på vegetasjonen at områder har vært benyttet som utmarksslått. Videre har Gruvedriftas virksomhet satt svært tydelig spor i områdene fra Ahkešvárri og nordover mot Rohči i form av dagbrudd, sjakter, stoll og bruddsteinshauger.

Slik skytefeltet fungerer i dag er det i hovedsak kjøring på bar mark som er den største trusselen for kulturminnene og kulturmiljøene. Barmarkskjøringen i de sårbare fjellområdene skjer, etter hva vi har erfart, også i stor grad i forbindelse med reindriften og denne kjøringen har de samme negative konsekvensene.»

På oppdrag fra Forsvarsbygg foretok Finnmark fylkeskommune og Sametinget supplerende kulturminneregistreringer sommeren 2013 og 2014.

I avsnitt 6.7 redegjøres for hvordan planen, i tråd med forvaltningsmyndighetenes vurderinger i forhold til ovennevnte, hensyntar kulturminner.

4.9 FORURENSNING

Følgende er basert på rapporten «Porsangmoen/Halkvarre SØF. Oversikt over areal med grunn- og vannforurensning. Grunnlag for utarbeidelse av reguleringsplan» datert 19.12.14 (Forsvarsbygg Futura).

4.9.1 Grunnforurensning

I skyte- og øvingsfelt er grunnen på de aller fleste skytebaner som er benyttet til håndvåpenskyting, forurenset med metaller.

Det er registrert fem forurensete lokaliteter innenfor Halkvarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt hvor lokalitetene er registrert i databasen til Miljødirektoratet, se Tabell 1 under.

Mdir ID nr	Lokalitetsnavn	Påvirkning	Type	Påvisningsgrad/Status
2020025	Fylling i Nord-Stormyra	Ingen konflikt påvist	Deponi	1: lite/ikke forurenset
2020028	Garnisonen i Porsanger, anlegg	Ingen konflikt påvist	Forurenset grunn	2: ingen konflikt med gjeldende arealbruk
2020029	Porsangmoen, oljebu	Ingen konflikt påvist	Forurenset grunn	2: ingen konflikt med gjeldende arealbruk
2020030	Garnisonen i Porsanger, renseanlegg	Ingen konflikt påvist	Deponi	1: lite/ikke forurenset
2020035	Porsangmoen, tankanlegg	Ingen konflikt påvist	Deponi	2: ingen konflikt med gjeldende arealbruk

Tabell 1: Oversikt over forurensete lokaliteter ved Porsangmoen/Halkvarre. ID nr og opplysninger om lokaliteter er hentet fra Miljødirektoratets database Grunnforurensning.

Lokalitet 2020025 er et deponi lokalisert i Nord-Stormyra, hvor kassert intendanturmateriell og emballasje fra ammunisjonskasser er brent og spesialavfall som malingrester er deponert. Deponiet har blitt undersøkt og overvåket i 2008-2009 og er nå tildekket med jord. Det ble bekreftet forurensning av metallforbindelser (Cu, Zn, Cr, Ni). Lokaliteten er nå avsluttet, da det ble konkludert med ingen forurensningsfare knyttet til avrenningen.

Lokalitet 2020028 er et nedlagt drivstofflager, hvor det har vært små utslipp av bensin, diesel, frostvæske og olje i forbindelse med tanking av kjøretøy (forurensning av alifatiske hydrokarboner). Status for lokaliteten er «ingen konflikt med gjeldende arealbruk».

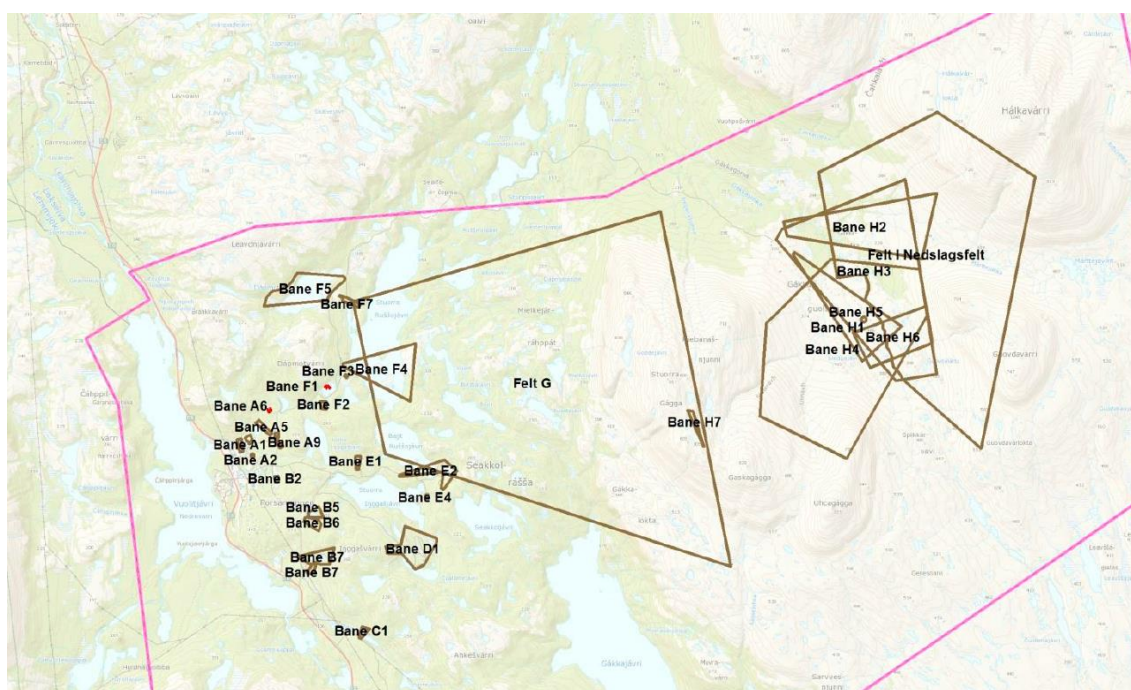
Lokalitet 2020029 har vært benyttet som lagerbygg for olje. Bygget ble revet i 2009 og det ble da observert olje i grunnen. På vegne av Skifte Eiendom i Forsvarsbygg, gjennomførte COWI en miljøteknisk grunnundersøkelse av området i 2009, med tilhørende tiltaksplan. Området ble tildekket med rene masser og lokaliteten er nå avsluttet.

Lokalitet 2020030 (renseanlegg) er et deponi med avfall fra kloakkrenseanlegg. Fyllingen er nå tildekket og ikke lenger i bruk. Status for lokaliteten er «lite/ikke forurenset».

Tiltak ved lokalitet 2020035 (tankanlegg) ble gjennomført i 2010, hvor installasjonene ble fjernet og levert mottaksanlegg. Overvåking ble gjennomført i 2012 og det ble konkludert med liten sannsynlighet for negative effekter av påvist forurensning av aromatiske hydrokarboner på fiske i Lakselv og ingen konflikter i området relatert til drikkevann. Saken ble deretter avsluttet og området tilbakeført som friluftsområde. Status for lokaliteten er «ingen konflikt med gjeldende arealbruk».

4.9.2 Forurensning fra ammunisjon

Figur 10 viser hvilke arealer hvor man kan forvente å finne forurensning i grunnen grunnet skyting med håndvåpenammunisjon ved Halkvarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt. Feltet har to nedslagsfelt for større krumbanevåpen, felt G og felt I. Felt G benyttes i dag til bombekastere og artilleri, mens felt I benyttes i dag kun til bombekastere (men hvor det tidligere ble skutt artilleri).

Figur 10: Oversikt over alle baner, inkl. nedlagte (striplet rød linje), ved Porsangmoen/Halkvarre SØF

Skyting på basisskytebaner

Knyttet til bruk av håndvåpen. Akkumulering av prosjektiler av mindre kaliber i kulefang. På disse banene har man som regel fast standplass(er) og fast mål. Kulefanget bak målskivene består som regel av sand. Forurensningen er hovedsakelig konsentrert i kulefanget, foruten frangible ammunisjon (brytes opp i fragmenter ved deformasjon). Det kan forekomme høye konsentrasjoner av metallene bly og kobber, og forhøyede konsentrasjoner av sink og antimon i området bak målskivene, sannsynligvis over grense for «farlig avfall» for bly ift Miljødirektoratets veileder TA 2553. Konsentrasjoner av bly antas å være over normverdi i baneløpet. Ved skyting med frangible ammunisjon kan ammunisjon spres over et større areal i baneløpet og evt. i kulefang. Ammunisjonen består av kobberpulver som er sammenpresset, og den skytes på harde målskiver. Målskivene plasseres i baneløpet. Når ammunisjonen treffer målskiven knuses den, og metallstøvet kan spres flere meter fra målskiven. Forurensningen fra frangible ammunisjon vil dermed hovedsakelig være kobber.

Skyting på feltskytebaner

Knyttet hovedsakelig til bruk av håndvåpen. Hovedsakelig bruk av håndvåpen. Akkumulering av prosjektiler av mindre kaliber i baneløp og målområder. På feltskytebaner for håndvåpenammunisjon skyter man fra ulike hold, og målskivene plasseres ut i hele baneløpet. Dermed blir forurensningen spredt over et større areal, men konsentrasjonene vil være lavere enn i et kulefang. Forurensningen av bly og kobber antas å være over normverdi i større deler av banen, og det kan finnes mindre arealer hvor grenseverdi for farlig avfall (bly) overskrides ift Miljødirektoratets veileder TA 2553.

Skyting på feltskytebaner med håndvåpen og større våpen

Arealene kan inneholde noe forurensning av eksplosiver og metaller.

Målområder for håndgranater, sprengningsfelt, krumbaneskyts

Det finnes baner for panservern, rekylfri kanon, håndgranater, sprengningsfelt, artilleri og bombekastere. Disse arealene kan inneholde noe forurensning av eksplosiver samt metaller. Konsentrasjonene kan være over normverdi, men godt under grense for farlig avfall. Disse er allikevel nødvendigvis ikke markert som forurenset på kartet, da forurensningen er på et begrenset areal, og arealbrukskonflikter ift grunnforurensning, ved dagens arealbruk, antas å være minimal.

Målområder uten mistanke om forurensning

På skytebaner hvor det for eksempel brukes laser, blåplast, rødfis, stålhagl, er det ikke mistanke om grunnforurensning slik det er definert i TA 2553.

Ammunisjonsforurensning i tilknytning dyr på beite

Det forekommer en reell sjanse for at beitende dyr kan få i seg en ammunisjonsrelatert forurensning. Det ble undersøkt og slaktet fem sau i 2010 med tanke på dette. Det var ingen forekomster av metaller utover normale konsentrasjoner, det ble heller ikke påvist hvitt fosfor eller rester fra eksplosiver i sau. Det er derfor vurdert som lav risiko for beitedyr i de områdene der disse sauene har beitet.

En tilsvarende undersøkelse på rein er også utført. Det ble heller ikke da funnet høye verdier av uønskede stoffer i dyrene.

Areal med mulighet for hvitt fosfor forekomster

Det er frem til 2003 skutt med hvitt fosfor (WP) røykgranater i skytefeltet ved Porsangmoen/Halkavarre. Når hvitt fosfor reagerer med luft, dannes en tett, varm, ufarlig røyk som skjermer de militære styrkene. Dersom hvitt fosfor havner i våte områder, kan det bli liggende uforbrent. Hvitt fosfor som blir liggende uforbrent kan være giftig ved inntak i relativt lave konsentrasjoner. Det er gjennomført undersøkelser i de SØF hvor det er brukt mest hvitt fosfor (Mauken, Blåtind, Setermoen, Halkavarre, Hengsvann). Alle rapporter er tilgjengelig på Forsvarsbygg sine internettsider. Konklusjonen fra alle risikovurderingene viser at det ikke medfører ekstra risiko for mennesker, verken ift å oppholde seg i målområdene, eller at vannene brukes til fiske og rekreasjon i områder der det kan ligge uforbrent hvitt fosfor.

Ved graving og kjøring kan hvitt fosfor komme frem «i dagen» og bli tilgjengelig for fugl eller dyr, og kan ved nedbør spres til bekker og vassdrag. Det må derfor gjøres ekstra risikovurderinger og evt. søknad om graving i forurenset grunn ift slike aktiviteter.. Nedslagsområdene for granater i Porsangmoen/Halkavarre SØF ligger i eller i nær tilknytning til vassdrag: Områdene er lokalisert ved

Store Russevatn (lia bak holmene), Nedre Bejavatn (i lia og fjellrabbene fra vannets østre bredde og 300 m østover) og i Melkevatn (bratte vestre fjellsiden av Store Gagga).

4.9.3 Forurensning i bekker og elver

Overvåking av metallavrenning til bekker og elver har foregått siden 1991. Feltet ble sist prøvetatt i 2012.

Metallkonsentrasjonene av bly, sink og antimon har vært relativt lave i overvåkingsperioden, nær/under deteksjonsgrensen for analysene. Metallutlekkingen av kobber har derimot vært noe høyere og mer varierende. Det er spesielt ved prøvepunkt 19 (liten bekk som drenerer bane B7 hvor det er målt kobber i tilstandsklasse V (6 µg/l). Ved de andre prøvepunktene ut av feltet, er konsentrasjonen av kobber betydelig lavere (tilstandsklasse II-III).

Det er derimot enkelte mindre bekker med forhøyede kobberkonsentrasjoner internt i feltet, ved NIVA7 (7-12 µg/l) som mottar avrenning fra stridsløype, ved NIVA8 (4-5 µg/l) som mottar avrenning fra Røyevatnet hvor det tidligere er skutt på selvanvisere (som sto på isen om vinteren) og ved NIVA13 (2-8 µg/l) som mottar avrenning fra D1 angrepsfelt. Grunnen i feltet har et naturlig innhold av kobber, da det er registrert en del gruver og skjerp med kobber som hovedmetall. Det er ingen tilsynelatende trender i utlekkingen av kobber og bly ut av feltet. Det forventes uansett at resipientene Lakselv og Brennelv ikke påvirkes på grunn av en høy fortynningseffekt.

Konsulent har ikke gitt anbefaling om tiltak i overvåkingsrapportene, da forurensningstilstanden for feltet er generelt god, med naturlig høye bakgrunnsverdier, liten utlekking og det forventes at metallavrenningen ikke vil påvirke resipientene Lakselv og Brennelv på grunn av høy fortynningseffekt. Sweco har tidligere vurdert målte konsentrasjoner av bly, kobber og sink ved prøvepunkt som representerer avrenning ut av feltet og vurdert disse opp mot tilstandsklasser i ferskvann relatert til biologiske effekter (SFT, 1997). Sweco konkluderte med at for metallene bly, kobber og sink er det påvist konsentrasjoner som tilsvarer tilstandsklasse I-II (meget lav- lav effekt) (Sweco Norge, 2009).

4.9.4 Forurensning i grunnvann

Det foreligger ingen grunnvannsprøver fra Halkavarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt.

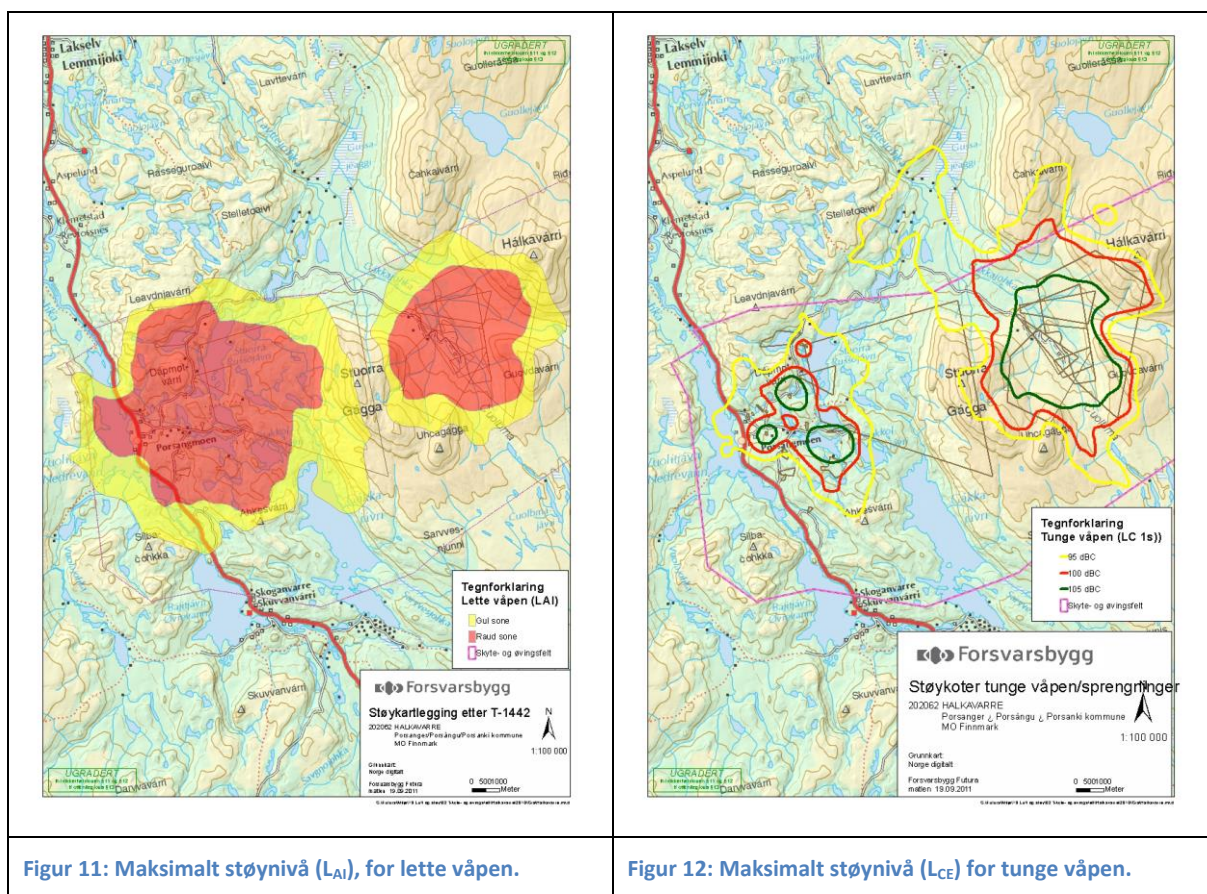
4.10 STØY

Selv om vegstøy fra E6 som krysser gjennom planområdet gir et visst bidrag, er det nok ulike former for aktivitet som følge av militær tilstedeværelse som utgjør hovedstøykilden i området i dagens situasjon.

I lys av en relativt begrenset trafikk, beregnet til en ÅDT på ca 1000 (2018), vurderes vegstøyen som en begrenset utfordring.

Når det gjelder støy fra militær aktivitet er følgende basert på en rapport utarbeidet av Forsvarsbygg FUTURA, datert 30.12.11:

«Det er på bakgrunn av retningslinja for støy i arealplanlegging T-1442, gjennomført ei støykartlegging av GP /Halkavarre skyte- og øvingsfelt. Med utgangspunkt i ammunisjonsforbruk for 2009 er det gjort beregningar for lette og tunge våpen. Utifra resultatata for lette våpen er det teikna opp støysonekart relatert til aktiviteten i skytefeltet. Resultata syner at det er maksimalt støyniva som er dimensjonerande for gul og rand sone. I tillegg er det gjort ei vurdering av tunge våpen og sprengingar. Det er detonering av 25kg TNT i nedslagsfelta som er dimensjonerande for lydnivå fra tunge våpen og sprengingar.»

Basert på dette vurderes skytestøy å ha begrenset betydning for omliggende boliger og fritidsboliger.

Det vektlegges at forholdet til støy vil fokuseres i etterfølgende utslippstillatelse, som vil regulere den til enhver tid gjeldende situasjon/aktivitet.

4.11 TRAFIKALE FORHOLD

E6 krysser fra nord til sør gjennom skyte- og øvingsfeltet, og deler det i to.

På den ca 12 km lange strekningen er det i dag en rekke adkomster og avkjørsler.

Områdereguleringsplanen vil i utgangspunktet ikke medføre endringer for trafikken i området.

4.11.1 Eksisterende adkomster

Ved Porsangmoen er det opparbeidet flere adkomster til leirområdet på østsiden og forlegningsområdet på vestsiden av E6.

Figur 13: Skråfoto over kryssområdet ved Porsangmoen, sett mot vest.

4.11.2 Eksisterende avkjørsler

I tillegg er det en rekke avkjørsler på begge sider av E6 gjennom feltet, dels knyttet til øvingsområdene, dels sivil aktivitet knyttet til eiendommer og/eller Lakselva.

Figur 14: Tilgang til skyte- og øvingsfeltet via adkomst sør for leiren. Tidligere adkomstmulighet for sivile gjennom leirområdet er avviklet.

4.11.3 Vegtrafikk

Det er registrert en ÅDT på 926 for E6 nord for Porsangmoen, og 530 sør for (2018).

Fartsgrensen langs E6 er 80 km/t, som reduseres til 60 km/t forbi leirområdet.

4.11.4 Ulykkesituasjon

I Nasjonal vegdatabank (NVDB) er i alt registrert 21 trafikkulykker på den aktuelle strekningen innenfor planområdet.

For 2 av disse ulykkene endte det med dødsfall, for 1 med meget alvorlig skade, for 9 med alvorlig skade, og for de øvrige 15 med lettere skade.

Hele 20 av de 27 er oppgitt å handle om enslige kjøretøy som kjørte utfor veien, mens øvrige er hhv møteulykker, påkjørsel bakfra, velt eller kryssende kjøretretning (uten avsvingning).

2 av ulykkene på strekningen knyttes til avkjørselsproblematikk.

Figur 15: Oversikt over trafikkulykker på strekningen. (fra NVDB)

4.11.5 Flytrafikk

Følgende er hentet fra en egen temavurdering utarbeidet av Multiconsult, datert 21.09.17.

Lakselv lufthavn, Banak ligger ca. 15 km nord for Halkavarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt.

Den nordvestre delen av planområdet er berørt av den ytterste delen av innflyvingsflaten til bane 35 ved Lakselv lufthavn.

Under innflyging til Lakselv lufthavn (fra sør) ligger fly normalt i en høyde på rundt 3000-3500 fot når de passerer over planområdet.

Avinor har et flynavigasjonsinstrument (lokator) plassert like sør for militærleiren som det knyttes ulike former for restriksjoner til.

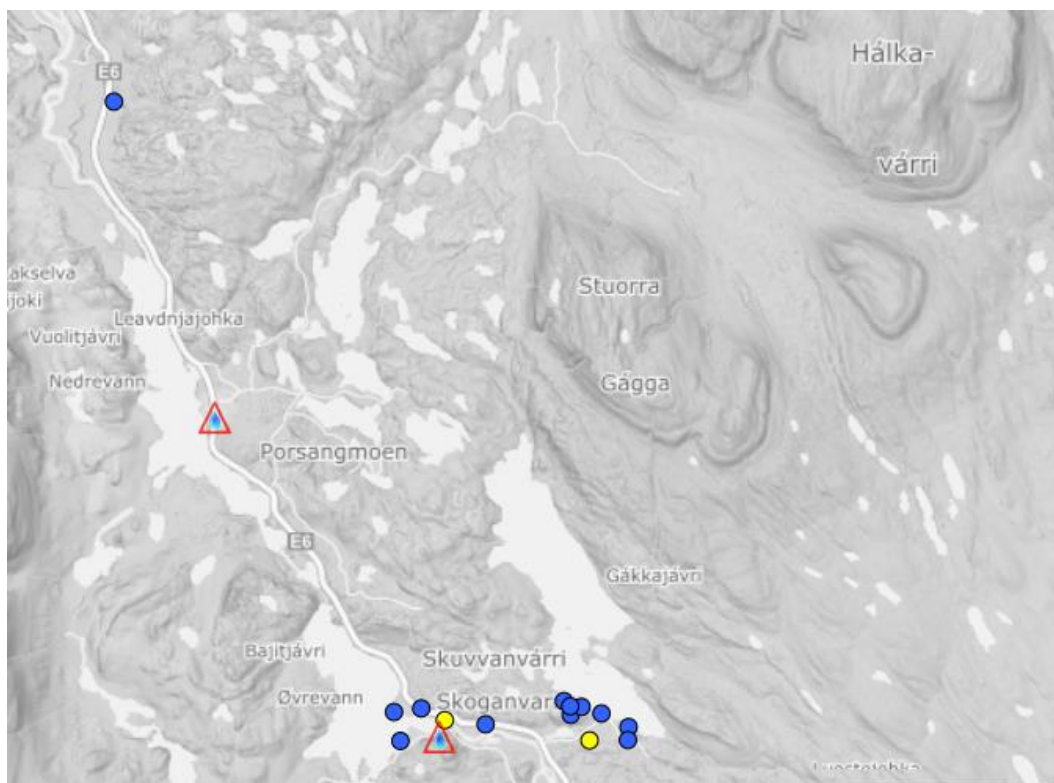
Som følge av sikkerhetsmessige utfordringer er i Skytefeltinstruksen nedfelt en rekke føringer i forhold til flytrafikk.

4.12 TEKNISK INFRASTRUKTUR

4.12.1 Vannforsyning

Forsvarsbygg har etablert og drifter eget vannforsyningsanlegg (trekant).

Ellers finnes et kommunalt vannverk ved Skoganvarre (trekant), og et antall private løsmassebrønner (gul) og fjellbrønner (blå) i området Skoganvarre-Luostejok.

Figur 16: Oversikt over registrerte vannverk inntakspunkt og brønner (Mattilsynet via GeoNorge)

4.12.2 Avløpsløsninger

Forsvarsbygg har etablert og drifter eget avløpsanlegg.

4.12.3 Kraftforsyning

Bygge- og øvingsområder er tilknyttet eksisterende nett.

Eksisterende høyspenttraseer er avsatt som faresone i plankartet.

5 UTREDNINGSALTERNATIVENE

5.1 0-ALTERNATIVET

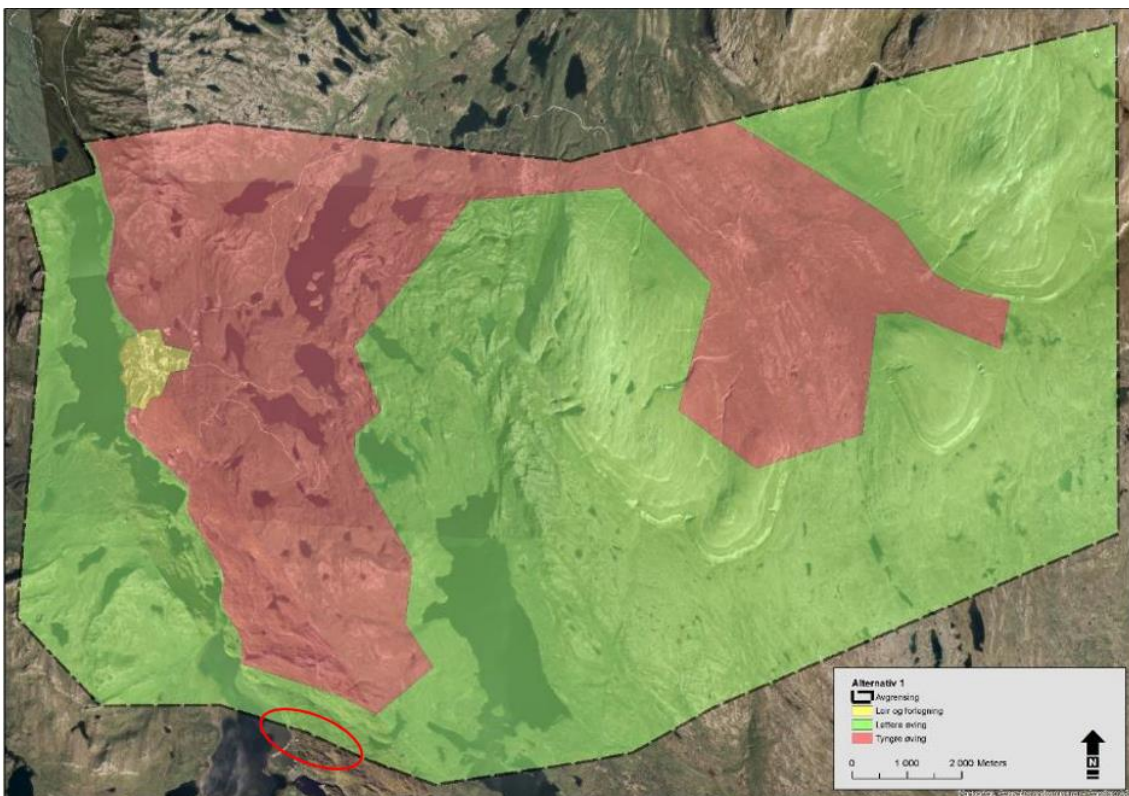
0-alternativet er en videreføring av dagens aktivitet, uten at det hverken gjøres endringer i områdets avgrensning eller legges til rette for nye fysiske inngrep /tiltak. Området forblir uregulert.

5.2 UTBYGGINGSALTERNATIV 1 - VIDEREFØRING

Utbyggingsalternativ 1 er en situasjon der dagens aktivitet videreføres og det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak, men uten at det gjøres endringer i områdets avgrensning.

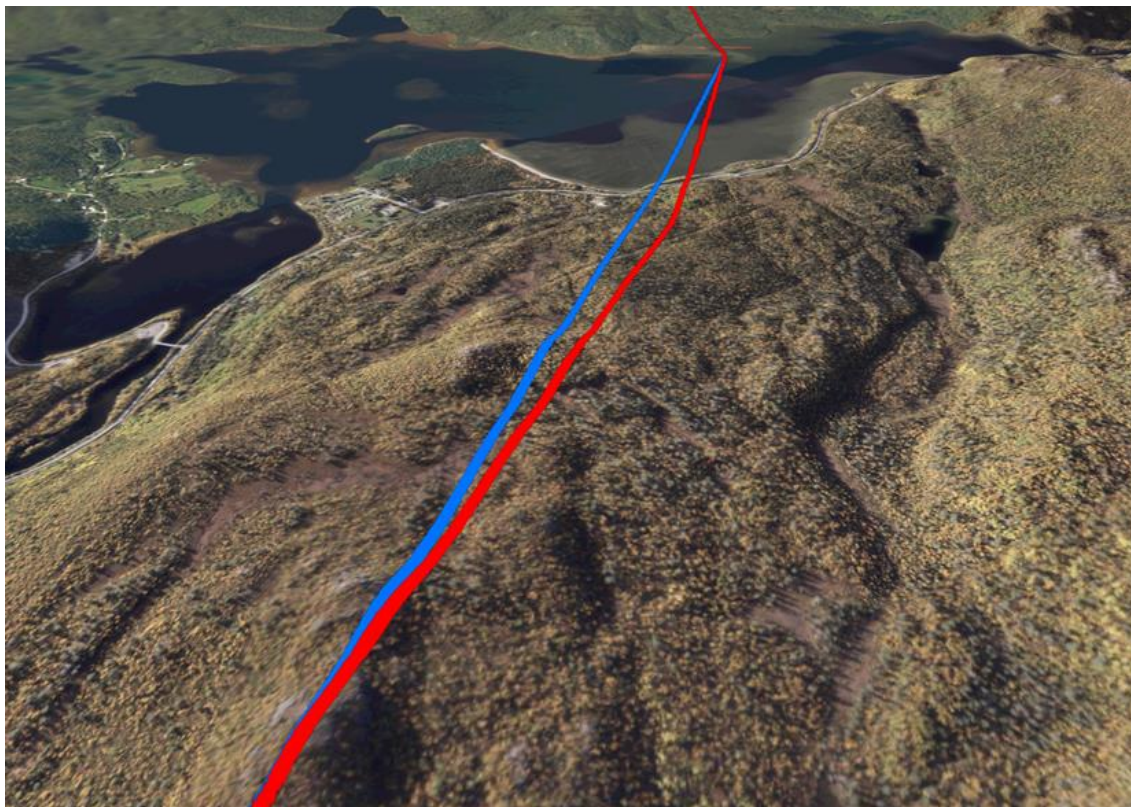
5.2.1 Feltavgrensning

Skyte- og øvingsfeltet får samme utstrekning som i dag, men med en mindre justering lengst i sør ved at grensen trekkes rundt et par mindre private eiendommer. Endringen er synliggjort med rød sirkel i Figur 17

Figur 17: Oversikt over framtidig skyte- og øvingsfelt, inndelt i kategoriene leir- og forlegningsområder (gul), samt områder for hhv. lett øving (grønn) og tung øving (rød)

Figur 18: Sonen nord for Skoganvarre som foreslås tatt ut av SØF. Blå = dagens, rød = foreslått SØF-grense.

5.2.2 Utbygging av leir og anlegg

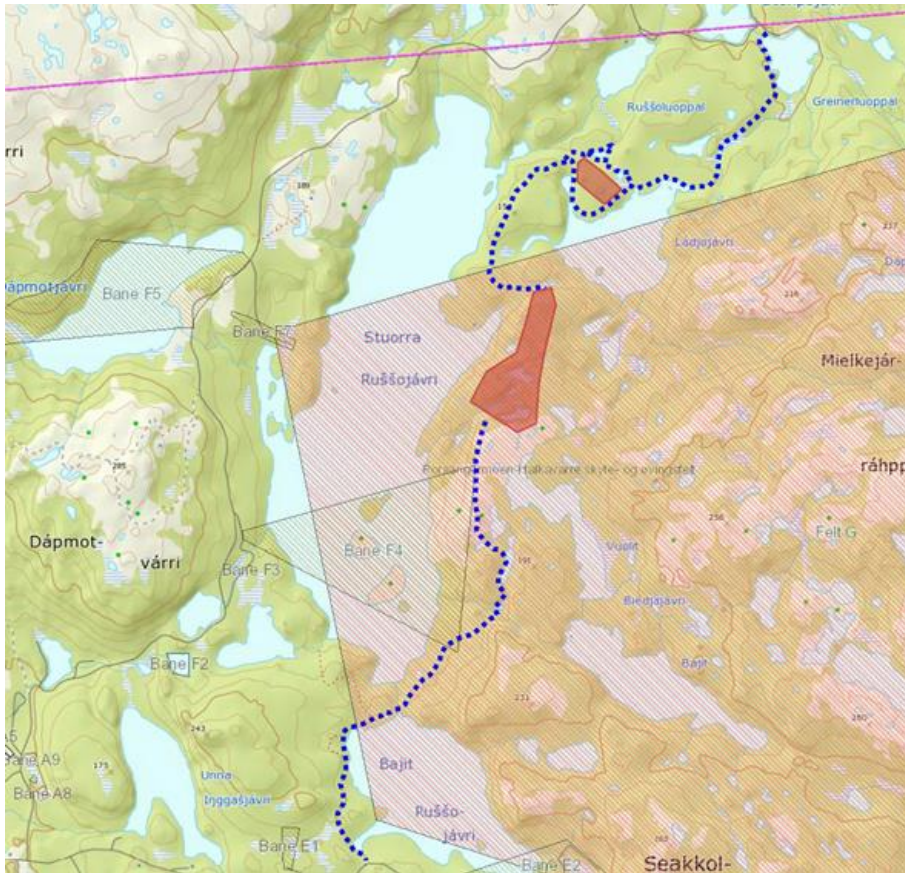
I forbindelse med arbeidet med rammebetingelsene for Halkvarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt har Forsvaret signalisert behov for noe tilrettelegging i feltet. Dette omhandler i grove trekk:

- Økt manøverfleksibilitet for bakkestyrker fra Målbu og retning sør-/sørøst i H-feltene (eventuelt også i deler av I-feltet).
- Mulighet for å kunne gjennomføre tiltak for bedre atkomst og manøverfleksibilitet langs Halkavarreveien, som har begrensninger i forhold til bæreevne/akseltrykk.
- Mulighet for utbedring av eksisterende og tilrettelegging av flere artilleristandplasser i tilknytning til eksisterende veier og anlegg.
- Mulighet for å kunne etablere ei kjøreløype/-veg på østsiden av Store Russevann (mht. målmateriell og HMS-tiltak i forhold til blindgjøngerrydding).
- Mulighet for å oppgradere en av driftsavkjørslene til sekundæratkomst til skytefeltet i forbindelse med øvelser og annet.

Uavhengig av ovennevnte tiltak vil det fortsatt være aktuelt å etablere mindre tiltak og infrastruktur etter behov i tilknytning til virksomheten. Dette kan dreie seg om grusveger, masseuttak, sikringsvoller o.a.

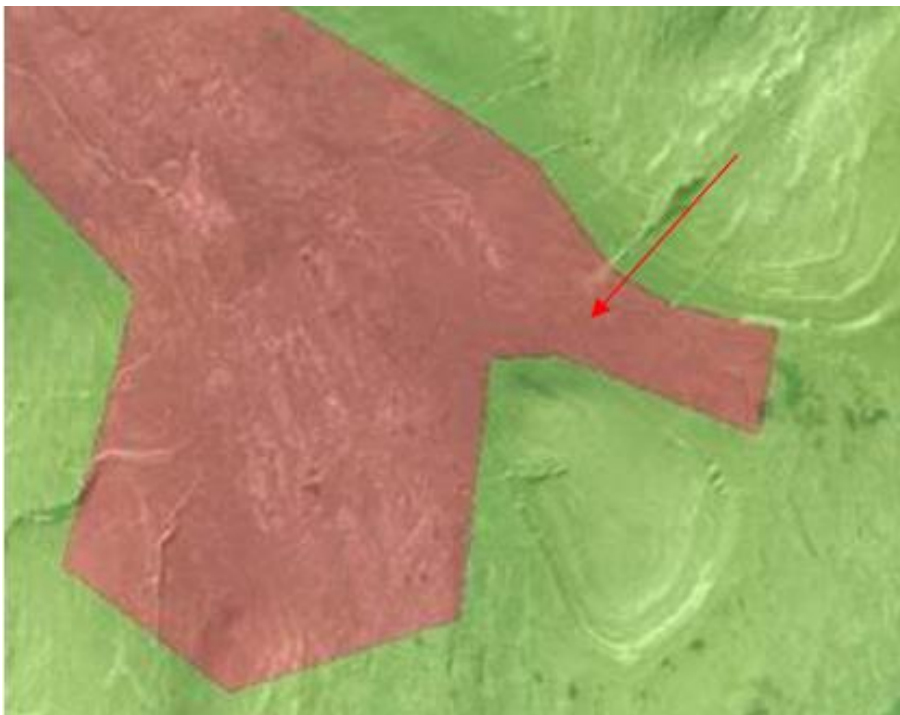
Utstrekningen av dagens leiområde anses som tilstrekkelig i fremtiden. Herunder området for forlegning, boliger og velferd utenfor leirgjerdet. Dette innebærer at det synes å ligge til rette for ev. framtidig utvikling gjennom sanering av eksisterende bebyggelse og fortetting.

Leirområdet vil løpende bli utviklet i tråd med gjeldende strategiplaner.

Figur 19: Foreløpig trase for ny kjøreløype gjennom G-feltet, som dels følger eksisterende løyper/spor, dels er lagt i nye traseer. I de røde feltene er ny trase usikker.

Figur 20: I Marrte-skaret ønsker Forsvaret bedre muligheter til forflytning med eksempelvis CV90 langs eksisterende kjøreløype, med mulighet til utgruppering/manøver i bredden etter forhåndsdefinerte løyper/traseer der terrenget egner seg.

Figur 21: Skråbilde av dagens leir- og forlengningsområder. Potensielle fortetningsområder er antydnet med sirkler.

5.2.3 Aktivitetsomfang

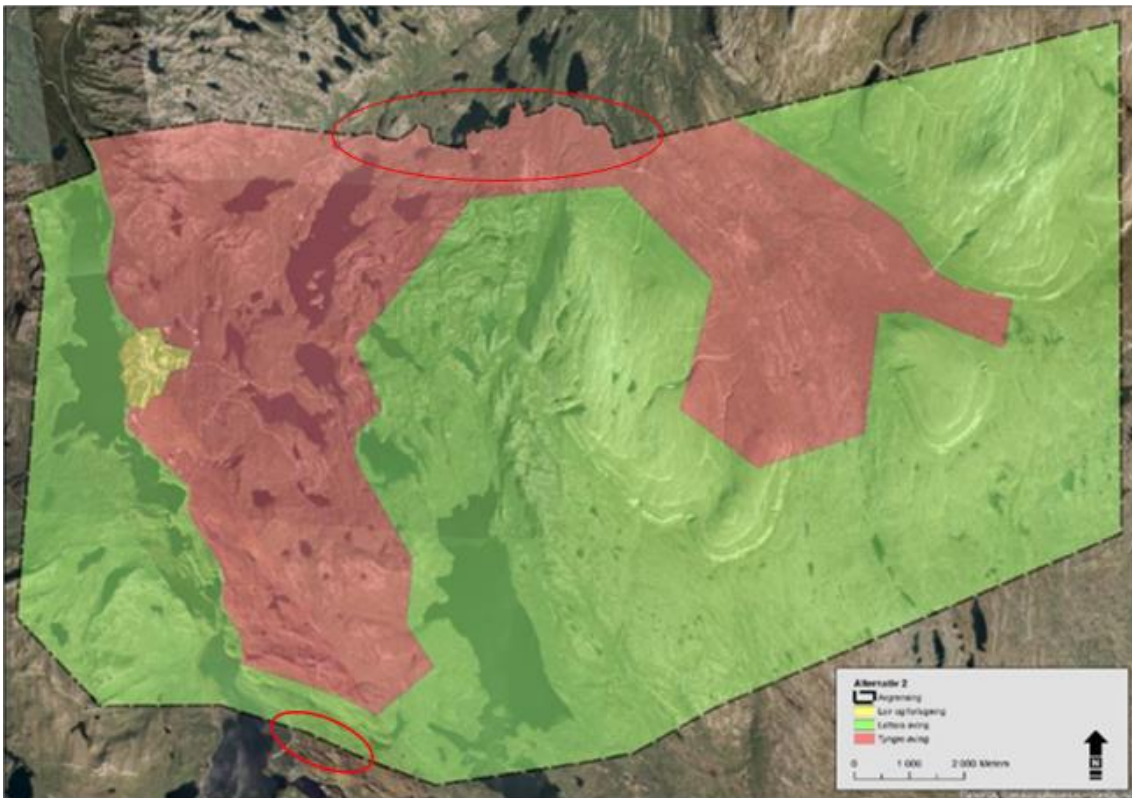
Som dagens situasjon.

5.3 UTBYGGINGSALTERNATIV 2 – UTVIDELSE

Utbyggingsalternativ 2 er en situasjon der det legges opp til en noe endret aktivitet, samtidig som at området utvides og det legges for nødvendige fysiske inngrep/tiltak.

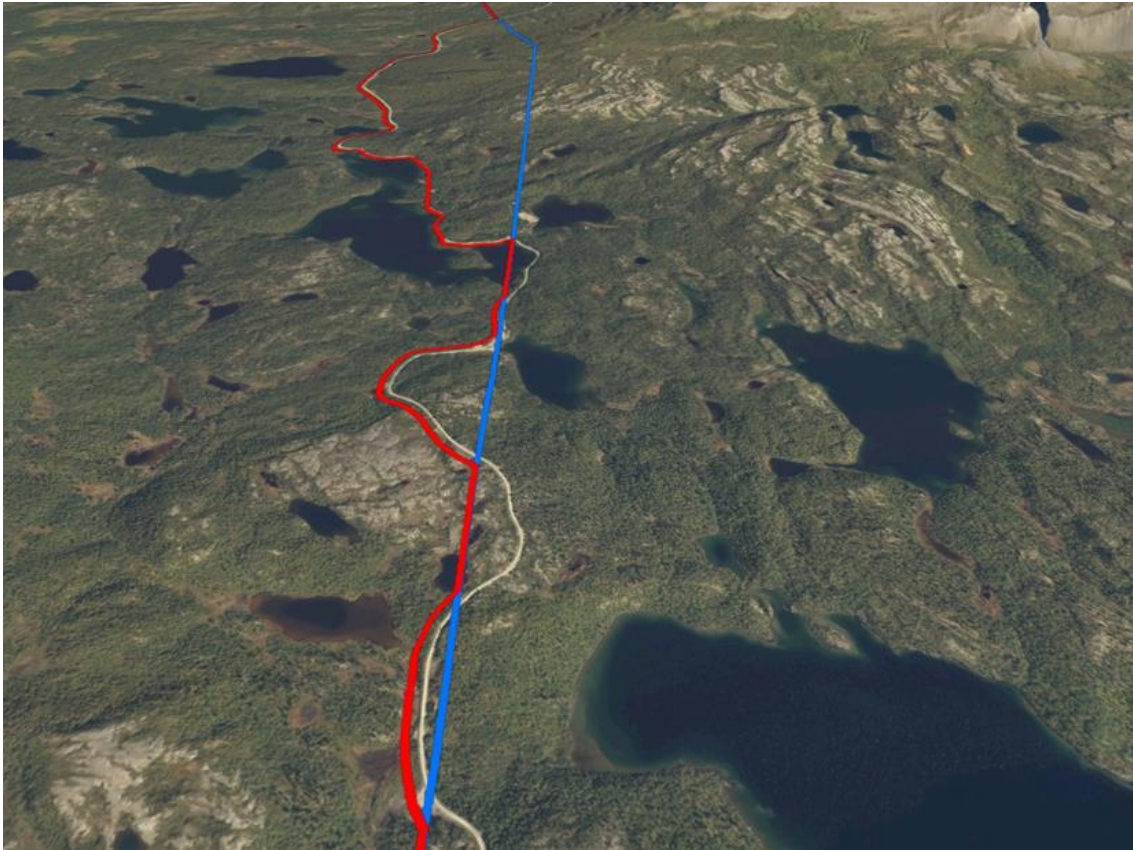
5.3.1 Feltavgrensning

I planprogrammet til områdereguleringsplanen har Forsvarsbygg varslet ønske om å implementere de delene av Halkvarreveien som i dag ligger utenfor skytefeltgrensen. I tillegg tar dette alternativet også sikte på å gjøre en mindre justering lengst i sør, ved at grensen trekkes rundt et par mindre private eiendommer/festetomter (jf. utbyggingsalternativ 1). Endringene er synliggjort med røde sirkel i figur Figur 22.

Figur 22: Oversikt over framtidig skyte- og øvingsfelt, inndelt i kategoriene leir- og forlegningsområder (gul), samt områder for hhv. lett (grønn) og tung øving (rød).

Figur 23: Sonen sør for Halkvarrevegen som foreslås innlemmet i SØF. Blå = dagens, rød = foreslått SØF-grense.

5.3.2 Utbygging av leir og anlegg

Som utbyggingsalternativ 1.

5.3.3 Aktivitetsomfang

Som utbyggingsalternativ 1.

6 KONSEKVENSVURDERINGER

6.1 TILNÆRMING OG METODE

I kapitlene 1-3 er det beskrevet omkring tiltaket og grunnlaget for dette, hvordan tiltaket forholder seg til gjeldende politikk og tilhørende regelverk, og prosessen så langt.

I kapittel 4 er det gitt en beskrivelse av dagens situasjon knyttet til ulike deltemaer, mens det i kapittel 5 gis en beskrivelse av tiltaket og hvilke alternativer som er utredet.

I kapitlet her vurderes mulige virkninger av utredningsalternativene i henhold til fastsatt planprogram datert 12.09.16.

For en mer utfyllende redegjørelse, for eksempel knyttet til benyttet metodikk, vises det de ulike delutredningene.

Som det framgår er enkelte temaer utredet i henhold til Statens vegvesens metodikk, mens andre temaer er vurdert på en enklere måte.

Nedenfor og i sammenstillingen i avsnitt 6.12.1 er imidlertid alle temaene oppsummert i tråd med en 5-delt skala:

- stor negativ
- liten negativ
- 0 ubetydelig
- + liten positiv
- ++ stor positiv

Under hvert deltema er det vurdert behov for avbøtende tiltak som vil kunne redusere evt negative effekter. I hvilken grad tiltakshaver har valgt å videreføre disse i forslag til plan framgår av avsnitt 6.12.2.

6.2 NATURMANGFOLD

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Som en del av et landsdekkende opplegg i forbindelse med oppfølging av Forsvarets sektorhandlingsplan for biologisk mangfold, gjennomførte Forsvarsbygg en kartlegging av biologisk mangfold i hele skytefeltet i 2003. På oppdrag fra Forsvarsbygg foretok NINA supplerende registreringer sommeren 2015.

Konsekvenser for naturmangfold skal utredes som grunnlag for planen.

- Planens betydning i forhold til naturmangfold skal utredes, i tråd med prinsipper i Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyser. Det er allerede gjennomført kartlegging av planområdet i regi av NINA, etter anerkjent metodikk.»*

Følgende er basert på en egen delutredning utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA), datert 08.01.18.

6.2.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.3.

Kriteriene for vurdering av omfang bygger på biologiske og landskapsøkologiske sammenhenger og artsmangfold (figur 6.3. i Statens vegvesen 2014). Omfanget vurderes i forhold til alternativ 0.

Tiltakenes betydning for naturmiljø knyttes i stor grad til de fysiske inngrepene, spesielt når det gjelder naturtyper.

For fauna spiller også aktivitet inn, både i forhold til anleggsarbeider og driftsfasen. For fauna vurderes her de omfattende øvelsesaktivitetene som mer belastende enn de planlagte faste installasjonene.

0-alternativet

Alternativet innebærer en videreføring av dagens aktivitet i skyte- og øvingsfeltet.

Dette betyr at området benyttes som i dag, med den betydning dette har for naturmiljøet, både direkte og indirekte.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Målbu-Gaggasiedga-Gaggaguolla (oransje)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 1 skille seg fra referansealternativet ved at det vil bli tilrettelagt for økt manøverfleksibilitet for bakkestyrker fra Målbu og retning sør-/sørøst i H-feltene (eventuelt også i deler av I-feltet). Dette er vurdert som middels negativt omfang. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen middels negativ (- -).

Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza (fiolett)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 1 skille seg fra referansealternativet ved at det vil bli gjennomført tiltak for bedre atkomst og manøverfleksibilitet langs Halkavarreveien. Dette er vurdert som lite-middels negativt omfang. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen liten negativ (-).

Leavdnjavarri-F5 (burgunder)

Ingen av de planlagte tiltakene under dette utbyggingsalternativet er spesifikke for dette delområdet. Noen av de mer generelle tiltakene, deriblant oppgradering av driftsavkjørsler, kan komme til å bli satt i verk også innenfor dette delområdet, men omfanget av dette vurderes som relativt begrenset. Ut fra dette vurderes omfanget som lite negativ med en forskyvning mot middels. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen liten negativ (-).

Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri (blå)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 1 føre til noen nødvendige fysiske inngrep og tiltak. Dette vil svakt endre omfanget i forhold til 0-alternativet. Omfanget vurderes som middels negativt. I og med at verdien er vurdert som liten-middels, blir da konsekvensen middels-liten negativ (- / -).

Ahkesvarri-Coalbmejavri-Harrejavri (grønn)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 1 føre til noen nødvendige fysiske inngrep og tiltak. Dette vil svakt endre omfanget i forhold til referansealternativet. Omfanget vurderes som lite-middels negativt. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen middels-liten negativ (- / -).

Greinerluoppal-Bajit Russujavri (2017)

Under utbyggingsalternativ 1 vil denne sammenkoblingen bli realisert. Dette vil føre til fysiske inngrep i områder som i dag er uberørte. Dette vil svakt endre omfanget i forhold til referansealternativet, og omfanget er vurdert som lite-middels negativt. I og med at verdien er vurdert som liten, blir da konsekvensen liten negativ (-).

Marrtejohka-Marrtejavrit

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 1 skille seg fra referansealternativet ved at det vil bli tilrettelagt for økt manøverfleksibilitet for bakkestyrker fra Målbu og retning sør-/sørøst i H-feltene (eventuelt også i deler av I-feltet). Omfanget vurderes som lite-middels negativt. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen middels-liten negativ (- / -).

Alternativ 2**Målbu-Gaggasiedga-Gaggaguolla (oransje)**

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 2 ikke skille seg fra utbyggingsalternativ 1, dvs omfanget er vurdert som middels til lite negativt. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen middels negativ (- -).

Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza (fiolett)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 2 skille seg fra utbyggingsalternativ 1 ved at arealet mellom dagens grense og Halkavarrevegen innlemmes i skyte- og øvingsfeltet. Trolig vil øvelsesaktiviteten innenfor det nye skogsområdet et stykke bortenfor eksisterende veger forbli

begrenset. Ut fra den antakelsen vurderes omfanget til lite-til-middels negativt. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen liten negativ (-).

Leavdnjavarri-F5 (burgunder)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 2 ikke skille seg fra utbyggingsalternativ 1. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen liten negativ (-).

Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri (blå)

Utbyggingsalternativ 2 vil innebære at leiområdet blir utviklet i tråd med gjeldende strategiplaner, noe som inkluderer utbygging i potensielle fortettingsområder. Flere av de øvrige tiltakene beskrevet for utbygging av leir og anlegg vil kunne bli iverksatt innenfor dette delområdet. Omfanget vurderes som middels negativt med en forskyvning mot stort negativt. I og med at verdien er vurdert som lite-middels negativt, blir da konsekvensen middels negativ (- -).

Ahkesvarri-Coalbmejavri-Harrejavri (grønn)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 2 ikke skille seg særlig fra alternativ 1. Omfanget vurderes som lite-middels negativt. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen liten-middels negativ (- / -).

Greinerluoppal-Bajit Russujavri (2017)

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 2 ikke skille seg fra alternativ 1, og omfanget vurderes som lite-middels negativt. I og med at verdien er vurdert som liten, blir da konsekvensen liten negativ (-).

Marrtejohka-Marrtejavrit

For dette delområdet vil utbyggingsalternativ 2 ikke skille seg fra alternativ 1, og omfanget vurderes som lite-middels negativt.. I og med at verdien er vurdert som middels, blir da konsekvensen middels-liten negativ (- / -).

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Naturmangfold			
Målbu-Gaggasiedga-Gaggaguolla	0	-- / -	-- / -
Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza	0	- / 0	- / 0
Leavdnjavarri-F5	0	- / 0	- / 0
Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri	0	-	-- / -
Ahkesvarri-Coalbmejavri-Harrejavri	0	-	-
Greinerluoppal-Bajit Russujavri	0	- / 0	- / 0
Marrtejohka-Marrtejavrit	0	-	-
Samlet	0	-	-

6.2.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Avbøtende tiltak

For å unngå potensielle negative påvirkninger, foreslås følgende tiltak:

- Konsentrer i størst mulig grad kommende aktiviteter til områder som allerede er forringet av militær aktivitet.
- Unngå inngrep i områder der vi eller andre (for eksempel Systad mfl. 2005, Sommersel mfl. 2013) har dokumentert forekomst av truede og nær truede arter og naturtyper, og i områder med stor naturverdi.
- Unngå aktivitet utenfor de områdene som vi, Systad mfl. (2005) eller Sommersel mfl. (2013) har befart. Flere områder i skyte- og øvingsfeltet har fått påvist, eller har potensial for, store naturverdier. Dette gjelder for eksempel kalkrik mark i fjellet på og rundt fjellmassivene Halkavarri, Stuorra Gagga, Cahkalvarri og Guovdavarri. Det gjelder også potensielle kalksjøer, bl.a. Mielkejavri. Melkehvit til grågrønn farge på flybilder av dammer, evjer, bukter og hele innsjøer er en første indikasjon på kalksjølokaliteter. Og det gjelder en rekke av innsjøene og elvene.
- Unngå inngrep som fører til hogst av eldre trær, da spesielt store trær av osp, furu, rogn og setervier, og unngå ødeleggelse av gamle gadder (stående død ved) og læger (liggende død ved) av store furutrær. Levende gamle furutrær er et potensielt viktig habitat for sjeldne arter av insekter og sopp og er i så måte viktig også for fugl. Død ved av furu er et viktig habitat for de samme organismegruppene, samt for enkelte lav, da spesielt sjeldne knappenåslav.
- Unngå inngrep i våtmark (jamfør definisjon og avgrensning i Lyngstad mfl. 2017), spesielt i våtmarksmassiver og i såkalte rikmyrer. To våtmarksområder som vi i så måte kan trekke fram er rikmyrene og det buktende elvelandskapet mellom Ladjojavri og Greinerluoppal, samt sump- og flommarkskog langs småelvene i Gakkasiedga-området. Inngrep i våtmark har generelt langt større effekt på omkringliggende områder enn inngrep i fastmark, fordi inngrep i våtmark kan føre til betydelige hydrologiske endringer.
- Unngå inngrep i de store grasrike fjellengene. Disse ser ut til å ha stor betydning som beitemark for sau og rein.
- Unngå bruk av forurensende stoffer.

Hvis disse tiltakene for å unngå aktivitet og inngrep ikke kan følges opp til fulle bør avbøtende og restaurerende tiltak vurderes, forslagsvis:

- Sprengningsarbeider og øvelser med tungt skyts bør i utgangspunktet utføres utenfor hekketida. Dette gjelder spesielt i det tidlige tidsrommet (1. april -15. juli).
- Endre lokalisering for planlagte tiltak for i størst mulig grad å redusere negative påvirkninger på spesielt sårbar natur. Et eksempel er å la ATV-traseen i størst mulig grad følge tørr fastmark i stedet for å krysse nærliggende våtmark.
- Ny tilplantning av blottlagte områder vil kunne redusere erosjon i bratte eller vindutsatte sider, samt på arealer lett utsatt for rennende vann. Tilplantning bør i størst mulig grad foregå med lokalt tilpassete arter. I den sammenheng bør man søke assistanse fra lokale

gartnerier eller naturforskningsmiljøer for oppformering av plantemateriale basert på lokale populasjoner.

- Det bør påses at generelle tiltak for å begrense utslipp av skadelige stoffer etterfølges. Dette innebærer bl.a. benyttelse av rene fyllmasser, samt opprydding av midlertidige deponier langs anleggsveger o.l.
- Hvis større gadder eller læger av furu må berøres av nye traseer eller andre tiltak bør disse gaddene og lægene flyttes til egnet sted. Det vil si at disse plasseres i lignende habitat i umiddelbar nærhet og plasseres i omtrentlig samme posisjon som de hadde før flytting. Gadder kan eventuelt legges horisontalt etter flytting. Luft under stokkene kan være en fordel for å fremme etablering av knappenålslav. Denne type tiltak er behandlet av Hårklau mfl. (2017).

Som erstatning for, eller helst som et tillegg til, tiltakene foreslått ovenfor, bør økologisk kompensasjon vurderes. Tiltakshaver bør vurdere å restaurere arealer andre steder i kommunen tilsvarende de arealene som vil bli berørt av kommende tiltak. For eksempel, skal det legges 3 km med ny ATV-trasé i uberørt natur, bør det vurderes å restaurere minimum 3 km med kjørespor i tilsvarende naturtyper et annet sted.

Nærmere undersøkelser

Til tross for en rekke tidligere befaringer innenfor skyte- og øvingsfeltet er det slik at betydelige deler av skyte- og øvingsfeltet fortsatt er utilstrekkelig utredet med tanke på naturverdier.

I første omgang bør områder som vi her har framhevet som potensielt viktige for natur-mangfold utredes.

Vi anbefaler konkret at man iverksetter en overvåking av naturområde nr 18 på grunn av forekomst av brushane (EN), med deler av nr 1 samt nr 7 som referanseområder hvor man prøver å kartlegge om arten har en større forekomst i området. I tillegg bør det gjennomføres kartlegging/overvåking av naturområde nr 8, 9, 11 og 13 for å dokumentere om de fortsatt skal vurderes å være av stor verdi,

Videre bør økosystemtjenestene fra naturen i skyte- og øvingsfeltet utredes i tråd med ny forskrift om konsekvensutredning.

Samtidig bør inngrep i uberørt natur overvåkes. Det vil si at nye inngrepsarealer årlig eller annethvert år vurderes av fagpersonell for å kunne gi råd om mulige konkrete restaureringstiltak hvis det skulle vise seg å bli nødvendig. Det kan for eksempel handle om å foreslå tiltak for å redusere avrenning fra, og erosjon av, blottlagte sedimenter.

6.3 NÆRMILJØ, FRILUFTSLIV OG ANNEN UTMARKSBRUK

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Skyte- og øvingsfeltet er i stor grad benyttet til jakt, fiske og friluftsliv. Dette er i utgangspunktet uproblematisk så lenge man forholder seg til gjeldende sikkerhetsbestemmelser, merking og varsling i de områder der det foregår skarpskyting. Ut over denne typen sikkerhetsmessige begrensninger legges det i utgangspunktet ikke opp til ytterligere regulering av allmenn ferdsel i områdene. Evt bruk av nye våpensystemer, eller flytting/nyetablering av baner vil kunne legge tilsvarende sikkerhetsmessige begrensninger på nye områder sammenlignet med dagens situasjon.

Innenfor planområdet er det flere snøskuterløyper for motorferdsel på vinterføre, opprettet i medhold av motorferdselloven. Løypene skal være merket, og åpnes og stenges av Porsanger kommune. Kjøring på barmark er ikke tillatt.

Konsekvenser for friluftsliv, herunder tradisjonell utmarksbruk som sanking, høsting, jakt og fiske, skal utredes som grunnlag for planen. Dette omfatter samisk utmarksbruk og næringer.

- *Planens betydning for nærmiljø og friluftsliv, herunder tradisjonell utmarksbruk, skal utredes i tråd med prinsipper i Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyser. Dette omfatter samisk utmarksbruk og næringer.*

Metodikken beskrevet i håndbok 25 og håndbok 18 benyttes i kartleggingsarbeidet. I den forbindelse skal dagens bruk av området avklares nærmere i dialog med kommunen, grunneiere og evt organisasjoner.»

Følgende er basert på en egen delutredning utarbeidet av Multiconsult, datert 05.12.17.

6.3.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.4.

Felles konsekvenser

Flere forhold har felles konsekvenser for alle alternativer, og er knyttet til bruken.

Personikkerhet

Store deler av området er lett tilgjengelig som følge av Forsvarets vegbygging innenfor skyte- og øvingsfeltet, dog innenfor rammene av gjeldende sikkerhetsregime.

Sivil bruk av området samtidig som det foregår militær aktivitet er naturlig nok forbudt med risiko. Det har ikke forekommet ulykker eller skade knyttet til sivil bruk av området samtidig som militær øvelse/trening. Det er iverksatt en rekke rutiner for knyttet til dette. Se beskrivelse av ROS-analyse i avsnitt 8.

Det er liten tvil om at nærheten til Forsvarets områder og aktiviteten innenfor skyte- og øvingsfeltet har betydning for tilgjengeligheten til og bruken av området, og at det medfører en viss reduksjon av områdets potensielle attraktivitet og opplevelseskvaliteter.

Skutertrafikk

Bruk av de godkjente skuterløypene i planområdet er allerede og vil i framtiden bli berørt av Forsvarets aktivitet innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Dette både i form av risiko, opplevd adgangsbegrensning og redusert attraktivitet.

Jakt, fiske, høsting og sanking

Bruken av planområdet og områdene omkring i forbindelse med ulike former for jakt, fiske, høsting og sanking er allerede, og vil i framtiden bli, berørt av forsvarets aktivitet innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Dette både i form av risiko, opplevd adgangsbegrensning og redusert attraktivitet.

Hytteområder

Hytteområdene sør og nord for planområdet er allerede, og vil i framtiden bli, berørt av Forsvarets aktivitet innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Dette både i form av risiko, opplevd adgangsbegrensning og redusert attraktivitet.

Mens situasjonen knyttet til støy er omtrent lik, er utfordringene knyttet til bruk av kjøreveiene større for hyttene i nord.

0-alternativet

Alternativet innebærer en videreføring av dagens aktivitet i skyte- og øvingsfeltet.

Det betyr at området benyttes som i dag i forbindelse med rekreasjon og ulike former for jakt, fiske og høsting. Utfordringene knyttet til adgangsbegrensninger og personsikkerhet vil fortsette.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Utbyggingsalternativ 1 er en videreføring av dagens aktivitet der det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak, men uten at det gjøres vesentlige endringer i områdets avgrensning.

Vegnære skogsområder

Delområdet omfatter de vegnære skogsområdene, som er vurdert som de mest attraktive.

Området omfatter i hovedsak arealer som er avsatt for tyngre øvingsaktivitet, og blir både i dag og framover berørt av Forsvarets aktivitet

Skytefeltet innsnevres litt i sør, men det har ingen betydning for dette temaet.

Planlagte tiltak vil i liten grad berøre delområdet, og konsekvensen vurderes å ha en liten negativ betydning.

Skogs- og fjellområder

Delområdene omfatter de relativt vegnære skogs- og fjellområdene, som også er vurdert som attraktive.

Deler av områdene omfatter arealer som er avsatt for tyngre øvingsaktivitet, og blir både i dag og framover relativt berørt av forsvarets aktivitet.

Skytefeltet innsnevres litt i sør, men det har ingen betydning for dette temaet.

Planlagte tiltak vil i liten grad berøre delområdene, og konsekvensen vurderes å ha en liten negativ betydning.

Fjellområder

Delområdene omfatter de mer fjerntliggende fjellområdene, som er vurdert som noe mindre attraktive.

Mindre deler av områdene omfatter arealer som er avsatt for tyngre øvingsaktivitet, og som både i dag og framover blir relativt berørt av forswarets aktivitet.

Planlagte tiltak vil i liten grad berøre delområdene, og konsekvensen vurderes å ha en ubetydelig til liten negativ betydning.

Leir- og forlegningsområder

Leir- og forlegningsområdene har ikke verdi mtp. dette temaet.

Planlagte tiltak vil ikke berøre leir- og forlegningsområdene, og konsekvensen vurderes å ha en ubetydelig betydning.

Alternativ 2

Utbyggingsalternativ 2 legger opp til en noe endret aktivitet, samtidig som at området utvides og det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak.

Vegnære skogsområder

Planlagte utvidelse i nord medfører at områder som i dag har hatt begrenset aktivitet som følge av at området ligger utenfor skyte- og øvingsfeltet, blir tatt i bruk.

I praksis medfører dette bl.a. at plasser lang Halkvarreveien som i dag benyttes som leir-/campingområder i større grad vil kunne bli berørt av øvingsaktiviteten.

Skytefeltet innsnevres litt i sør, men det har ingen betydning for dette temaet.

Planlagte tiltak vil i større grad berøre deler av delområdet, og konsekvensen vurderes å ha en liten til middels negativ betydning.

Skogs- og fjellområder

Som for alternativ 1.

Fjellområder

Som for alternativ 1.

Leir- og forlegningsområder

Som for alternativ 1.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
NÆRMILJØ, FRILUFTSLIV OG ANNEN UTMARKSBRUK			
Vegnære skogsområder	0	-	- / - -
Skogs- og fjellområder	0	-	-
Fjellområder	0	- / 0	- / 0
Leir- og forlegningsområder	0	0	0
Samlet	0	-	-

6.3.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

For å redusere risiko knyttet til uønskede hendelser som følge av konflikt mellom ferdsel og Forsvarets aktivitet, er følgende identifisert som mulige tiltak. De antas også å fange opp ev. ukontrollert ferdsel, enkelte av dem er allerede iverksatt, helst eller delvis:

- Stenge kjøreveger for allmenn ferdsel
- Generell informasjon om aktiviteten i skyte- og øvingsfeltet
- Skilting av skyte- og øvingsfeltet langs veg og i terrenget
- Skilting av nedslagsfelt langs veg og i terrenget
- Merking av sikringssoner og blindgjengersoner i terrenget
- Revisjon av gjeldende instruksjoner knyttet til skyte- og øvingsfeltet
- Lystavle i forhold til bruk av skytebaner
- Økt bruk av personell til vakthold

For å redusere opplevde ulemper knyttet til sambruk, foreslås:

- Etablere en enklere praksis i forhold til adgangskontroll for hytteeiere
- Legge opp til en praksis der hytteeiere og jaktlag kan loses gjennom skyte- og øvingsfelteti pauser i militærøvelsene
- Innføre sms-varsling knyttet til øvelser og annet som medfører begrensninger eller forsinkelser knyttet til ferdsel.

6.4 LANDBRUK

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Det er ikke registrert jordbruksarealer innenfor planområdet. Skogen langs dalbunnen er i hovedsak klassifisert som uproduktiv skog og skog med lav bonitet – med betydelig innslag av myr, åpen jorddekt/grunnlendt fastmark og impediment (mark som ikke egner seg til jord- eller skogproduksjon). Selv om datasettet AR5 for planområdet er ufullstendig, avledes av dette at det ikke er registrert produktive jordbruks- eller skogbruksarealer av betydning innenfor planområdet. I følge datasettet «Beitebruk» har Lakselv og Brennelv beitelag et område som berører planområdet.

Etter ønske fra kommunen skal konsekvenser for landbruk utredes som grunnlag for planen.

- *Planens betydning i forhold til jordbruk, skogbruk og beitebruk skal utredes. Temaet behandles ihht SVVs håndbok om konsekvensanalyser, dog med en noe forenklet tilnærming. For øvrige naturressurser som bergressurser, grusressurser, grunnvann, inntas kun en enkel vurdering i planbeskrivelsen.»*

Følgende er basert på en egen delutredning utarbeidet av Multiconsult, datert 26.05.23.

6.4.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.5.

Flere forhold har felles konsekvenser for alle alternativer, og er knyttet til bruken.

Felles konsekvenser

Skogbruk

Reguleringsplanen endrer ikke eiendomsforhold eller muligheten til å ta ut tømmer eller ved i planområdet. Det er i dag liten utnyttning av skogressurser, men noe ved tas ut årlig. Vi kjenner ikke til tømmerhogst, men noen mindre plantefelt er snart hogstmodne. Dette kan avvirkes både i dagens situasjon og de to utviklingsalternativene.

Prosjektiler som treffer stammer kan skape en utfordring siden metall vil skade sagblad og ev. andre maskiner som høvel og fres. Større sagbruk har som regel metalldetektor og vraker tømmer med metall for å forhindre skade. Mindre sagbruk har ikke nødvendigvis slikt utstyr. For virke som brukes til ved er problemet mindre siden det er mindre sjanse for å treffe projektiler ved kapping enn ved saging som klyver hele stokken. Her er det også mindre skadeomfang siden det er tilstrekkelig med filing av motorsagkjede om en treffer metall. Det er mer kostnadskrevenende å reparere sagblad eller høvel på et sagbruk. Omfanget vil også avhenge av type projektil. Bly og kobber er forholdsvis bløtt, og gir mindre skade enn stål.

Med det begrensede omfanget av veduttak er projektiler i tømmer/ved ikke et problem. Det forventes ikke at det vil være det i framtida heller.

Sau på beite

Militær aktivitet i skyte- og øvingsfeltet kan påvirke dyr negativt på følgende måter:

- Dyr dør eller blir skadet som en følge av aktiviteten i skyte- og øvingsfeltet. Dette kan være knytte til skyting med skarp ammunisjon og påkjørsel (kjøretøy).
- Aktivitet i feltet stresser og skremmer dyr. Dette kan gi redusert tilvekst.
- Aktiviteten gir forurensning som kan skade dyr og/eller forring kjøttet.

- Dyr må jages bort fra beiteområder under trening/øving. Dette kan gi redusert tilvekst.

Andre naturressurser

For de andre naturressursene som er beskrevet er konsekvensene begrenset. Bruk av skytefeltet har ingen betydning for å utnytte fallet i vassdrag til kraftproduksjon. På samme måte har det heller ingen betydning for vannverket som utnytter grunnvann. Forurensning knyttet til aktivitet i skytefeltet kan nå overflatevann, og med det forurense det som drikkevann. Det er gjort flere undersøkelser rundt dette, og har så langt ikke vært et problem. Det forventes heller ikke at det skal være det i framtida.

Når det gjelder eventuell utnytting av mineralressurser er det ingen interesser knyttet til dette i dag. Det er ikke kjent drivverdige forekomster i området, men området er ikke kartlagt i detalj. Om det finnes drivverdige forekomster er det ingen forskjeller i de ulike alternativene. Ingen av disse er forenelig med en storstilt virksomhet. Mindre uttak kan nok være mulig. Det er også andre utfordringer knyttet til en ev. bergverksdrift, for eksempel reinbeite.

0-alternativet

Alternativet innebærer en videreføring av dagens aktivitet i skyte- og øvingsfeltet. Det betyr at sau går på beite som i dag, og at det blir mulig å hogge ved og avvirke skog. Utfordringene knyttet til sau på beite og bruk av skytefelt vil fortsette, og det blir nødvendig å jage bort sau før øvelser.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Utbyggingsalternativ 1 er en videreføring av dagens aktivitet der det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak, men uten at det gjøres vesentlige endringer i områdets avgrensning.

Delområde 1

Delområdet omfatter de beste sauebeitene i skytefeltet. Alternativet innebærer ingen justering av grenser, men det kan bli en del tiltak langs Halkvarreveien som etablering/oppgradere av avkjørsler, flere artilleristandplasser og ulike mindre tiltak og infrastruktur. Dette kan gi arealinngrep i beiteområder, og økt bruk kan forstyrre dyr på beite. Som beskrevet er det usikkerhet knyttet til økt bruk av området, men planen legger opp til mulighet til dette.

Planlagte tiltak kan i en viss grad berøre deler av delområdet, og vurderes å ha en liten negativ betydning for delområdet.

Delområde 2

Delområdet omfatter skogsområdene i vest i skyte- og øvingsfeltet. Alternativet innebærer ingen endringer med tanke på å ta ut tømmer og ved, situasjonen blir som i dag. Skytefeltet innsnevres litt i sør, men det har ingen betydning for dette temaet. Ev. økt aktivitet vil heller ikke ha vesentlig betydning for dette temaet, men om det bygges flere veier vil det gi bedre driftsforhold for skogbruket, og kan gjøre det lettere å ta ut virke i områder som i dag er lite tilgjengelige.

Planlagte tiltak berører ikke delområdet, og konsekvensen vurderes å ha en ubetydelig.

Delområde 3

Delområdet omfatter snaufjellet, og alternativet har med det ingen betydning for skogs-/veddrift. Noe sau benytter nok området selv om det er utenfor beitelagets område, men det er nok langt viktigere for rein. Alternativet legger opp til noe økt tilrettelegging og med det muligheter for økt bruk i H og I-feltene.

Dette kan fortrenge sau på beite, men siden dette er utenfor beiteområdet er omfanget intet.

Planlagte tiltak berører ikke delområdet, og konsekvensen vurderes å ha en ubetydelig.

Alternativ 2

Utbyggingsalternativ 2 legger opp til en noe endret aktivitet, samtidig som at området utvides og det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak.

Delområde 1

Alternativet innebærer justering av grensen for skytefeltet i nord. Dette betyr at beiteområder som i dag er utenfor skytefeltet blir liggende innenfor. Dette arealet er på i alt 1,8 km², og omfatter områder som ligger mellom Halkavarveien og skytefeltet ved Stophojavri. Dette inngår i de beste beiteområdene. Ved en utvidelse av skytefeltet kan en forvente økt aktivitet og mer tilrettelegging her, og med det utfordringer knyttet til sau på beite. I tillegg kan det som beskrevet under alt. 1 bli en del tiltak langs Halkavarveien og ellers i området siden planen åpner for økt aktivitet.

Planlagte tiltak berører deler av delområdet, og konsekvensen vurderes å ha en liten til middels negativ betydning.

Delområde 2

Som for alternativ 1

Delområde 3

Som for alternativ 1

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Landbruk			
Delområde 1	0	-	- / --
Delområde 2	0	0	0
Delområde 3	0	0	0
Samlet	0	-	- / --

6.4.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Vi ser ikke behov for avbøtende tiltak for dette temaet foruten en videreføring av praksisen med god jevnlig kontakt med brukerne av området, samt videre arbeid med sikkerhet både knyttet til folk og dyr. Videre bør større øvinger ikke legges til tidspunkt på høsten da dyrene sankes.

Det er viktig at det arbeides kontinuerlig med å forhindre at dyr på beite skades av aktiviteten i skyte- og øvingsfeltet. Dagnes praksis har fungert bra, men om bruken endres kan nye utfordringer oppstå. Ny teknologi kan også benyttes for å få bedre kontroll på beitedyr, for eksempel radiomerking.

Når det gjelder uttak av ved er det viktig med informasjon til de som er tildelt teiger slik at de ikke uforvarende havner i øvelser der det skytes med skarpt.

I fall det i etterkant av områdereguleringen skal utarbeides en flerbruksplan, er det naturlig å inkludere både forhold til saueneæringen og muligheter for hogst av ved.

6.5 REINDRIFT

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

I følge reindrift.no benyttes områdene i skytefeltet som vår-, sommer- og høstbeite. I tillegg går en flyttlei gjennom området.

Konsekvenser for reindrift skal utredes som grunnlag for planen, av reindriftsfaglig kompetansemiljø, basert på tilgjengelig informasjon og i samarbeid med berørte reinbeitedistrikter.

- *Planens betydning i forhold til reindrift skal utredes, i tråd med prinsipper i Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyser. Vurderingene baseres på etablert metodikk, og gjøres av reindriftsfaglig kompetansemiljø i samarbeid med berørte reinbeitedistrikter.*

Følgende er basert på en egen delutredning utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA), datert mai 2022.

6.5.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.6.

0-alternativet

Her vurderes virkningene av at dagens aktivitet videreføres. Forsvaret har vært tilstede lenge og har hatt stor aktivitet i skyte- og øvingsfeltet i lang tid. Beitepotensialet i feltet er betydelig redusert i forhold til dersom forsvaret ikke hadde vært tilstede (se kapittel 6.1 og tabell 6.1), men de har vært tilstede så lenge og med så høy aktivitet at reindriften har måtte tilpasse driften til Forsvarets tilstedeværelse. Reindriften og Forsvaret har også hatt en sambruksavtale om bruken av skyte- og øvingsfeltet. Ut ifra at dette er dagens situasjon har vi i Tabell 7.2 fokusert på videreføring av 0-alternativet.

Her får vi samlet sett **intet omfang og ingen konsekvens (0)**.

Alternativ 1

Her vurderes virkningene av at dagens aktivitet videreføres, men at det foretas en liten grensejustering i skyte- og øvingsfeltet og at det gjennomføres tiltak i sone Tung øving og Leirområdet for å tilpasse og oppgradere infrastruktur i feltet til de krav man har til dagens aktivitet.

Det legges også opp til tilpasninger i infrastruktur eller aktivitet til framtidige behov, men uten konkret informasjon om størrelse på slike endringer er de vanskelige å vurdere. Noen av de konkrete foreslåtte tiltakene i sone Tung øving kan komme i konflikt med viktige reinbeitefunksjoner i feltet, men tiltakene er lagt til soner med betydelig skyte- og øvingsaktivitet i dag og omfanget av de konkrete tiltakene er små sett i forhold til den infrastrukturen og aktiviteten som allerede er i feltet.

Her får vi samlet sett **lite negativt omfang og liten til middels konsekvens (-/-)**.

Alternativ 2

Her vurderes virkningene av at dagens aktivitet videreføres, men at det foretas grensejustering i skyte- og øvingsfeltet mot Halkvarreveien og mellomliggende areal og at det gjennomføres tiltak i sone Tung øving og Leirområdet for å tilpasse og oppgradere infrastruktur i feltet til de krav man har til dagens aktivitet.

Noen av de foreslåtte tiltakene i sone Tung øving kan komme i konflikt med viktige reinbeitefunksjoner i feltet, men omfanget av tiltakene er små sett i forhold til de tiltak og aktivitet

som allerede er i feltet. Det legges også opp til tilpasninger i infrastruktur eller aktivitet til framtidige behov, men uten konkret informasjon om størrelse på slike endringer er de vanskelige å vurdere. Halkvarreveien har vært i bruk daglig i omtrent 40 år, og vi regner området som like mye brukt som de arealene som ligger innenfor grensen til skytefeltet i 0-alternativet.

Her får vi samlet sett **lite negativt omfang og liten til middels konsekvens (-/-)**.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Reindrift			
Leirområde	0	0	0
Lett øving	0	-	-
Tung øving	0	- / 0	- / 0
Influenssone	0	-	-
Samlet	0	- / - -	- / - -

6.5.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Gjennom arbeidet er følgende mulige tiltak identifisert:

- Stenging av noen av vegene og stiene i området for allmenheten kan vurderes (helt eller periodevis) for å minimere trafikk og ferdsel i området slik at reindriften ikke blir dobbelt belastet av aktivitet i området.
- Nye og oppgraderte veier utformes med slake grøfter og skråninger slik at rein kan passere lett og ikke skader seg. Det bør også vurderes å vedlikeholde kjørespor og andre spor i terrenget i etterkant av større øvelser slik at de ikke utgjør en fare for dyra. Spesielt gjelder dette i områder med trekk- og flyttleier, samt i områder der veger og løyper går på tvers av trekket.
- I forbindelse med etterfølgende detaljprosjektering av ny infrastruktur, forutsettes det at reinbeitedistriktene blir rådført og tatt hensyn til.
- Det må tas hensyn til reindriften i kalvingsperioden og parrings-perioden ved at det ikke foretas omfattende flybombing og skyting dersom det er rein i området, samt i flytteperiodene vår og høst og under driving i forbindelse med kalvemerkingen på høsten. Kontakten mellom Forsvaret og distriktene bør opprettholdes slik at flytting og driving av reinen kan gå mest mulig skånsomt.
- Det bør tas hensyn til reindriften når forholdene tilsier at reinen enten trekker inn i skytefeltsområdet av seg selv eller flyttes inn i området på vinteren på grunn av låsing av beite inne i vinterbeiteområdet.
- Det bør vurderes å opprette hensynssoner i planen der man i samarbeid med reindriften finner viktige reindriftselementer så som flyttleier, trekkleier og/eller spesielt viktige beiteområder som det i sin helhet, evt periodevis, er viktige å ta vare på eller ta aktivitetshensyn i slik at de potensielle beite og bruksverdiene i feltet ikke blir permanent ødelagt av den langvarige og harde bruken til Forsvaret. Hensynssonene kan også bidra til et godt

samarbeidsforhold og bedre gjensidig forståelse for de behovene som ligger til grunn for bruken av områdene. Se også Eira m.fl. (2017) og distriktsplan for 14A (2021) for en grundig beskrivelse av de reindriftselementene som er viktige for distriktet. Hensynssonene bør vurderes til å omfatte influenssonene i områdene øst for E6.

- Generelt er kunnskapen om de samlede effektene av aktiviteten i skyte- og øvingsfelt på reinsdyrs (og andre dyrearters) områdebruk og beitebruk i og rundt skyte og øvingsfelt begrenset. Det kan vurderes å opprette et overvåkningsprogram som involverer å følge et utvalg av reinsdyr i distrikt 14A som utstyres med hensiktsmessige GPS-halsbånd slik at man kan kvantifisere hvordan reinsdyra forholder seg til aktiviteten i skyte- og øvingsfeltet ved ulike beiteforhold og ved ulik aktivitetsintensitet i feltet. Informasjon fra et slikt program kan også bidra til å detektere spesielt viktige områder og kvantifisere effekter på reinsdyra ved endringer i infrastruktur eller øvingsfrekvens. Det kan også dokumentere andre viktige beiteområder og påvirkninger i distriktet. GPS-informasjon kan også bidra til å lette kommunikasjonen mellom Forsvaret og reindriftsutøverne i forhold til hvordan dyra beveger seg og hvordan man administrerer den delte bruken av området. Reinflokkenes beiting i og rundt SØF styres trolig i stor grad med gjeting, og det bør tas med i vurderingen av om en slik studie skal gjennomføres.

6.6 LANDSKAP

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Foruten bebygd areal i tilknytning til leir og boligfelt består planområdet hovedsakelig av sammenhengende skog i de lavereliggende partier, og åpne fjell og heiområder i høyereliggende partier. Eksponering og synlighet av nye bygg og anlegg synes å være det som har betydning i forhold til vurdering av landskap.

I den grad det legges opp til nye anlegg/inngrep, vil forholdet til synlighet bli fulgt opp i planen.

- *Enkle synlighetsvurderinger vurderes hvis det er områder hvor det planlegges betydelig endret arealbruk eller oppføring av bygg/anlegg. Herunder skal det redegjøres for både nær- og fjernvirkninger.»*

Følgende er basert på en egen temavurdering utarbeidet av Multiconsult, datert 21.11.17.

6.6.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.7.

0-alternativet

0-alternativet er et sammenligningsalternativ, og beskriver hvordan forholdene vil utvikle seg i eksisterende planområde dersom dagens situasjon videreføres. Det betyr at dagens aktivitet videreføres uten at det gjøres endringer i områdets avgrensning eller legges til rette for nye fysiske inngrep/tiltak.

0-alternativet brukes som referanse når konsekvensen av utbyggingsalternativet skal vurderes.

0-alternativet innebærer at landskapsbildet i planområdet vil stort sett ikke endres, da beiting av rein og sau holder landskapet åpent. Økt trafikkbelastning langs dagens E6 vil påvirke landskapsbilde lite.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Tiltak og inngrep

En framtidig utvikling vil i liten grad berøre landskapsbildet, selv om det i planen legges til rette for at visse tiltak og inngrep vil kunne gjennomføres:

- Leir- og forlengningsområdet tillates utviklet i tråd med gjeldende strategiplaner, inkl. bebyggelse, veger og andre trafikkarealer.
- I områder for lettere øvinger tillates kjøring med lette kjøretøy (til og med beltevogn), vedlikehold av eksisterende infrastruktur og andre enkle tiltak.
- I områder for tyngre aktivitet tillates etablering av nye utdanningsanlegg og skytebaner med tilhørende infrastruktur og bebyggelse. Alle aktuelle kjøretøytyper tillates brukt.

I tillegg til fysiske inngrep knyttet til veger, kjørespor og skytebaneanlegg, innebærer aktiviteten at det som følge av skyting og flybombing blir skader i terrenget i form av bombekrater og unntaksvis småbranner.

Det legges vekt på at denne typen inngrep kanaliseres til de delene av planområdet som avsettes til tung øving, og at store deler av området i all hovedsak forblir urørt.

Nærvirkning

I de lavere liggende delene av influensområdet medfører terrengformer og tett vegetasjon at menneskeskapte elementer stedvis er lite synlige, utover rent lokalt.

Fjernvirkning

I de mer åpne områdene vil derimot både bebyggelse og elementer som kjøreveger, massetak og målområder være mer synlig

Imidlertid er avstandene i influensområdet meget store, og planlagte anlegg/inngrep er i liten grad fattbare fra relevante ståsteder.

Planlagte tiltak vil i liten grad berøre viktige landskapselementer, og vurderes å ha en ubetydelig / liten negativ betydning for landskapet i influensområdet.

Alternativ 2

Tiltak og inngrep

Som for alternativ 1

Nærvirkning

Som for alternativ 1

Fjernvirkning

Som for alternativ 1

Planlagte tiltak vil i liten grad berøre viktige landskapselementer, og vurderes å ha en ubetydelig / liten negativ betydning for landskapet i influensområdet.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser			
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2	
Landskap	Tiltak og inngrep	0	- / 0	- / 0
	Nærvirkning	0	- / 0	- / 0
	Fjernvirkning	0	- / 0	- / 0
	Samlet	0	- / 0	- / 0

6.6.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Som nevnt er aktuelle inngrep/anlegg i skyte- og øvingsfeltet av begrenset karakter, både i dagens og framtidig situasjon, og behovet for avbøtende tiltak tilsvarende.

Framtidige tiltak og byggerier innenfor områdene som avsettes til leir (gult) og tung øving (rødt) vil bli regulert gjennom ordinær byggesaksbehandling.

Generelt vil det være aktuelt å fokusere på følgende i planens bestemmelser:

- Minimere terrenginngrep
- Reparere/tilbakeføre terreng og vegetasjon
- Rydding av søppel og fjerning av etterlatenskaper.

Når det gjelder områder som avsettes til lett øving (grønt) vil det være aktuelt å stille forsterkede krav til byggesaksbehandlingen, for eksempel at også meldepliktige tiltak er søknadspliktige.

6.7 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Det er allerede gjennomført kartlegging av planområdet i regi av NIKU, Finnmark fylkeskommune og Sametinget, etter anerkjent metodikk. Det legges opp til en dialog med myndighetene vedr håndtering av de ulike funnene i planen, i lys av planlagt arealbruk.»

6.7.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.8.

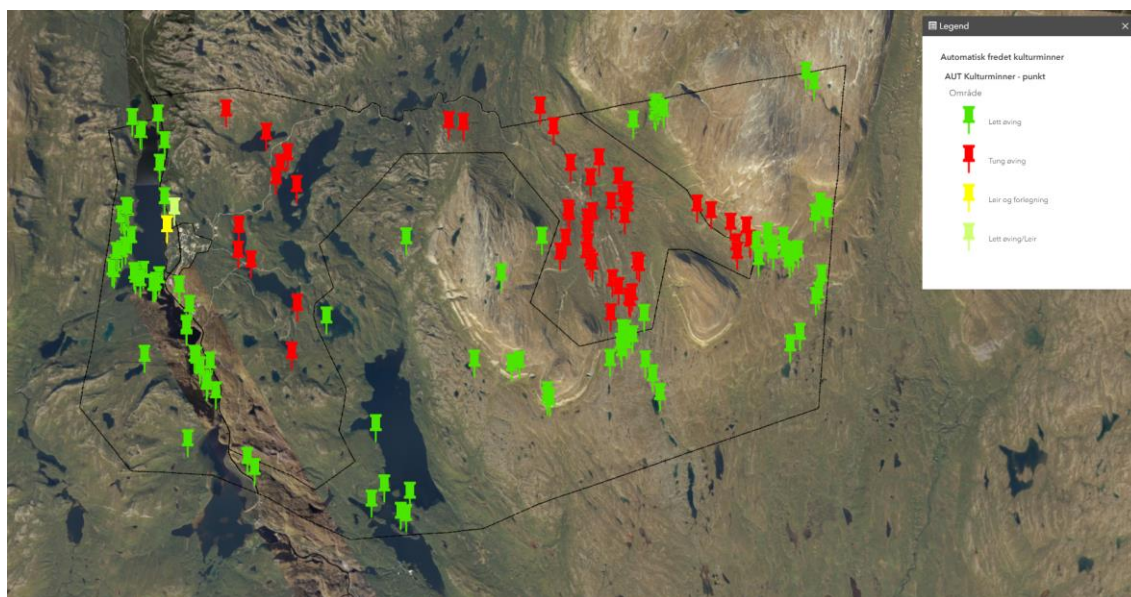
En av oppgavene i denne fasen har vært knyttet til å avklare vernestatus, i lys av oppdaterte metoder og kunnskap. Som et ledd i å avklare dette, har det bl.a. vært fokusert på å kartlegge områdenes betydning for Forsvaret og deres aktivitet, herunder hvor det påregnes intensiv bruk. I den forbindelse har det vært gjennomført flere møter mellom Sametinget og Forsvarsbygg i sakens anledning.

Basert på dialogen som har vært, oversendte Sametinget den 01.02.18 en bearbeidet oversikt over kulturminner innenfor planområdet, som grunnlag for planarbeidet.

Ved e-post av 05.03.18 ble oversikten utdypet som følger:

Automatisk fredete kulturminner

Disse ønskes i utgangspunktet avsatt som hensynssone H730, med bestemmelse som sikrer at evt. tiltak som vil berøre disse, må avklares med kulturminnemyndighetene.

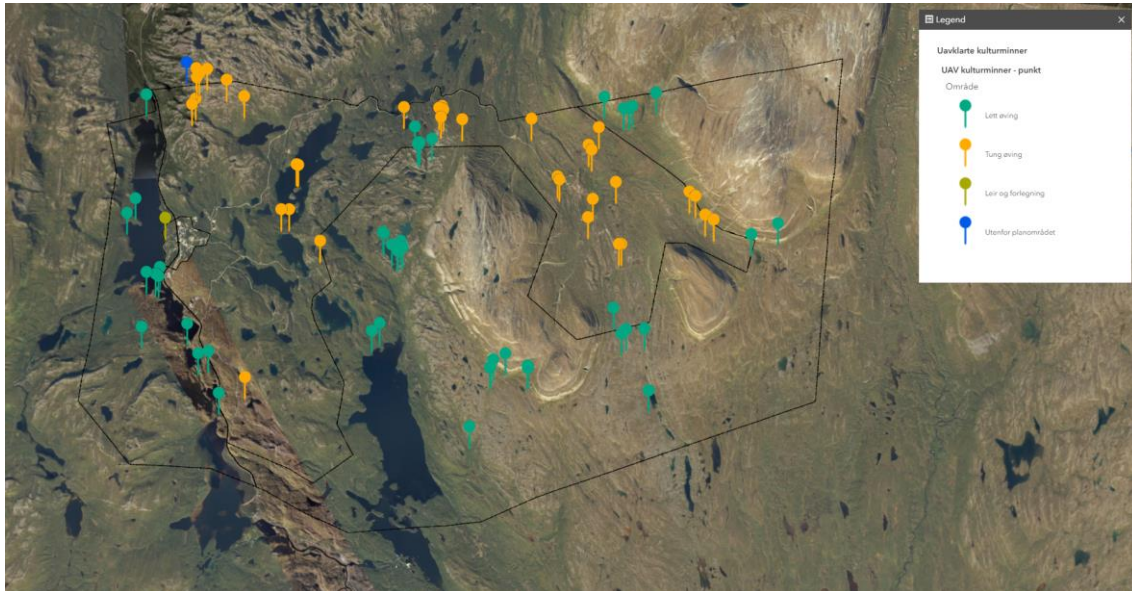

Figur 24: Oversikt over automatisk fredede kulturminner knyttet til de ulike sonene i feltet. (etter info fra Sametinget) Sonene er noe justert i ettertid.

Uavklarte kulturminner

Disse ønskes i utgangspunktet avsatt som hensynssone H570, med bestemmelse som sikrer at evt. tiltak som vil berøre disse, må avklares med kulturminnemyndighetene.

Figur 25: Oversikt over uavklarte kulturminner knyttet til de ulike sonene i feltet. (etter info fra Sametinget) Sonene er noe justert i ettertid.

Ikke fredete kulturminner

Disse ønskes i utgangspunktet utelatt ettersom de ikke har noe vern. De ligger fortsatt registrert i Askeladden. Men er ikke noe som må vises hensyn til ved evt. tiltak eller bruk av området.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Kulturminner	0	- / 0	- / 0

6.7.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

I utgangspunktet er det ønskelig at følgende legges til grunn for videre planarbeid:

- Automatisk fredede kulturminner, jfr oppdatert liste, skal avsettes som hensynssone H730, i plankartet.
- Uavklarte kulturminner, jfr oppdatert liste, skal avsettes som hensynssone H570, i plankartet.
- Gjennom bestemmelser til planen legges rammer for framtidig aktivitet som berører nevnte hensynssoner.

6.8 FORURENSNING

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Gjennom mange års bruk av skyte- og øvingsfeltet vil det i enkelte områder være forurensning og etterlatenskaper etter øvelser og skarpskyting. Det har vært gjennomført overvåkning av forurensning i deler av vannsystemene. Målingene viser at det noen steder er forhøyede verdier av enkelte tungmetaller, uten at det så langt er anbefalt spesielle tiltak i forhold til dette.

Forsvarsbygg planlegger å utarbeide en søknad om utslippstillatelse etter forurensningsloven når reguleringsplanen er godkjent. Denne vil inneholde en nærmere redegjørelse for miljøtilstanden og hvordan dette skal reguleres.

Det legges til grunn at vurderingene i det videre planarbeidet vil baseres på en kartlegging som ble gjennomført av Forsvarsbygg/Futura miljø i 2014.

- *Det skal redegjøres for planens betydning i forhold til utslipp til luft, grunn og vann, innenfor rammene av bl.a. vannforskriften.»*

Følgende er basert på rapporten «Porsangmoen/Halkavarre SØF. Oversikt over areal med grunn- og vannforurensning. Grunnlag for utarbeidelse av reguleringsplan», utarbeidet av Forsvarsbygg FUTURA, datert 19.12.14.

6.8.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.9.

0-alternativet

0-alternativet er et sammenligningsalternativ, og beskriver hvordan forholdene vil utvikle seg i eksisterende planområde dersom dagens situasjon videreføres.

Det betyr at dagens aktivitet videreføres uten at det gjøres endringer i områdets avgrensning eller legges til rette for nye fysiske inngrep/tiltak.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Utbyggingsalternativ 1 er en videreføring av dagens aktivitet der det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak, men uten at det gjøres vesentlige endringer i områdets avgrensning.

Betydning i forhold til utslipp til luft

Når det gjelder utslipp til luft, er ikke tiltaket vurdert å medføre merkbare endringer.

Dette med bakgrunn at tiltaket innebærer en videreføring av dagens aktivitetsnivå, selv om bygg- og anleggsarbeider må antas å medføre mindre lokale utslipp.

I tillegg til at spredningsforholdene i området er vurdert som gode, er det ingen/få nærliggende boliger/fritidsboliger e.a.

Ut ifra dette vurderes planlagte tiltak som ubetydelig i forhold til utslipp til luft.

Betydning i forhold til utslipp til grunn

Den militære aktiviteten innenfor skyte- og øvingsfeltet har hittil medført at det stedvis finnes områder med forurenset grunn. Dette er hovedsakelig knyttet til eksisterende og nedlagte skytebaner, med skyting av skarp ammunisjon, rester etter eksplosiver, blindgjengere og hvitt fosfor som kilden til forurensingen.

Selv om bl.a. ammunisjon blir stadig mer miljøvennlig er det grunn til å anta at framtidig aktivitet i skyte- og øvingsfeltet vil kunne gi tilsvarende virkninger på omgivelsene i form av forurensning som tidligere aktivitet.

I lys av dette har de seinere årene et stadig sterkere fokus på miljø for eksempel medført at ved anleggsarbeid på skytebanene (spesielt håndvåpenbaner), håndteres arealene som antatt forurenset grunn.

Det er også registrert andre lokaliteter med forurenset grunn tilknyttet andre situasjoner som bl.a. utslipp fra drivstofflager, deponi med avfall fra kloakkreanseanlegg m.m. Lokalitetene med forurenset grunn er imidlertid mindre omfattende enn forurensningen som foregår på skytebanene.

Ut fra dette vurderes planlagte tiltak å ha en ubetydelig / liten negativ betydning i forhold til utslipp til grunn.

Betydning i forhold til utslipp til vann

Aktiviteten innenfor skyte- og øvingsfeltet har hittil medført begrenset påvirkning av vann og bekker. Forurensningstilstanden for feltet er generelt god med naturlig høye bakgrunnsverdier, liten utlekking og metallavrenningen forventes å ikke påvirke resipientene Lakselv og Brennelv på grunn av høy fortykningseffekt.

Selv om bl.a. ammunisjon blir stadig mer miljøvennlig er det grunn til å anta at framtidig aktivitet i skyte- og øvingsfeltet vil kunne gi tilsvarende virkninger på omgivelsene i form av forurensning som tidligere aktivitet.

Ut fra dette vurderes planlagte tiltak å ha en ubetydelig / liten negativ betydning i forhold til utslipp til vann.

Alternativ 2

Utbyggingsalternativ 2 legger opp til en noe endret aktivitet, samtidig som at området utvides og det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak.

Betydning i forhold til utslipp til luft

Som for alternativ 1.

Betydning i forhold til utslipp til grunn

Som for alternativ 1.

Betydning i forhold til utslipp til vann

Som for alternativ 1.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Forurensning			
Utslipp til luft	0	0	0
Utslipp til grunn	0	- / 0	- / 0
Utslipp til vann	0	- / 0	- / 0
Samlet	0	- / 0	- / 0

6.8.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Følgende tiltak er identifisert og foreslås fulgt opp, for eksempel gjennom planens bestemmelser:

- Ingen bør oppholde seg over tid på skytebaner og nedslagsområder utover ved skytetrening og prøvetaking. Dette gjelder både militære og sivile personer av hensyn til å redusere eksponeringen for forurensningene som kan finnes på området.
- Arealer med grunnforurensning er ikke egnet sted for barn.
- Ved graving eller andre inngrep i masser på skytebanene (spesielt håndvåpenbaner), skal arealet håndteres som antatt forurenset grunn.
- Hvitt fosfor kan frigjøres ved graving. Ved graving eller andre inngrep i baner eller områder hvor hvitt fosfor har vært brukt, MÅ det gjennomføres en egen risikovurdering i forkant. Tiltak for å unngå spredning og tiltak for å unngå eksponering av mennesker og dyr, må iverksettes før gravingen starter. Arealet håndteres som antatt forurenset grunn.

6.9 STØY

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Beliggenheten til skytefeltet og dagens skytebaner er gunstig i forhold til spredning av støy til omgivelsene. Som tidligere nevnt vil Forsvarsbygg søke om utslippstillatelse for skytefeltet, hvor støy vil være et sentralt tema.

Det foreligger en støykartlegging som ble gjennomført av Forsvarsbygg/Futura miljø i 2011. Denne vil bli supplert i den grad det blir aktuelt med vesentlige endringer i våpentyper, aktivitetsnivå, plassering av baner e.a.

- Det skal redegjøres for den kjente påvirkningen av støy fra planområdet til omgivelsene. Når planen er vedtatt vil det bli sendt en utslippssøknad til forurensningsmyndighet (Miljødirektoratet eller Fylkesmann). Utslippstillatelsen vil regulere støy og annen forurensning der det er nødvendig.»*

6.9.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.10.

0-alternativet

Alternativet innebærer en videreføring av dagens aktivitet i skyte- og øvingsfeltet. 0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Utbyggingsalternativ 1 er en videreføring av dagens aktivitet der det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak, men uten at det gjøres vesentlige endringer i områdets avgrensning.

Det betyr at støymessig vil situasjonen være uendret.

Alternativ 2

Utbyggingsalternativ 2 legger opp til en noe endret aktivitet, samtidig som at området utvides og det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak.

Det er grunn til å anta at dersom aktiviteten øker i omfang eller intensitet vil også støyen kunne øke tilsvarende.

Det legges til grunn at forholdet til støy vil følges opp gjennom etterfølgende behandling etter sektorlov. Og at dette innebærer at ev tillatelser knyttes til den til enhver tid gjeldende driftssituasjon.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Støy	0	0	- / 0

6.9.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Porsanger kommune bør inkludere hensynssoner i sine overordnede planer, for eksempel som eget temakart i kommuneplanen, med tilhørende bestemmelser.

Rød sone bør være en byggeforbudssone, og gul sone bør være en vurderingssone.

Det er derfor viktig at det gjøres nøyaktige støyutredninger dersom det vurderes bygging av støyømfintlig bebyggelse i gul støysoner.

Det skal senere søkes om tillatelse til forurensende virksomhet for Halkvarre/Porsangmoen skyte- og øvingsfelt. Dette kan føre til endringer i aktivitet og drift av skytefeltet, som igjen kan føre til en endring av støysonene.

For Forsvaret er det viktig at det i andre reguleringsplaner stilles krav om at evt framtidig bebyggelse tar høyde for støy fra skyte- og øvingsfeltet.

6.10 FLYSIKKERHET

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Avinor mener at planprogrammet bør inneholde et punkt som omhandler og utreder eventuelle konsekvenser for lufttrafikken og/eller flysikkerheten i luftrummet over det aktuelle området.»

All aktivitet som eventuelt kan bidra til å influere og påvirke lufttrafikken/flysikkerheten negativt, må utredes, herunder sannsynligheten for vådeskudd i området.

Videre opplyses om at Avinor har plassert et flynavigasjonsinstrument, Lokator (L), innenfor planområdet på Porsangermoen, som må hensyntas i planen.

- Det skal redegjøres for planens betydning i forhold til flysikkerhet. All aktivitet som eventuelt kan bidra til å influere og påvirke lufttrafikken/flysikkerheten negativt, må vurderes. Om dette gjøres som en separat vurdering eller inngår i ROS-analysen avklares nærmere.»*

Følgende er basert på en temavurdering datert 21.09.17 (Multiconsult), en ROS-analyse datert 20.11.17 (Multiconsult), og en Skytefeltinstruks for Halkvarre/Porsangmoen SØF (Forsvarsbygg).

6.10.1 Virkninger

Det vises til en beskrivelse av dagens situasjon i avsnitt 4.11.5.

0-alternativet

0-alternativet er et sammenligningsalternativ, og beskriver hvordan forholdene vil utvikle seg i eksisterende planområde dersom dagens situasjon videreføres. Det betyr at dagens aktivitet videreføres uten at det gjøres endringer i områdets avgrensning eller legges til rette for nye fysiske inngrep/tiltak.

0-alternativet brukes som referanse når konsekvensen av utbyggingsalternativet skal vurderes.

0-alternativet innebærer at forholdet til eksisterende navigasjonsanlegg og flytrafikken ved Lakselv lufthavn blir uendret.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Alternativ 1

Planens betydning for navigasjonsanlegg

Det foreligger ikke planer for etablering av større bygninger eller lavspent/høyspent luftspenn i nærheten av eksisterende Lokator.

Planen medfører dermed ingen endringer, og har således begrenset betydning for eksisterende navigasjonsanlegg.

Planens betydning for flytrafikken

Det er en tilsynelatende betydelig konflikt mellom flytrafikk til og fra Lakselv lufthavn og skyteaktivitet innenfor skyte- og øvingsfeltet. Når Avinor finner at sameksistens likevel er mulig, skyldes det at all skyteaktivitet er underlagt strenge restriksjoner, som angitt i avsnitt 4.9.5.

Dagens sikkerhetsregime innebærer at det ikke kan skytes i feltet samtidig med at fly går inn for landing eller avgang over skytefeltet. All flyaktivitet her utløser stenging av skyte- og øvingsfeltet. Dette eliminerer risikoen for at skyting med skarpt skal treffe fly.

Alternativ 1 vil i liten grad medføre endringer i forhold til dagens situasjon, og vurderes å ha en ubetydelig / liten negativ betydning for flytrafikken til og fra Lakselv lufthavn.

Flytrafikkens betydning for tiltak/virkosomhet i planområdet

Som beskrevet over medfører sivil flytrafikk at skyteaktivitet i skyte- og øvingsfeltet må opphøre. Dette kan gi en mindre optimal bruk av skytefeltet, og utbytte av øvelser blir mindre. I dag er lufttrafikken forholdsvis liten, noe som medfører at dette problemet er lite.

Alternativ 1 medfører ingen driftsmessige endringer ved lufthavna i forhold til dagens situasjon, og vurderes å ha en ubetydelig / liten negativ betydning for aktiviteten innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Om flytrafikken øker kan dette bli en større utfordring enn i dag som følge av at «vinduet» for når det kan foregå aktivitet ved skytebanene blir trangere. Videre kan sivil lufttrafikk være med på å sette begrensninger for en eventuelt økt aktivitet i skytefeltet.

Dersom det åpnes for å differensiere innenfor skyte- og øvingsfeltet med tanke på hvilke baner som er konflikt med planlagt flytrafikk, vil en kunne tenke seg en viss grad av samtidighet. Dette vil redusere de negative konsekvensene for aktiviteten i skyte- og øvingsfeltet.

Alternativ 2

Planens betydning for navigasjonsanlegg

Som for alternativ 1.

Planens betydning for flytrafikken

Som for alternativ 1.

Flytrafikkens betydning for tiltak/virkosomhet i planområdet

Som for alternativ 1.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Flytrafikk			
Betydning for navigasjonsanlegg	0	0	0
Betydning for flytrafikken	0	- / 0	- / 0
Flytrafikkens betydning for tiltak/virkosomhet	0	- / 0	- / 0

6.10.2 Forslag til avbøtende tiltak/planpremisser

Følgende forbedringspunkter knyttet til dagens sikkerhetsregime er identifisert:

- Det er kartlagt som en utfordring at alle skytebaneledere ifølge gjeldende instruks skal ha kontakt med flygeleder i «tårnet», lokalt ved Banak eller i Bodø. Dette medfører at flygeledere ofte må ha kontakt med flere personer. Det vil gi en langt tryggere situasjon om de til enhver tid har en person å forholde seg til.
- Det er også pekt på at det er behov for å vurdere om skyte- og øvingsfeltet kan deles opp i ulike felter. Deler av skytefeltet kan da benyttes selv ved inn-/utflyging, og en slipper å stenge alle skytebaner.
- Gjeldende Skytefeltinstruks for Halkvarre og Porsangmoen skyte- og øvingsfeltet revideres ved behov.
- Kontinuerlig dialog mellom Avinor, Forsvarsbygg og Forsvaret for å kunne evaluere praksis og bedre rutiner.

I tråd med innspill fra Avinor reguleres ellers inn en sikringszone med radius 600 meter rundt lokatoren.

6.11 SAMFUNNSMESSIGE FORHOLD

I følge fastsatt planprogram, datert 12.09.16, skal temaet behandles som følger:

«Som en del av planen vil det være aktuelt å redegjøre for virkninger lokalt, regionalt og nasjonalt.

Forsvarets behov

Skyte- og øvingsfeltets betydning for utdanning og trening av egne og allierte styrker er viktig i et nasjonalt perspektiv.

Etter nedlegging av Forsvarets skyte- og øvingsfelt på Hjerkin, er viktigheten av Halkavarre forsterket. Det er nå kun to landbaserte målområder i Norge som er tilgjengelig for flybombing i dag, henholdsvis Halkavarre/Porsangmoen og Setermoen. Planarbeidet legger i utgangspunktet opp til å videreføre den virksomhet som Forsvaret i varierende omfang og intensitet har utøvet siden feltet ble tatt i bruk. Det kan likevel ikke utelukkes at det kan bli behov for endringer som følge av ny langtidsplan for forsvarssektoren.

Syssetting og kommunal økonomi

Planen vil redegjøre for virkninger av Forsvarets tilstedeværelse.

- *Det skal redegjøres for planens betydning for forsvarssektoren, på vegne av Staten. Det redegjøres også for arbeidsplasser i anleggs- og driftsfasen, som grunnlag for vurdering av betydning for kommunal økonomi.»*

I samråd med forslagsstiller vurderes også betydningen for lokalt næringsliv, primært reiselivsbedrifter.

Følgende er basert på en temavurdering utarbeidet av Multiconsult datert 06.02.18.

6.11.1 Virkninger

0-alternativet

0-alternativet er et sammenligningsalternativ, og beskriver hvordan forholdene vil utvikle seg i eksisterende planområde dersom dagens situasjon videreføres. Det betyr at dagens aktivitet videreføres uten at det gjøres endringer i områdets avgrensning eller legges til rette for nye fysiske inngrep/tiltak.

Feltet er stort sett i bruk hele året og tidvis gjennom hele døgnet. Aktiviteten er i hovedsak konsentrert til dag- og kveldstid. Den alt overveiende delen av mengdetrening er soldater med lette våpen fordelt på til sammen 24 faste skytebaner og 2 sprengningsfelt som ligger nær Porsangmoen.

Aktiviteten i Halkavarreområdet er periodevis også høy og i stor grad knyttet opp mot feltbaner og fremrykningsakser med lette våpen (til sammen 7 baner), tidvis støttet av tyngre våpen fra bakkestyrker.

Feltet har 2 store nedslagsfelt for tyngre våpenbruk og detonasjoner, henholdsvis G-feltet (artilleri og bombekaster m.m.) og I-feltet (flybombing, hellfire, artilleri og bombekaster m.m.). Feltene er i bruk relativt sjeldent gjennom året, men vanligvis med høy intensitet mens trening pågår. Omfanget av våpenflyging reguleres av sambruksavtalen mellom Forsvaret og Reinbeitedistrikt 14A. Avtalen setter største begrensning på våpenbruk gjennom vår/sommer/tidlig høst (vinterstid oppholder reinen seg på vinterbeiter sør/sørøst for Karasjok).

Den faste bemanningen ved garnisonen (inkludert befalelever) er for tiden i størrelsesorden et mindre kompaniforbånd på omlag 30 personer. I tillegg tilføres garnisonen et varierende antall gjestende avdelinger til ulike tider av året.

Det er p.t. ingen spesifiserte investeringsbehov.

0-alternativet brukes som referanse når konsekvensen av utbyggingsalternativet skal vurderes.

0-alternativet har per definisjon ingen konsekvens.

Betydning for Forsvaret

0-alternativet innebærer ingen endringer i antallet sysselsatte eller at fordelingen mellom bofaste sysselsatte (sivilt og militært) eller pendlere endres.

Sysselsatte ved Porsangmoen	89 militære årsverk hvorav 14 pendler. Det foreligger ikke opplysninger om antall sivile årsverk	89 årsverk
Vernepliktige		34 personer

Betydning for kommunal økonomi og sysselsetting

0-alternativet innebærer ingen endringer i antallet sysselsatte eller at fordelingen mellom bofaste sysselsatte (sivilt og militært) eller pendlere endres.

Virkningen av dagens aktivitet kan svært forenklet fremstilles slik:

Skatteinngang	Gjennomsnittlig skatteinngang per bofast sysselsatt: (89-14) * 57.531 kroner	Kroner 4.314.825,-
Vernepliktige	Andel rammetilskudd. Innbyggertilskudd per bofast sysselsatt: (89-14) * 23.313 kroner	Kroner 1.748.475,-

Betydning for lokalt reiseliv:

0-alternativet innebærer ingen endringer.

Alternativ 1

Utbyggingsalternativ 1 er en videreføring av dagens aktivitet der det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak, men uten at det gjøres vesentlige endringer i områdets avgrensning.

Betydning for Forsvaret

Opprettholdelse av øvingskapasitet i landet. Det kan være behov for noe tilrettelegging i feltet:

- Økt manøverfleksibilitet for bakkestyrker
- Mulige tiltak for vedre adkomst og manøverfleksibilitet langs Halkvarreveien
- Mulig utbedring av eksisterende og tilrettelegging av flere artilleristandplasser i tilknytning til eksisterende vegger og anlegg.

- Mulig etablering av kjøreløype/-veg på østsiden av Store Russevann
- Mulig oppgradering av driftsavkjørlene som sekundæratomst til skytefeltet

Uavhengig av ovennevnte vil det være aktuelt å etablere mindre utbedringer, tiltak og infrastruktur etter behov i tilknytning til virksomheten. Dette kan dreie seg om grusveger, masseuttak, sikringsvoller o.a.

Dagens leirområde anses å være tilstrekkelig også for fremtidige behov, herunder området for forlegning, boliger og velferd utenfor leirgjerdet.

En aktivitets- og sysselsettingsvekst med flere militært ansatte jfr. Stortingets beslutning i desember 2017 om etablering av Finnmark Landforsvar og en kavaleribataljon på Porsangmoen kan medføre et behov for økt kapasitet på Porsangmoen for støttefunksjoner som:

- Beverting, kantine, forpleining
- Administrasjon
- Transport, logistikk og verkstedtjenester

Leirområdet vil løpende bli utviklet i tråd med gjeldende strategiplaner. Hvis alternativ 1 innebærer en vesentlig økning av militært personell, ansatte og/eller vernepliktige, kan dette utløse et behov for kapasitetsutvidelse. Inntil omfanget av en ev utbygging er kjent er det vanskelig å kvantifisere dette.

Betydning for kommunal økonomi og sysselsetting

Som 0-alternativet

Det er p.t. ikke grunnlag for å anslå en direktevirkning på sysselsetting, skatteinngang eller endring i rammetilskudd med mindre aktivitetsøkningen medfører en vesentlig økning i primært bofast sysselsetting.

En vesentlig økning av Forsvarets tilstedeværelse kan innebærer sysselsettingsøkning både av militært og sivilt personell i tillegg til antall vernepliktige. Flere bofast sysselsatte vil gi økt skatteinngang og potensielt også økt andel rammetilskudd til Porsanger kommune. Disse faktorene er regnet ut for 0-alternativet med en gjennomsnittlig størrelse per bofast sysselsatt. Virkningen kan svært forenklet fremstilles slik:

Skatteinngang	Gjennomsnittlig skatteinngang per bofast sysselsatt: (89-14) * 57.531 kroner	Kroner 4.314.825,-
Vernepliktige	Andel rammetilskudd. Innbyggertilskudd per bofast sysselsatt: (89-14) * 23.313 kroner	Kroner 1.748.475,-

En sysselsettingsøkning i kommunen virker direkte inn på kommunal økonomi. Aktivitetsøkning kan også bidra til økt lokal etterspørsel etter varer og tjenester fra Forsvaret som virksomhet og fra ansatte.

Ringvirkningseffektene vil være (økning i) omsetning og sysselsetting hos leverandører samt avledet etterspørsel (dvs. videre økning i leverandørers sysselsettingsøkning samt økte etterspørsel etter varer og tjenester).

Betydning for lokalt næringsliv

Som 0-alternativet

Som for vurderingen av betydningen for kommunal økonomi er det p.t. ikke grunnlag for å kvantifisere en direktevirkning av militær aktivitetsøkning.

Generelt gjelder at en økning av bofast sysselsetting medfører økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt. Det kan gi ulike utslag, for eksempel at etterspørselen totalt sett øker slik at det er driftsgrunnlag for flere vare- og tjenesteleverandører, markedsgrunnlag for samfunnsmessige tjenester innen transport og samferdsel, utdanning, bedre/flere flyforbindelser, for å nevne noen.

En vesentlig økning av Forsvarets tilstedeværelse kan innebære sysselsettingsøkning både av militært og sivilt personell i tillegg til antall vernepliktige. Dette forventes å lede til økt etterspørsel etter varer og tjenester både fra Forsvaret, ansatte, tilreisende og pendlere:

- Overnatting og servering
- Vare- og tjenestekjøp i handel og servicenæringer
- Bygg- og anlegg
- Transport

Flere bofast sysselsatte tilsier en folketallsøkning dersom nye arbeidsplasser innebærer tilflytting. Dersom tilflyttere (eksempelvis militært ansatte) har familie og yrkesaktiv partner, vil ringvirkningene og betydningen for lokalsamfunnet øke.

Alternativ 2

Utbyggingsalternativ 2 legger opp til en noe endret aktivitet, samtidig som at området utvides og det legges til rette for nødvendige fysiske inngrep/tiltak.

Betydning for Forsvaret

Som for alternativ 1.

Betydning for kommunal økonomi og sysselsetting

Som for alternativ 1.

Betydning for lokalt næringsliv

Som for alternativ 1.

Oppsummering av konsekvenser

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema	Konsekvenser		
	0-alternativet	Alternativ 1	Alternativ 2
Samfunnsmessige forhold			
Forsvaret	0	+ / ++	+ / ++
Kommunal økonomi og sysselsetting	0	0 / +	0 / +
Lokalt næringsliv	0	0	0

6.11.2 Forslag til avbøtende tiltak / Planpremisser

De alternative inngrep/anlegg i skyte- og øvingsfeltet er av begrenset karakter, både i dagens og framtidig situasjon. Det påvirker også behovet for avbøtende tiltak.

Generelt kan man anta at det for Forsvaret vil være viktig å vektlegge opprettholdelse eller styrking av forsvarsevne.

Både Porsanger kommune og regionen vil ha interesse av å være attraktivt som bosted både for militært og sivil personell. Dette både for å øke sysselsettingen, men også for å tilrettelegge for synergier og positive ringvirkninger til næringsliv og lokalsamfunn.

6.12 SAMMENSTILLING, OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

6.12.1 Sammenstilling av konsekvenser

Foran i kapittel 6 er det redegjort for virkninger av planlagte utvikling knyttet til ulike temaer, jfr fastsatt planprogram.

Konsekvenser av planlagte utvikling før gjennomføring av evt avbøtende tiltak, kan skjønnsmessig oppsummeres slik i tråd med en 5-delt skala:

Tema		Konsekvenser	
		Alternativ 1	Alternativ 2
Naturmangfold	Målbu-Gaggasiedga-Gaggaguolla	-- / -	-- / -
	Krypinn-Greinerbu-Gaggagorza	- / 0	- / 0
	Leavdnjavárri-F5	- / 0	- / 0
	Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri	-	-- / -
	Ahkešvárri-Čoalbmejávri-Harrejávri	-	-
	Kjøreløype	- / 0	- / 0
	Marttejhokka	-	-
	Nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk	Vegnære skogsområder	-
Skogs- og fjellområder		-	-
Fjellområder		- / 0	- / 0
Leir- og forlegningsområder		0	0
Landbruk	Delområde 1	-	-- / -
	Delområde 2	0	0
	Delområde 3	0	0
Reindrift	Leirområde	0	0
	Lett øving	- / 0	- / 0
	Tung øving	-	-
	Influenssone	- / 0	- / 0
Landskap	Tiltak og inngrep	- / 0	- / 0
	Nærvirkning	- / 0	- / 0
	Fjernvirkning	- / 0	- / 0
Kulturminner og kulturmiljø		- / 0	- / 0
Forurensning	Utslipp til luft	0	0
	Utslipp til grunn	- / 0	- / 0
	Utslipp til vann	- / 0	- / 0
Støy		0	- / 0
Fysikkerhet	Betydning for navigasjonsanlegg	0	0
	Betydning for flytrafikken	- / 0	- / 0
	Flytrafikkens betydning for tiltak/virksomhet	- / 0	- / 0
Samfunnsmessige forhold	Forsvaret	+ / ++	+ / ++
	Kommunal økonomi og sysselsetting	0 / +	0 / +
	Lokalt næringsliv	0	0

Skala: -- (stor negativ) - (liten negativ) 0 (ubetydelig) + (liten positiv) ++ (stor positiv)

Oppsummert synes framtidig virksomhet innenfor skyte- og øvingsfeltet å gi begrensede negative konsekvenser for omgivelsene, mens positive konsekvenser primært knyttes til samfunnsoppdraget og økonomiske ringvirkninger.

Alternativene framstår i all hovedsak som relativt like.

I den grad det er forskjell på de ulike alternativene, knyttes det til sikkerhetsmessige konsekvenser som følge av nærhetskonnflikt mellom skyteaktivitet og ferdsel, med følgekonskvenser for militær bruker.

Merk at de negative konsekvensene vil kunne reduseres dersom de foreslåtte avbøtende tiltakene følges opp.

6.12.2 Forslagsstillers forslag til avbøtende tiltak

Som en del av utredningsarbeidet er det for de enkelte deltemaene foreslått avbøtende tiltak/planpremissar, dersom det er vurdert som hensiktsmessig for å redusere påviste negative virkninger.

Forslagsstiller har valgt å følge opp behovet for avbøtende tiltak på denne måten i planen:

Forslag til avbøtende tiltak	Kommentar
Naturmangfold	
<p>Gjennom å styre tyngre aktivitet til deler av feltet, oppnår en at øvrige deler belastes i mindre grad, både i forhold til naturmangfold og andre interesser.</p> <p>Kommende aktiviteter søkes i utgangspunktet konsentrert til områder som allerede er forringet.</p> <p>Sprengningsarbeider og øvelser med tungt skyts søkes i utgangspunktet utført utenfor hekketida.</p> <p>Direkte forurensning under anlegg og drift skal generelt unngås.</p> <p>Det skal påses at generelle tiltak for å sikre utslipp av skadelige stoffer etterfølges. Dette gjelder f.eks. rene fyllmasser, opprydding av midlertidige deponier, anleggsveger etc.</p>	<p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>
Nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk	
<p>For å redusere risiko knyttet til uønskede hendelser som følge av konflikt mellom ferdsel og Forsvarets aktivitet skal aktuelle sikkerhetstiltak identifiseres og iverksettes.</p> <p>Gjennom pålegg om å oppsøke informasjon fra skytefeltadministrasjonen før en tar seg inn i feltet ivaretas behovet for oppdatering.</p>	<p>Følges opp i planens bestemmelser.</p> <p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>
Landbruk	
<p>Gjennom pålegg om å oppsøke informasjon fra skytefeltadministrasjonen før en tar seg inn i feltet ivaretas behovet for oppdatering.</p>	<p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>

Reindrift	
<p>Nye og oppgraderte veier utformes med slake grøfter og skråninger slik at rein kan passere lett og ikke skader seg.</p> <p>Det vurderes å vedlikeholde kjørespor og andre spor i terrenget i etterkant av større øvelser slik at de ikke utgjør en fare for dyra.</p> <p>I forbindelse med planlegging av øvelser og ny infrastruktur skal reinbeitedistriktene kontaktes.</p> <p>Det bør vurderes å opprette hensynssoner i planen der man framhever viktige reindriftselementer så som flyttleier, trekkleier og/eller spesielt viktige beiteområder.</p>	<p>Følges opp i plankart og bestemmelser.</p> <p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p> <p>Følges opp i sambruksavtalen mellom distriktet og Forsvaret sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>
Landskap	
<p>Minimere terrenginngrep.</p> <p>Reparere/tilbakeføre terreng og vegetasjon.</p> <p>Rydding av søppel og fjerning av etterlatenskaper.</p>	<p>Følges opp i planens bestemmelser.</p> <p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>
Kulturminner og kulturmiljø	
<p>Automatisk fredede kulturminner innenfor delområde F3_1 ønskes frigitt, og avsettes som bestemmelsesområde i plankartet.</p> <p>Automatisk fredede kulturminner utenfor delområde F3_1 avsettes som hensynssone H730, i plankartet.</p> <p>Uavklarte kulturminner innenfor delområde F3_1 avsettes ikke i plankartet.</p> <p>Uavklarte kulturminner utenfor delområde F3_1 avsettes som hensynssone H570, i plankartet.</p>	<p>Følges opp i planens kart og bestemmelser.</p> <p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>
Forurensning	
<p>Miljøtekniske grunnundersøkelser må gjøres før tiltak i områder med mistanke om forurensninger.</p>	<p>Følges opp gjennom etterfølgende behandling etter forurensningsloven.</p> <p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>
Støy	
<p>Porsanger kommune bør inkludere hensynssoner i sine overordnede planer, for eksempel som eget temakart i kommuneplanen, med tilhørende bestemmelser.</p> <p>For Forsvaret er det viktig at det i andre reguleringsplaner stilles krav om at evt framtidig bebyggelse tar høyde for støy fra SØF.</p>	<p>Følges opp gjennom etterfølgende behandling etter forurensningsloven.</p> <p>Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.</p>

Flytrafikk	
For å redusere risiko knyttet til uønskede hendelser som følge av konflikt mellom flytrafikk og Forsvarets aktivitet skal aktuelle sikkerhetstiltak identifisere og iverksettes. I tråd med innspill fra Avinor reguleres ellers inn en sikringssone med radius 600 meter rundt lokatoren.	Følges opp i planens bestemmelser. Følges opp i skytefeltinstruks og forvaltningsplan for SØF sålangt det vurderes som hensiktsmessig.
Samfunnsmessige forhold	
Ingen tiltak	

6.12.3 Forslagsstillers konklusjon

Når det gjelder betydning for omgivelsene, er alternativene som det framgår i all hovedsak like.

Fra forslagsstillers ståsted er det viktig at planen som vedtas tjener formålet, dvs legger til rette for de løsninger en i framtiden finner tjenlige for gjennomføring av virksomheten.

Forslag til områdeplan baseres på alternativ 2.

7 BESKRIVELSE AV PLANEN

Som det framgår i kapittel 6 er det under de enkelte deltemaene foreslått aktuelle tiltak, som vil kunne bidra til ønskede forbedringer eller til å minimere evt uheldige virkninger som er påvist.

I avsnitt 6.12.2 er det redegjort for hvilke avbøtende tiltak som er lagt til grunn for utarbeidelse av planen.

7.1 PLANKONSEPTET

Underveis i planarbeidet har det både med grunnlag i gjennomførte konsekvensvurderinger og ulike ytre forhold blitt nødvendig å vurdere konseptet som skal legges til grunn for utforming av planen.

Størst betydning fra forsvarsektorens ståsted har vært Stortingets beslutninger i forbindelse med etablering av Finnmark Landforsvar (St.prp. 151 S 2015-2016, St.prp. 2 S 2017-2018, St.prp. 14 S 2019-2020) og påfølgende strukturutviklingsplaner for Forsvarets tilstedeværelse ved Garnisonen i Porsanger. Dette har avstedkommet behov for vurderinger av hvorvidt dette innebærer vesentlige endringer i garnisonen og i skyte- og øvingsfeltet, sett i forhold til hva som var situasjonen da planarbeidet startet.

Til grunn for Forsvarsbyggs vurderinger ligger fortsatt at Forsvarets 65 års tilstedeværelse må være utgangspunktet, og at endringer må vurderes i lys av den virksomheten som tidligere har funnet sted ved Garnisonen i Porsanger, herunder de årene da Forsvaret var som tyngst etablert i området på 1970- og 1980-tallet.

Strukturutviklingen for Forsvarets virksomhet ved Garnisonen i Porsanger forventes de kommende årene å være som følger:

- Oppbygging av en taktisk mekanisert kavaleribataljon med støtteelementer (Ingeniør, Sanitet, etter hvert Luftvern m.m.), herunder de tyngste stormpanser-, strids- og artillerikjøretøyer.
- Etablering av rekrutt- og fagutdanning.
- Aktivitet knyttet til utenlandske avdelinger forventes å være uendret.
- Aktivitet ved HV17 forventes å være uendret eller noe økende.
- Økt hyppighet i forhold til samvirkeøvelser mellom luft-, bakke- og sjøstyrker.

For garnisonsområdet (forlegning/leir) innebærer dette behov for å sanere, oppgradere og bygge ut infrastruktur og bygningsmasse og tilhørende fasiliteter.

For skyte- og øvingsfeltet innebærer dette en økende bruk av hele feltet gjennom året, herunder daglig bruk av skytebaner og anlegg. Behov for videreutvikling av skytefeltfasilitetene vil blant annet kunne omfatte oppgradering av veier og teknisk infrastruktur, nye kjøreløyper/traseer, nye målarrangementer, utbedring/nye sanitærforhold, tilrettelegging for mobilitetstrening for mekanisert trening både langs faste akser og i manøverområder. Spesielt hva angår Forsvarets behov for manøverområder vil dette fortsatt i en viss utstrekning være dekket i Halkvarre-området (med H-banene), men også mer leir-nære områder vil bli aktualisert for slik bruk, fortrinnsvis områdene nord for leiren (Dapmotvarri og omegn).

For å kunne optimalisere manøverfleksibiliteten spesielt i tilknytning til Halkvarre-området er det blant annet nødvendig med en omfattende frigivelse av kulturminner.

Både planprogram og utredningsalternativene er innrettet med utgangspunkt i at Forsvarets virksomhet siden etableringen i 1940-årene har vært underlagt store variasjoner i virksomhetsomfang, og at dette også kan forventes å være fremtidig situasjon. Således vurderes den nåværende gjenoppbyggingen av Hærens faste tilstedeværelse ved garnisonen å være innenfor rammene av utredningsalternativene.

Forsvarssektoren er likevel oppmerksom på at Forsvarets aktivitetsnivåer de senere årene har vært relativt lave sammenlignet med utviklingen som vil komme de nærmeste årene, og at sivile brukere av feltet dermed vil kunne oppleve en økende grad av ferdselsbegrensninger som mer krevende i forhold til hva Forsvaret tidligere har kunnet akseptere av sivil flerbruk. Sivil flerbruk og tilgang til feltet kan likevel finne sted, men hele tiden innenfor sikkerhetsmessige forsvarlige rammer.

Hovedformålet med områdereguleringsplanen er å stadfeste forswarets arealbruk gjennom en offentligrettslig ramme, mens områdereguleringsplanen i mindre grad synes egnet til eventuelt regulering av Forsvarets varierende aktivitetsnivå. Omfanget av aktivitetsnivå vil etter Forsvarsbyggs vurdering riktigst håndteres gjennom offentlig tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven og sivile avtaler og rettighetsavklaringer.

Oppsummert legges til grunn at både alternativer og vurderinger er så vidt robuste at ovennevnte strukturutvikling i begrenset grad vil ha betydning for vekting av hhv omfang (påvirkning) og konsekvens.

Forsvarsbygg er derfor av den oppfatning at konsekvensene av Forsvarets fremtidige virksomhet er tilstrekkelig redegjort for i planen. Framfor å eventuelt revidere de ulike tema-utredningene med et nytt utredningsalternativ, vurderes det derfor som tilstrekkelig at betydningen av ovennevnte strukturutvikling blir drøftet under de enkelte temaene i avsnitt 7.10.

7.2 HOVEDGREP

Planen fokuserer hvordan Forsvarets bruk av skyte- og øvingsfeltet varierer.

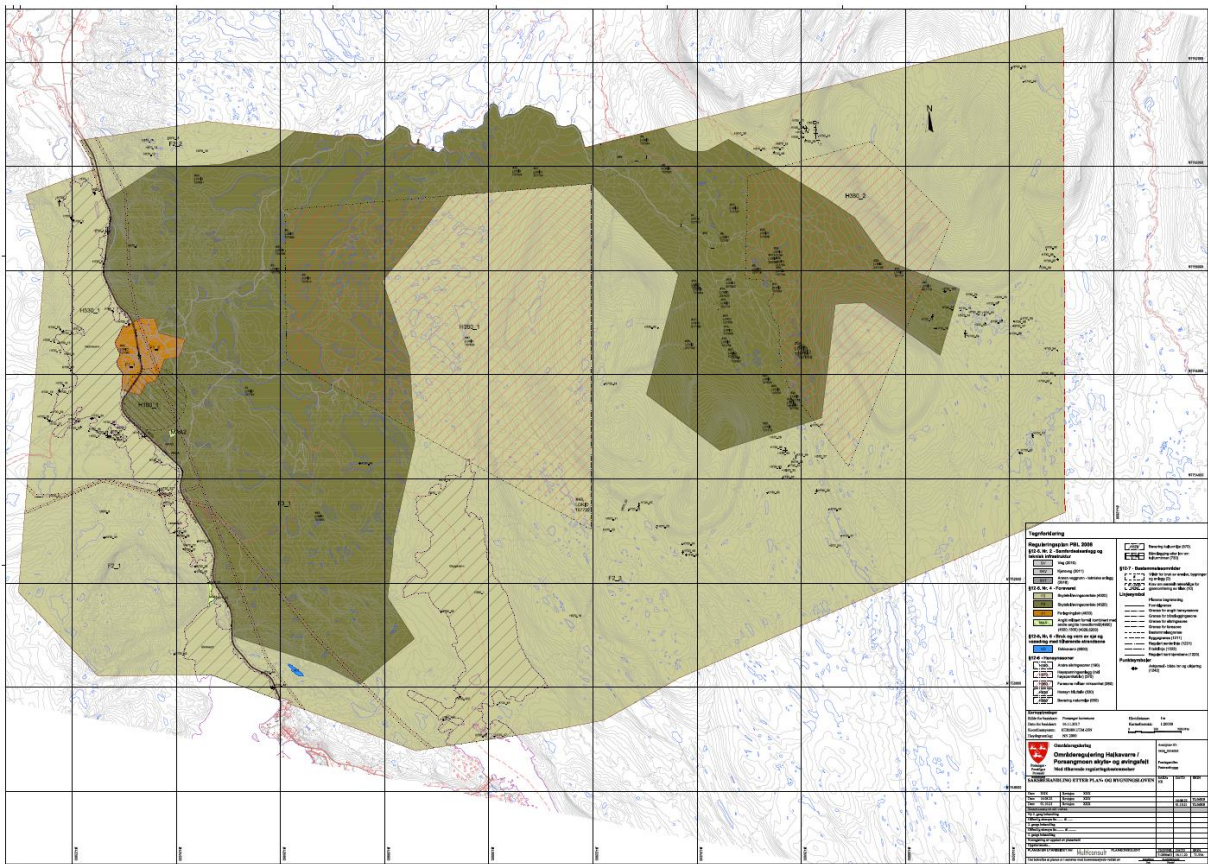
For Forsvarsbygg er det viktig at områdeplanen framstår som tilstrekkelig fleksibel til at den muliggjør framtidig utvikling av feltet.

Forsvarsbygg har som nevnt i avsnitt 6.12.3 og 7.1 valgt å legge et justert alternativ 2 til grunn for områdeplanen.

7.3 PLANOMRÅDET

Planens avgrensning er i utgangspunktet knyttet til gjeldende avtale mellom FeFo og Forsvarsbygg, men på enkelte punkter langs grensen mot både sør og nord justeres denne i tråd med alternativ 2, som angitt i avsnitt 5.3.

Planområdet totale areal er om lag 210.000 dekar.

Figur 26: Illustrasjon av plankartet datert 16.08.2022.

7.4 AREALFORMÅL

Planområdet er disponert til følgende formål:

Arealformål	Underformål	Sosi	Areal : daa
Samferdsel og teknisk infrastruktur	Kjøreveg	2011	123
Samferdsel og teknisk infrastruktur	Annen veggrunn	2018	122
Forsvaret	Skytefelt/øvingsområde/tyngre øving	4020	71.912
Forsvaret	Skytefelt/øvingsområde/lettere øving	4020	136.354
Forsvaret	Forlegning/leirområde	4030	1.141
Forsvaret	Kombinert forsvars- og LNFR - spredt	4900	27
Forsvaret	Kombinert forsvars- og næringsformål	4900	22
SUM			209.722

7.5 SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR

7.5.1 Dagens E6

I planen er eksisterende europaveg avsatt som offentlig kjøreveg, med en bredde på 10 meter.

Utenfor vegarealet er avsatt en sone på 5 meter til tekniske anlegg og grønnstruktur på begge sider.

Langs E6 er det generelt avsatt byggegrenser 50 meter fra vegsenter. Forbi leir- og forlegningsområdene er avstanden redusert til 20 meter.

7.5.2 Atkomster

I samråd med Statens vegvesen er framtidige adkomster til leir- og forlegningsområdene avsatt i plankartet som piler.

Dette gjelder både dagens hovedadkomst til leirområde på østsiden, adkomst til forlegningsområdet på vestsiden av E6, dagens sekundæradkomst til leirområdet litt lenger nord, samt adkomst til Halkvarre skyte- og øvingsfelt sør for leirområdet. På sikt vil plassering av dagens hovedadkomst og sekundæradkomst bytte roller.

I planen er avsatt frisisiktsoner iht gjeldende praksis.

7.5.3 Avkjørsler

I planen er i samråd med Statens vegvesen eksisterende driftsavkjørsler som er viktig for Forsvaret forutsatt videreført og angitt med adkomstpil.

I planen er avsatt frisisiktsoner iht gjeldende praksis.

7.5.4 Internveger

Planen legger til rette for at etablerte internveger videreføres, og at evt nye veger til ulike deler av skyte- og øvingsområdet etableres etter behov innenfor rammene av planen.

7.5.5 Teknisk infrastruktur

Forsvarsbygg utreder fortløpende eventuelt nye behov knyttet til leir- og forlegningsområdet. Vann- og avløpsanlegg behandles gjennom sektorlovgivningen.

Planen legger til rette for etablering av nødvendig infrastruktur innenfor både bygge- og trafikkarealer.

7.6 FORSVARET

7.6.1 Arealbruk

Det er lagt opp til at Forsvarets områder er inndelt i tre kategorier for differensiert bruk, som framgår av plankartet:

- Forlengnings- og leirområder (F1_1-2) tillates utviklet i tråd med gjeldende strategiplaner, inkl bebyggelse, veger og andre trafikkarealer.
- I områder for lettere aktivitet (F2_1-3) tillates generell øvelsesaktivitet og kjøring med lette kjøretøy (til og med beltevogn), vedlikehold av eksisterende infrastruktur og andre enkle tiltak.
- I områder for tyngre aktivitet (F3-1) tillates samme aktivitet som i F2. I tillegg tillates etablering av nye utdanningsanlegg og skytebaner med tilhørende infrastruktur og bebyggelse. Alle aktuelle kjøretøytyper tillates brukt.

Planen legger til rette for at framtidige tiltak og byggerier innenfor forlengnings- og leirområder av kategori F1, samt øvingsområder av kategori F2 og F3, vil bli håndtert gjennom ordinær byggesaksbehandling.

7.6.2 Militære fareområder

I utgangspunktet betraktes hele skyte- og øvingsfeltet som fareområde på grunn av militær aktivitet.

Risikofaktorene har ulike årsaker og kan være faste eller midlertidige, og innbefatter for eksempel:

- Rikosjetter fra pågående skyting
- Skadelig laserlys fra våpen og instrumenter
- Etterlatenskaper fra tidligere aktivitet
- Blindgjengere (udetonerte ammunisjonsrester/prosjektiler)

Forsvarets oppdrag og utdanningsbehov endres raskt, herunder våpentyper og ammunisjon, samt at beregningsmetoder for fareområder justeres dersom ny erfaring og kunnskap krever det.

Når det gjelder militære fareområder skilles det normalt mellom følgende kategorier, som det er knyttet ulik risiko til:

- «Skyte- og øvingsfelt» som er et område hvor ferdsel kan medføre risiko som nevnt over dersom man ikke følger Forsvarssektorens anvisninger.
- «Nedslagsfelt» som er det området der ammunisjonen eller deler av denne forventes å lande når man tar hensyn til naturlig usikkerhet i leveringsnøyaktighet. I noen slike områder kan det påtreffes blindgjengere.
- «Blindgjengerområde» er et nedslagsfelt hvor det er fare for blindgjengere, og ferdsel frarådes. Det kan bli aktuelt å gjerde inn slike områder.
- «Sikkerhetssoner» er den ytterste faresonen omkring skytebaner og sprengningsfelt som er basert på beregninger knyttet til definerte typer våpen og ammunisjon (og som vil kunne justeres).

I planen behandles hele skyte- og øvingsfeltet som militært område der tidligere, pågående og framtidig militær aktivitet har medført at det knyttes ulik grad av risiko til forskjellige delområder.

Det legges inn faresoner for nedslagsfeltene «G-feltet» og «I-feltet».

7.6.3 Oppfølging vedr personsikkerhet

For å redusere risiko knyttet til uønskede hendelser som følge av konflikt mellom ferdsel og Forsvarets aktivitet, er i planens bestemmelser pekt på at aktuelle sikkerhetstiltak skal identifiseres og iverksettes.

Dette vil i praksis bl.a. handle om at Forsvaret løpende sørger for å oppdatere «Skytefeltinstruks for Halkvarre/Porsangmoen SØF» i tråd med gjeldende våpensystemer og sikkerhetsmaler.

7.6.4 Kombinert formål

Innenfor skyte- og øvingsfeltet finnes enkelte private eiendommer, hvorav 4 er avsatt til kombinert forsvar-/næringsformål.

Delområde MAA1 gjelder en eiendom som benyttes til fisketurisme, mens MAA2, MAA3 og MAA4 gjelder andre former for næring.

Planen legger opp til at disse eiendommene vil kunne utnyttes som før, så lenge ferdsel og bruk ikke kommer i konflikt med Forsvarets aktivitet.

Det åpnes ikke for ny bebyggelse.

7.7 BRUK OG VERN AV SJØ OG VASSDRAG, MED TILHØRENDE STRANDSONE

7.7.1 Drikkevann

I plankartet er en eksisterende forekomst avsatt som drikkevann.

I bestemmelsene er nedfelt begrensninger ift bruk.

7.8 HENSYNSSONER

7.8.1 Sikringszone infrastruktur (H190)

I plankartet er avsatt en sikringszone med radius 600 meter omkring eksisterende navigasjonsinnretning.

I bestemmelsene gis føringer om bruk.

7.8.2 Faresone høyspenningsanlegg (H370)

I plankartet er avsatt en 30 meter bred faresone omkring eksisterende høyspentlinjer.

I bestemmelsene gis føringer om bruk.

7.8.3 Faresone militær virksomhet (H380)

I plankartet er nedslagsfeltene G og I avsatt som faresoner.

I bestemmelsene gis føringer om bruk.

7.8.4 Hensyn friluftsliv (H530)

I plankartet er avsatt 1 hensynssone, relatert til friluftsliv og naturverdier langs Lakselva. Denne viderefører føringer i kommuneplanens arealdel.

I bestemmelsene gis føringer om bruk.

7.8.5 Hensyn naturmiljø (H560)

I plankartet er avsatt 1 hensynssone, relatert til naturverdier ved Gaggjavre.

I bestemmelsene gis føringer om bruk.

7.8.6 Bevaring kulturmiljø (H570)

I planen er avsatt 35 bevaringssoner, relatert til registrerte kulturminner, også samiske.

Dette handler om minner innenfor delområdene F2_1, F2_2 og F2_3.

I disse områdene legges til grunn en omforent forståelse om at Forsvarets virksomhet vil kunne gjennomføres uten fare for skade på kulturminner. Fare for ødeleggelse søkes minimert ved at motorisert ferdsel begrenses til perioder med frossen snødekt mark.

Vurderingene er gjort i dialog med kulturminnemyndighetene.

7.8.7 Båndlegging etter lov om kulturminner (H730)

I planen er avsatt 102 båndleggingssoner, relatert til automatisk fredede kulturminner, også samiske.

Dette handler om minner innenfor delområdene F2_1 og F2_3.

I disse områdene legges til grunn en omforent forståelse om at Forsvarets virksomhet vil kunne gjennomføres uten fare for skade på kulturminner. Fare for ødeleggelse søkes minimert ved at motorisert ferdsel begrenses til perioder med frossen snødekt mark.

Vurderingene er gjort i dialog med kulturminnemyndighetene.

7.9 BESTEMMELSESONRÅDER

7.9.1 Kulturminneområder (#1-)

I planen er avsatt 59 bestemmelsesområder, relatert til registrerte kulturminner som søkes frigitt som følge av konflikt med Forsvarets aktiviteter, grunnet plassering i kjernen av øvingsområdet (primært innenfor delområde F3_1).

Vurderingene er gjort i dialog med kulturminnemyndighetene.

En oversikt over hvilke kulturminner dette gjelder er vist i vedlegg 1.

7.9.2 Område for større masseuttak (#49-50)

Planen legger til rette for at Forsvaret kan videreføre/etablere masseuttak for bruk innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Dette handler om to områder nord for Halkavarveien som allerede er betydelig berørt.

I bestemmelsene nedfelles krav til virksomheten.

7.10 VIRKNINGER AV PLANEN

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i kapittel 4 og kapittel 6.

Delutredningene ble ferdigstilt i 2017-18, med unntak av reindrift som grunnet parallell avtaleprosess først ble ferdigstilt i 2022. Mens vurderingen knyttet til samfunnsmessige forhold ble revidert i 2018 som følge av Stortingets vedtak om opprettelse av Finnmark Landforsvar (FLF).

Som det framgår er forslagsstiller av den oppfatning at konsekvensene av Forsvarets fremtidige virksomhet er tilstrekkelig redegjort for i foreliggende utredninger.

I den grad det kan stilles spørsmål ved en slik vurdering, handler vel dette om hvorvidt beskrivelser/verdivurderinger fortsatt er gyldige.

Siden det i begrenset grad er gjort endringer i form av fysiske tiltak, knyttes da spørsmålet om utredningenes gyldighet til hvorvidt dagens situasjon er (vesentlig) endret, eksempelvis ved at bruken av området er endret eller arter er tilkommet/blitt borte.

Dette drøftes nærmere nedenfor så langt det er relevant.

7.10.1 Naturmangfold

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til naturmangfold i avsnittene 4.3 og 6.2.

Som det framgår er aktuelle inngrep/tiltak innenfor skyte- og øvingsfeltet vurdert å ha begrenset betydning for naturmangfold store deler av feltet. Imidlertid er det pekt på små negative konsekvenser knyttet til forekomster i områdene Porsangmoen-Ikkastunet-Dapmotvarri og Ahkesvarri-Coalbmjavri-Harrevjavri. Og noe større negative konsekvenser knyttet til forekomster i områdene Målbu-Gaggasiedga-Gaggaguolla.

Foreliggende utredning baserer seg på registreringer fra flere perioder, og vurderes å gi et tilfredsstillende grunnlag som samsvarer med den differensiering det legges opp til vedrørende framtidig aktivitet.

At det i ettertid har vist seg at en kartlagt forekomst knyttes til en annen art (svalbardvalmue) enn opprinnelig antatt, og dermed er fredet, anses heller ikke å ha vesentlig betydning for vurderingene som er gjort. Dette først og fremst grunnet lokalitetens beliggenhet i bratt terreng, som er gunstig mtp å unngå fysiske inngrep.

Når det gjelder den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes ikke denne å medføre omfattende endringer og tiltak utover påregnelig oppgradering innenfor forlegnings- og leirområdene. Ellers vurderes endringen i hovedsak å handle om hyppigere bruk av skytebaner og øvingsområder, dog innenfor rammene av den differensiering mtp aktivitet som følger av utredningsalternativene.

Den påvirkning dette medfører vurderes ikke å innebære økte negative konsekvenser i et omfang som har beslutningsrelevans i forhold til reguleringssaken.

7.10.2 Nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk i avsnittene 4.4 og 6.3.

Som det framgår er aktuelle inngrep/tiltak innenfor skyte- og øvingsfeltet vurdert å ha begrenset betydning for Nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk i store deler av feltet. For veinære områder er det imidlertid pekt på visse negative konsekvenser, særlig knyttet til utvidelsen nord for Halkavarreveien.

At det i ettertid er gjort endringer i forhold til offentlighetens tilgang til skytefeltet, ved at kjøreadkomst til Halkavarrevegen for privatpersoner er flyttet til en bomveg sør for leirområdet og det er gjort endringer i skuterløypenettet, anses ikke å ha vesentlig betydning for vurderingene som er gjort.

Når det gjelder den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes ikke denne å medføre omfattende endringer og tiltak utover påregnelig oppgradering innenfor forlegnings- og leirområdene. I øvrige områder vurderes endringen i hovedsak å handle om hyppigere «hendelser», i form av konflikt mellom Forsvarets og sivil bruk av feltet. Dette vil i utgangspunktet håndteres på samme måte i dag.

De ulemper dette medfører vurderes ikke å innebære økte negative konsekvenser i et omfang som har beslutningsrelevans i forhold til reguleringssaken.

7.10.3 Landbruk

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til landbruk i avsnittene 4.5 og 6.4.

Som det framgår er aktuelle inngrep/tiltak innenfor skyte- og øvingsfeltet vurdert å ha begrenset betydning for landbruk i store deler av feltet. I forhold til det registrerte beiteområdet er det imidlertid pekt på visse negative konsekvenser, særlig knyttet til utvidelsen nord for Halkavarreveien.

Når det gjelder den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes ikke denne å medføre omfattende endringer og tiltak utover påregnelig oppgradering innenfor forlegnings- og leirområdene. I øvrige områder vurderes endringen i hovedsak å handle om hyppigere «hendelser», i form av konflikt mellom Forsvarets og saueneieringen. Dette vil i utgangspunktet håndteres på samme måte i dag.

De ulemper dette medfører vurderes ikke å innebære økte negative konsekvenser i et omfang som har beslutningsrelevans i forhold til reguleringssaken.

7.10.4 Reindrift

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til reindrift i avsnittene 4.6 og 6.5.

Som det framgår er aktuelle inngrep/tiltak innenfor skyte- og øvingsfeltet vurdert å ha begrenset betydning for reindrift i de deler av feltet som allerede er betydelig berørt, dvs leirområdet og områdene for tyngre øving. Mens det pekes på visse negative konsekvenser knyttet til de mer urørte delene av feltet.

Når det gjelder den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes ikke denne å medføre omfattende endringer og tiltak utover påregnelig oppgradering innenfor forlegnings- og

leirområdene. I øvrige områder vurderes endringen i hovedsak å handle om hyppigere «hendelser», i form av konflikt mellom Forsvarets og reindrifta. Dette vil i utgangspunktet håndteres på samme måte i dag, hvilket inkluderer sambruk i henhold til særskilt avtale.

De ulemper dette medfører vurderes ikke å innebære økte negative konsekvenser i et omfang som har beslutningsrelevans i forhold til reguleringsaken.

Det vurderes som positivt at RBD 14A i tråd med det som er uttalt i forbindelse med behandling av planprogrammet, vil få anledning til å uttale seg i forbindelse med framtidige meldings- og søknadspliktige tiltak.

På samme måte vil reindrifta bli informert i forkant av framtidige øvelser. Samt i forbindelse med nødvendig planlegging i forbindelse med ev framtidig avslutning av feltet.

7.10.5Landskap

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til landskap med videre i avsnittene 4.7 og 6.6.

Siden aktuelle inngrep/tiltak innenfor skyte- og øvingsfeltet er av begrenset karakter, vurderes utbyggingsalternativene å gi ubetydelige negative konsekvenser i forhold til landskap.

Heller ikke den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes å medføre virkninger av betydning, og ikke i et omfang som er beslutningsrelevant i forhold til reguleringsaken.

7.10.6Kulturminner

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til kulturminner i avsnittene 4.8 og 6.7.

Siden aktuelle inngrep/tiltak innenfor skyte- og øvingsfeltet er av begrenset karakter, vurderes utbyggingsalternativene å gi ubetydelige negative konsekvenser.

Når det gjelder den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes ikke denne å medføre omfattende endringer og tiltak utover påregnelig oppgradering innenfor forlegnings- og leirområdene. Ellers vurderes endringen i hovedsak å handle om hyppigere bruk av skytebaner og øvingsområder, dog innenfor rammene av den differensiering mtp aktivitet som følger av utredningsalternativene.

I den grad det blir behov for å søke om frigivelse av viktige kulturminner, vil dette kunne ha negativ betydning.

Den påvirkning dette medfører vurderes ikke å innebære økte negative konsekvenser i et omfang som har beslutningsrelevans i forhold til reguleringsaken.

7.10.7Forurensning

Det er redegjort for hhv dagens situasjon og utredningsalternativenes betydning i forhold til forurensning i avsnitt 4.9 og 6.8.

Utbyggingsalternativene vurderes å gi ubetydelige negative konsekvenser med tanke på forurensning, da det i stor grad legges opp til at dagens aktivitetsnivå videreføres, og som har hatt begrenset betydning.

Heller ikke den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes å medføre negative virkninger av betydning, og ikke i et omfang som er beslutningsrelevant i forhold til reguleringsaken.

Det legges vekt på at forholdet til forurensning knyttet til faktisk aktivitet i feltet vil bli løpende regulert i henhold til sektorlov, i første omgang gjennom behandling av en søknad om tillatelse til forurensende virksomhet.

7.10.8 Støy

Det er redegjort for utredningsalternativenes betydning i forhold til støy i avsnitt 4.10 og 6.9.

Utbyggingsalternativene vurderes å gi ubetydelige negative konsekvenser med tanke på støy, da det i stor grad legges opp til at dagens aktivitetsnivå videreføres, og som har hatt begrenset betydning.

Heller ikke den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes å medføre negative virkninger av betydning, og ikke i et omfang som er beslutningsrelevant i forhold til reguleringsaken.

Det legges vekt på at forholdet til støy knyttet til faktisk aktivitet i feltet vil bli løpende regulert i henhold til sektorlov, i første omgang gjennom behandling av en søknad om tillatelse til forurensende virksomhet.

7.10.9 Flytrafikk

Det er redegjort for utredningsalternativenes betydning i forhold til flytrafikk i avsnitt 6.10.

Utbyggingsalternativene vurderes å gi ubetydelige negative konsekvenser ift flytrafikk, da det i stor grad legges opp til at dagens aktivitetsnivå videreføres, og som har hatt begrenset betydning.

Heller ikke den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes å medføre negative virkninger av betydning, og ikke i et omfang som er beslutningsrelevant i forhold til reguleringsaken.

7.10.10 Samfunnsmessige forhold

Det er redegjort for utredningsalternativenes betydning for samfunnsmessige forhold i avsnitt 6.11.

Utbyggingsalternativene vurderes å gi ubetydelige positive konsekvenser i forhold til lokalt næringsliv, og små positive konsekvenser med tanke på kommunal økonomi og sysselsetting. Mens tiltakets positive konsekvenser for Forsvaret er vurdert som relativt store.

Foreliggende notat ble utarbeidet i 2018. Bruk av oppdaterte tall fra SSB eller FLF vurderes ikke å medføre at konklusjonene endres vesentlig.

Den forespeilte endringen knyttet til Finnmark Landforsvar vurderes å medføre påregnelig oppgradering innenfor forlegnings- og leirområdene, som innebærer økt skatteinngang og omsetning i forbindelse med byggearbeider. I tillegg vil økt lokal bemanning medføre en relativ økning i forhold til skatteinngang og omsetning i driftsfasen.

Den påvirkning dette medfører vurderes ikke å innebære økte positive konsekvenser i et omfang som har beslutningsrelevans i forhold til reguleringsaken.

7.10.11 Drikkevann

Av hensyn til potensielt berørte, fokuseres særskilt på tiltakets betydning for drikkevannsforsyning i området.

Forholdet til drikkevannsforsyning i området er omtalt i KU for landbruk:

«Drikkevann til militærleiren og boligene leveres av Porsangmoen vannverk. Vannverket har grunnvannsbrønner. Ellers benyttes overflatevann i området som drikkevann til hytter. Rett utenfor planområdet forsyner Skoganvarre vannverk bebyggelsen der med drikkevann.»

Vannprøvetaking i skytefeltet viser forhøyde verdier av kobber. Konkusjonen av disse under-søkelsene er at dette mest sannsynlig kommer fra naturlig kobber i grunnen og ev. avrenning fra gruver og skjerp, og ikke militær aktivitet.»

Også i ROS-analysen er forholdet til drikkevann fokusert:

«Det ligger to grunnvannsbrønner innenfor planområdet. Det er i dag ikke aktiviteter her som påvirker grunnvann, og det er heller ikke planlagt slike aktiviteter.»

Forholdet til drikkevann er ellers omtalt i rapporten «Oversikt over areal med grunnforurensning og tilstand i vannforekomster, 2014»:

«Tiltak ved lokalitet 2020035 (tankanlegg) ble gjennomført i 2010, hvor installasjonene ble fjernet og levert mottaksanlegg. Overvåking ble gjennomført i 2012 og det ble konkludert med liten sannsynlighet for negative effekter av påvist forurensning av aromatiske hydrokarboner på fiske i Lakselv og ingen konflikter i området relatert til drikkevann. Saken ble deretter avsluttet og området tilbakeført som friluftsområde. Status for lokaliteten er «ingen konflikt med gjeldende arealbruk.»

Oppsummert legges til grunn at planen ikke legger opp til tiltak som vurderes å berøre eksisterende vannforsyning, hverken overflate- eller grunnvannskilder.

For øvrig legges vekt på at forholdet til drikkevannskilder er blant temaene som vil bli fokusert i alle byggesaker.

8 RISIKO OG SÅRBARHET

Følgende oppsummering er hentet fra en ROS-analyse utarbeidet av Multiconsult, datert 20.11.17.

I ettertid er det gjort endringer i forhold til offentlighetens tilgang til skytefeltet, ved at kjøreadkomst til Halkvarrevegen for privatpersoner er flyttet til en bomveg sør for leiområdet, og det er gjort endringer i skuterløypenettet.

Dette er ikke vurdert å ha vesentlig betydning for vurderinger og konklusjoner i ROS-analysen.

8.1 INNLEDNING

Etter en gjennomgang av sjekklisten er det avdekket 15 mulige uønskede hendelser. Av disse er 8 uønskede hendelser innenfor grønn sone hvor avbøtende tiltak ikke er nødvendig.

Det er registrert 3 uønskede hendelser innenfor gul sone, hvor avbøtende tiltak bør vurderes. En uønsket hendelse er registrert i tilknytning forurensing, en uønsket hendelse er registrert i tilknytning mulige trafikkulykker og en uønsket hendelse er registrert i forbindelse med beiteområder som omfatter skyte- og øvingsfeltet.

Det er 4 mulige uønskede hendelser som er plassert i rød sone, hvor avbøtende tiltak må iverksettes. Hendelsene er knyttet til skogbrann, lufttrafikk, risikofylte virksomheter (skyting med skarp ammunisjon, eksplosiver, blindgjengere) og utfordringer tilknyttet utøving av friluftsliv i skytefeltet.

En vurdering av de uønskede hendelsene etter risikoreducerende tiltak er utført i analysen. Som en følge av foreslåtte avbøtende tiltak er ingen uønskede hendelser plassert i rød sone og flere har gått fra gul til grønn sone. De uønskede hendelsene som fortsatt er i gul sone er knyttet til bruk av området til friluftsliv, flytrafikk, risiko for skogbrann og farer tilknyttet blindgjengere. Med tiltak er det lite sannsynlig at slike hendelser oppstår, men siden konsekvensen er svært alvorlig (død) er det ikke mulig å redusere konsekvensen til grønn sone.

8.2 SKOG OG LYNGBRANN

Nedslag fra bomber og granater kan ofte skape lokale småbranner, men brannen dør som regel raskt ut av seg selv. Bruk av sporlys og 40 mm ammunisjon medfører fare for brann. Det har tidligere vært branner i skytefeltet, men ingen har spredd seg over større områder. Ut ifra områdets beskaffenhet vurderes det som lite brannfarlig, med meget liten sjanse for at en eventuell brann skal kunne spre seg til bebyggelse.

Følgende tiltak er i iverksatt:

- Forbud mot bruk av sporlys i tørre perioder
- Egen container med slukkeutstyr finnes i leiren. Den kan kjøres ut med beltevogn.

8.3 FLYTRAFIKK

Den ytterste delen av innflygingsflaten til bane 35 ved Lakselv lufthavn Banak berører nordvestre delen av planområdet. I dag er rutinen at all skyting stanses når fly passerer, og Banak kontrolltårn skal varsles ved all skyting. Ved skyting mot luftmål, skyting eller bombing fra fly/helikopter, samt all skyting med flatbanevåpen eller krumbanevåpen skal det etableres sikkerhetssamband mellom kontrolltårn Banak og sikkerhetsoffiser for aktuell skyting.

Det er imidlertid flere forbedringspunkter knyttet til dagens sikkerhetsregime:

- Det er kartlagt som en utfordring at alle skytebaneledere ifølge gjeldende instruks skal ha kontakt med flygeleder i «tårnet», lokalt ved Banak eller i Bodø. Dette medfører at flygeledere ofte må ha kontakt med flere personer. Det vil gi en langt tryggere situasjon om de til enhver tid har en person å forholde seg til.
- Det er også pekt på at det er behov for å vurdere om skyte- og øvingsfeltet kan deles opp i ulike felter. Deler av skytefeltet kan da benyttes selv ved inn-/utflyging, og en slipper å stenge alle skytebaner.
- Gjeldende Skytefeltinstruks for Halkvarre og Porsangmoen SØF revideres ved behov.
- Kontinuerlig dialog mellom Avinor, Forsvarsbygg og Forsvaret for å kunne evaluere praksis og bedre rutiner.

Med tiltak beskrevet i instruksen og oppfølging av forbedringspunkter anses dette å gi tilstrekkelig sikkerhet knyttet til sivil luftfart.

8.4 RISIKOFYLT VIRKSOMHET

Aktiviteten til Forsvaret i skyte- og øvingsfeltet gir blindgjengere. Disse utgjør en risiko for både mennesker og dyr.

Forsvaret har egne rutiner for å håndtere dette.

- Skilting/merking av blindgjengerområder. Det er skilt per femtiende meter med påskrift «Store fare blindgjengere».
- Søk etter blindgjengere (manngard) og uskadeliggjøring av disse foregår kontinuerlig.
- Entreprenører som skal inn i områder med blindgjengere følges av Forsvaret eller de må ha eget kurs/opplæring.

8.5 FARE FOR AKUTT FORURENSING PÅ LAND ELLER I SJØ, OLJEUTSLIPP ETC.

Bruk av skytefeltet kan gi akutt forurensing ved maskinhavari, brudd på drivstofftanker, brudd på hydraulikkslanger m.m. Det innebærer ingen betydelig risiko for miljøet, men kan gi lokal forurensning av grunnen og har en risiko for å spre seg over større avstander via bekker og innsjøer. Feltinstruksen har krav om at absorbent alltid skal være tilgjengelig for oppsamling av forurensning. Det er ikke tilgjengelig utstyr for oppsamling av vann (lense), men lokalt brannvesen har slikt utstyr tilgjengelig. Dette anses å være tilstrekkelig.

Ammunisjonsrester utgjør en risiko for langvarig forurensning. Hvitt fosfor, metaller og sprengstoffrester utgjør de største farene. Det utført undersøkelser i planområdet der det er tatt prøver av sedimenter, vann, jord, fisk, sau, rein. Ut i fra egen rapport fra Forsvarsbygg er alle baner, områder med potensielt forurensing kartlagt og det ligger med resultater fra prøvetaking.

Det arbeides kontinuerlig for å følge opp forurensning knyttet til skytebaner/-felt med prøvetaking og tiltak. De største risikoforhold er arbeid i grunnen. Ved graving eller andre inngrep i masser på skytebanene (spesielt håndvåpen-baner), skal arealet håndteres som forurenset grunn. Ved graving kan hvitt fosfor frigjøres. Det skal gjennomføres en risikovurdering i forkant av graving eller andre inngrep i baner eller områder der hvit fosfor har vært brukt. Arealet skal håndteres som forurenset grunn.

I Miljødirektoratets database over forurenset grunn er det fem lokaliteter i planområdet. Tre av områdene er tildekket, og det er ingen konflikter med gjeldende arealbruk for noen av de.

8.6 ULYKKER VED OFFENTLIG VEI

E6 går gjennom øvingsfeltet. Veien er i ikke i konflikt med skyting, rikosjetter eller vådeskudd. Ved større øvelser vil E6 benyttes av militære kjøretøyer, samt at E6 krysses av lettere kjøretøyer for å nå arealer som ligger på vestsiden av veien. Det er ikke rapportert ulykker eller nestenulykker knyttet til øvelser og E6 i området. Ved kryssing av E6 kan det være behov for å benytte personell til trafikkdirigering, det kan settes opp midlertidige varslingskilt og alle førere må bli gitt informasjon om farene ved å krysse E6. Det er for øvrig utarbeidet en egen instruks for bruk av kjøretøy i skyte- og øvingsfeltet.

8.7 BRUK AV SKYTE- OG ØVINGSFELTET TIL FRILUFTSLIV

Skytefeltet brukes i dag en god del til friluftsliv. Området har gode fiskevann, det drives både små- og storviltjakt, bærplukking, fjellene er turmål og det går tre merkede snøskuterløyper gjennom feltet. Halkvarreveien gjør området lett tilgjengelig. Sivil bruk av området samtidig som det foregår militær aktivitet er naturlig nok forbundet med risiko. Det har ikke forekommet ulykker eller skade knyttet til sivil bruk samtidig som militær øvelse/trening, og det er iverksatt en rekke rutiner knyttet til dette.

Alle som skal inn i området med bil kjører gjennom vakta i leiren og registrerer seg her. Vakta er bemannet døgnet rundt, og gir mulighet til å informere om militær aktivitet. Ved innkjøring til skytefeltet er det videre en større varslingsstavle. Her er skarpskyting markert med lyspunkt både på kart og oversiktspanel. Alle skytebaner er skiltet/merket, og ved skyting heises rød ballong. På denne måten vurderes forholdet til sivile personer som ankommer området via porten som kontrollert.

Ved større øvelser settes det ut sikkerhetsposter ved veier og stier, dette er det utarbeidet egen instruks for dette. All trafikk skal stanses og personer skal ikke sendes videre før klarsignal er gitt av skyteleder. Sikkerhetsposter skal holde øye med omkringliggende terreng og melde fra til skyteleder om det er forhold som tilsier stans i skytingen. For eksempel om mennesker eller dyr er på marsj inn i farlig område uten at posten kan få stoppet dem. Ved øvelser er det vaktposter ved skuterløypa. Dette inngår som en del av øvelsen.

Alle større øvelser blir også varslet i aviser og på internett.

En særlig utfordring i forhold til personsikkerhet knyttes til ev ferdsel i området som ikke er registrert som følge av innpassering gjennom porten. Gjennom etablerte rutiner som nevnt over knyttet til øvelser ansees risikoen som akseptabel.

8.8 DYR PÅ BEITE

Deler av planområdet benyttes til sauebeite i perioden juni (juli) til september. Tamrein kan ha tilhold i området året rundt, men det er en viss sesongvariasjon i bruken. Bruk av skytefeltet kan påvirke dyr på flere måter. Dyr på beite kan skremmes, skades eller dø som en følge av militær aktivitet i skytefeltet. Det er alltid en visuell kontroll av terrenget før skyting på skytebaner. Før skyting og øvelser jages dyr bort enten av mannskaper til fots, bil, ATV og/eller helikopter. Det er jevnlig kommunikasjon med reingjetere og saueiere for å få informasjon om dyrenes opphold og gi informasjon om planlagte øvelser og skytinger.

Det opplyses at det er lett å ha kontroll på bruken av sau siden alle dyr fraktes inn og ut via leiren. Veien benyttes også ved tilsyn/gjeting. Reindrifta er en større utfordring da rein drives inn fra videområdene og det opplyses at reieiere i liten grad varsler når dyr flyttes til eller innen området. Et tiltak er bedre dialog og kontakt med reieiere/-gjetere.

Forurensning/rester fra ammunisjon utgjøre en viss fra for dyr på beite. Det er utført en undersøkelse av sau og rein, uten at det er funnet konsentrasjoner i dyrene over grenseverdier. Konklusjonen er at dyr ikke har fått i seg skadelige stoffer fra aktiviteten i skyte- og øvingsfeltet.

9 ØKOSYSTEMTJENESTER

Begrepet «økosystemtjenester» ble introdusert for første gang i forskrift om konsekvensutredninger ved revisjon pr 01.07.2017, og følgelig ikke nedfelt i planprogrammet som ble fastsatt den 13.10.2016.

Forslagsstiller velger likevel å svare opp på denne måten, dog noe forenklet:

9.1 DEFINISJON

Økosystemtjenester er goder og tjenester som vi får fra naturen, og deles vanligvis inn i:

- Forsyningstjenester (produkter som vi får fra økosystemer, som for eksempel mat, vann og brensel).
- Regulerings-tjenester (naturlige reguleringer av prosesser i økosystem som vi har stor nytte av, som for eksempel vannrensing, luftrensing, flom og erosjonsbeskyttelse).
- Kulturelle tjenester (ikke-materielle goder som vi får fra økosystemer, som for eksempel estetiske og spirituelle opplevelser, rekreasjon og helse).
- Støttende tjenester (grunnleggende funksjoner i økosystem og som er nødvendige for andre økosystemtjenester, som for eksempel jorddannelse, resirkulering av næringsstoffer og primærproduksjon).

9.2 FORSYNINGSTJENESTER

Når det gjelder tiltakets betydning for forsyningstjenester, legges til grunn at relevante problemstillinger dekkes gjennom foreliggende vurderinger av konsekvenser for landbruk jfr avsnitt 6.4, og reindrift jfr avsnitt 6.5.

9.3 REGULERINGSTJENESTER

Når det gjelder tiltakets betydning for regulerings-tjenester, legges til grunn at relevante problemstillinger dekkes gjennom foreliggende vurderinger av konsekvenser for landskap jfr avsnitt 6.6, og forurensning jfr avsnitt 6.8.

9.4 KULTURELLE TJENESTER

Når det gjelder tiltakets betydning for kulturelle tjenester, legges til grunn at relevante problemstillinger dekkes gjennom foreliggende vurderinger av konsekvenser for landskap jfr avsnitt 6.6, og kulturminner jfr avsnitt 6.7 og friluftsliv jfr avsnitt 6.3.

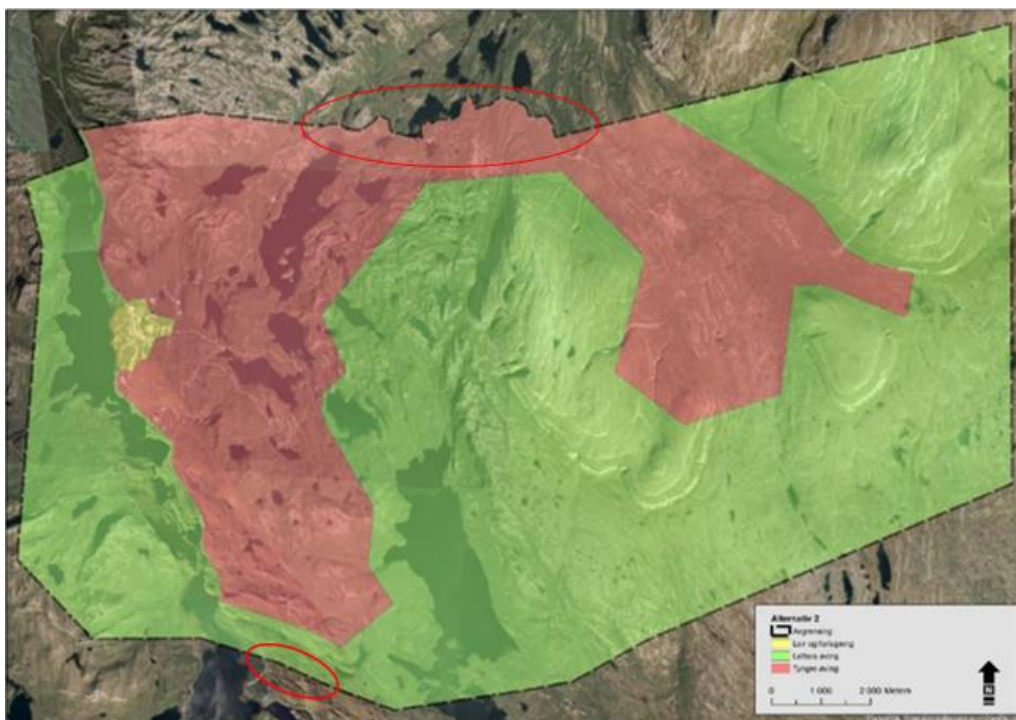
9.5 STØTTENDE TJENESTER

Når det gjelder tiltakets betydning for støttende tjenester, legges til grunn at relevante problemstillinger dekkes gjennom foreliggende vurderinger av konsekvenser for naturmangfold, jfr avsnitt 6.2, og vurdering av forholdet til naturmangfoldloven jfr kapittel 10, og til vannforskriften jfr kapittel 11.

10 VURDERING ETTER NATURMANGFOLDLOVEN

10.1 BAKGRUNN

I det aktuelle planområdet har det vært operativ forsvarsvirksomhet helt tilbake til 1946. Dagens skytefeltavgrensning har eksistert siden 1966, med kun små endringer. Aktivitetsnivået har variert, med høyeste aktivitetsnivåer i perioden 1970-1990-tallet. Planforslaget innebærer en offentligrettslig regulering av eksisterende virksomhet på disse arealene med en mindre utvidelse. Forsvarets virksomhet i feltet er tiltenkt som vist i figuren, der tung virksomhet er markert med rødt, og lett virksomhet er markert med grønt.

Figur 27 Kartet viser leirområdet (gul farge), areal der det er tenkt å gjennomføres tung øving (rød farge) og området der det er tenkt å være lett øving (grønn farge). De røde ringene markerer områder der det er foreslått en utvidelse av skyte- og øvingsfeltet.

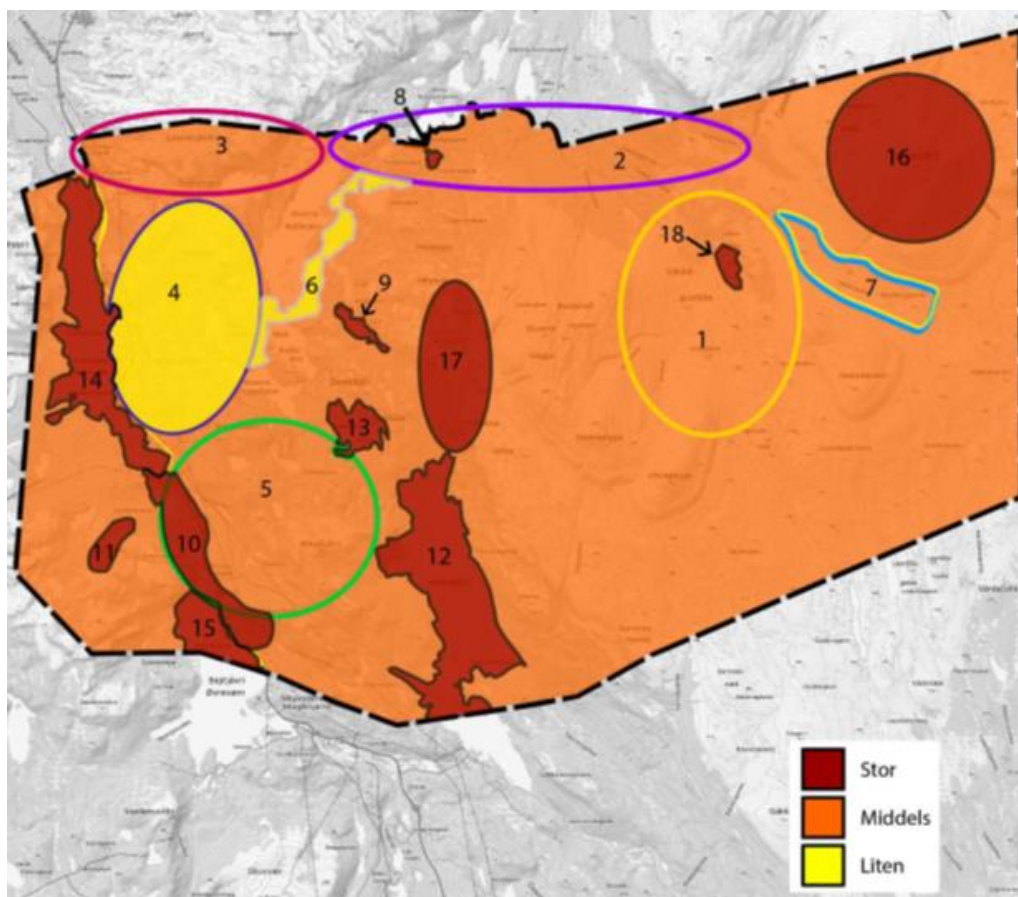
10.2 KONSEKVENsutREDNINGEN

NINA har laget en konsekvensutredning som er nærmere omtalt i avsnitt 4.3 der det er gjort vurderinger av dagens påvirkning på naturmangfoldet og konsekvenser ved eventuelle endringer. De har gjort vurderingene basert på all kjent kunnskap om biologisk mangfold i området sammen med ny kunnskap fra egne kartlegginger.

Konsekvensutredningen er fokusert på den delen av skytefeltet som er satt av til intensiv øvingsaktivitet (markert med rødt i figuren over) samt nedslagsfeltene (markert med gult) fordi det er innenfor disse områdene forsvarssektoren vil opprettholde og utvikle den tyngste virksomheten i feltet også i fremtiden. Innenfor arealet som er farget rødt betyr det at både terrengslitasje og støynivå sannsynligvis vil øke, mens det i nedslagsfeltet ikke vil bli økt terrengslitasje, mens støypåvirkningen med mer ifm nedslag av prosjektiler vil kunne øke.

Konklusjonen i rapporten er at dagens aktivitet ligger mellom liten og middels negativ påvirkning på naturmangfoldet, og at den eventuelle endringen i aktivitet ikke vil medføre vesentlige endringer med tanke på påvirkning av naturmangfold. De påpeker samtidig at det finnes viktige naturtypeområder i feltet som bør tas hensyn til, og fremhever 11 områder med svært høy verdi (se figuren nedenfor). 2 av disse ligger innenfor området som er satt av til høy aktivitet, 2 områder ligger innenfor nedslagsfeltet, 1 helt på grensen til det nordøstlige nedslagsfeltet mens de resterende 6 områdene ligger innenfor arealet der det kun skal være lett øving.

Figur 28 Viktige naturtyper basert kjent kunnskap (blant annet Systad med flere, 2005), samtaler med SNO samt nye kartlegginger ifm konsekvensutredningen utført av NINA.

Hoveddelen av de særlig viktige naturtypene, er knyttet til vannforekomster. Vassdragene knyttet til både Brennelva og Lakselva, ligger delvis innenfor skytefeltets grenser. Disse elvene er begge lakseførende og det er derfor spesielt viktig å ta hensyn til vannforekomster knyttet til disse. I tillegg er det mange rødlistede fuglearter som bruker vannforekomstene i og rundt Porsangmoen/Halkavarre til både hekkeplasser og rasteplasser under trekket. Dette er hovedgrunnene til at mange av vannforekomstene er vurdert å være særlig viktige naturtyper.

Av vannforekomstene er det ett lite vann (lokalitet 8 i figuren over) som er vurdert som særlig viktig som ligger innenfor det området det er ønske om å regulere til tung øving. Akkurat i dette området består aktiviteten hovedsakelig i trafikk langs allerede eksisterende vei, og konsekvensutredningen har vurdert at en noe økt aktivitet her ikke vil ha vesentlig endret påvirkning på naturtypen. I tillegg er det ett vann (lokalitet 9 i figuren over) som ligger innenfor nedslagsfeltet midt i skyte- og

øvingsfeltet. Her ansees øvingen i terrenget å ha liten påvirkning, men økt aktivitet i hekketid vil kunne ha negativ påvirkning siden dette er innenfor nedslagsfeltet.

Det er ett naturtypeområde (lokalitet 18 i figuren over) som er registrert innenfor arealet med planlagt tyngre virksomhet, og som også ligger helt på grensen av nedslagsfeltet i nordøst. I denne lokaliteten er det registrert hekkende brushane i 2015 (ref NINA sin rapport). Det har vært en annen registrering i omtrent samme område tidligere (unøyaktig registrering i Artskart), men det er tilbake i 1986. Det er generelt få fugleregistreringer øst i skyte- og øvingsfeltet – antagelig fordi dette ligger et godt stykke unna allfarvei. Vi vet derfor ikke hvor stabil denne forekomsten er, eller om det har vært en tilfeldig hekking.

I skytefeltets ytterkant i nordøst, med en liten overlapp inn i nedslagsfeltet, er det registrert en lokalitet 16 som stor verdi basert på registreringer i Artskart og opplysninger fra Statens Naturoppsyn. Verdien er basert på registrering av hekkende rovfugl samt at det er leveområde for rovdyr. Innenfor nedslagsfeltet midt i skyte- og øvingsfeltet, men utenfor område planlagt for tyngre virksomhet, er det registrert en tilsvarende lokalitet 17 som stor verdi for vilt basert på registreringer i Artskart og opplysninger fra Statens naturoppsyn. Her er det også registrert hekkende rovfugl.

10.3 VURDERING IFT NATURMANGFOLDLOVEN §§ 8 – 12

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet. Følgende vurderinger er gjort opp mot de enkelte bestemmelsene:

§ 8 om kunnskapsgrunnlaget

Dette planforslaget gjelder videreføring av et allerede eksisterende skytefelt og virksomhet, med behov for robusthet til å håndtere skiftende aktivitetsnivå også i fremtiden. Det foreligger god og tilstrekkelig oppdatert dokumentasjon av naturtypelokaliteter, arter og naturtyper i planområdet. Det er også innhentet aktuell kunnskap om generasjoners bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk, og om sambruken mellom sivilsamfunnsinteresser og Forsvaret siden opprettelsen av skyte- og øvingsfeltene i 1946 og frem til dagens utstrekning og virksomhet. Informasjonen baserer seg både på nye og eldre kartlegginger med konsekvensvurdering.

Det påpekes allikevel i konsekvensutredningen at det anbefales overvåking av naturområdet der det ble registrert brushane i 2015 samt at det foreslås å kartlegge omkringliggende områder for å se om bruhanen muligens har større forekomst i området. I tillegg står det i konsekvensutredningen at de anser kunnskapsgrunnlaget som for dårlig i områdene som ikke ble kartlagt i forbindelse med konsekvensutredningen, noe som gjelder arealene som settes av til lett aktivitet. Det ansees allikevel at de resterende arealene er godt nok kartlagt for å opprettholde dagens aktivitet, siden det har vært tilsvarende aktivitet som det søkes om i dette området en årrekke både før og etter den nevnte kartleggingen. Framtidig skyteaktivitet er en videreføring av dagens aktivitet i et eksisterende skytefelt. Av den grunn er det vanskelig å vurdere hvordan den militære aktiviteten med skytestøy faktisk påvirker viltbestandene i området på bestandsnivå, men antatt påvirkning fra omsøkt virksomhet vurderes å være begrenset ut fra dagens bestandssituasjon. Plante- og dyreliv vil ha tilpasset seg den aktiviteten som er, men det vil allikevel være behov for å følge opp om anbefalingene i rapporten fra 2003 er fulgt opp, og om det er behov for justeringer av aktiviteten.

Eksisterende dokumentasjon vurderes å være tilstrekkelig grunnlag for områdereguleringsplanen.

§ 9 om føre-var-prinsippet

Med bakgrunn i dokumentasjonen fra kartleggingene anses kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig til gode konsekvensvurderinger. Det faktum at området har vært skytefelt siden 1950- og 1960-tallet gir også en god indikasjon på konsekvensene av aktiviteten, og viser at mangfoldet i området i stor grad tilpasser seg aktiviteten.

Forsvaret vil fortsatt overvåke og begrense forstyrrelser på dyrelivet så langt det er mulig for å unngå utilsiktede konsekvenser, og være særlig varsomme slik at ikke det skjer utlekkinger eller skader på vannforekomstene der det finnes viktige naturverdier som laks og rødlistede fuglearter.

Siden konsekvensutredningen påpeker at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig for arealene som er planlagt til lett øving, vil det være behov for at ny kartlegging gjøres dersom det skal gjøres endringer i dagens virksomhet, for eksempel dersom det skal anlegges nye kjøretsråser eller lignende.

Dersom brushanen har fast hekkeplass i området der den ble registrert i 2015, er det sannsynlig for at denne også vil kunne påvirkes av en økt øvingsaktivitet. Forhåpentligvis vil den finne andre egnede hekkeplasser dersom forstyrrelsene er for store.

Faren for nye og hittil ukjente negative konsekvenser anses som liten.

§ 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning

Planlagte tiltak og virksomhet i planområdet, og de rammer for utbygging og aktivitet som planforslaget åpner for, berører i hovedsak områder som allerede er utviklet eller i bruk til ulike formål for Forsvaret. Den planlagte opptrappingen av aktivitetsnivået forventes å ligge innenfor det omfang som tidligere har funnet sted i området, selv om det vil være noe høyere enn dagens nivå.

Det finnes naturområder, også tilsvarende arealer som skytefeltet berører, i regionen rundt og således en viss tilgang til alternative arealer for arter som eventuelt trekker ut av planområdet på grunn av Forsvarets aktivitet. Det er liten grunn til å forvente at aktiviteten i planområdet får nye store konsekvenser for økosystemet i regionen.

§ 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Loverket relatert til forurensning er strengt, og ivaretar tiltak mot ny forurensning. Samtidig forutsettes at dersom det skal foretas utbygging eller andre inngrep i grunn med kjent forurensning må dette fjernes eller sikres tilfredsstillende. Utbygging eller flytting av trasé eller oppsetting av nybygg eller nye skytebaner i områder for lettere øving kan medføre behov for nye kartlegginger, og i verste fall behov for erstatningsarealer dersom viktige naturverdier ødelegges. Den kostnaden vil tiltakshaver måtte bære.

Samtidig er det også knyttet kostnader for Forsvaret til å oppsøke alternative arealer hvis man for eksempel skal ta hensyn til hekkeperiode i et område som allerede har kort sommersesong.

§ 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det er forutsatt at de mest miljøforsvarlige teknikker legges til grunn ved utbygging og drift av nye bygninger og anlegg. Kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å gjøre gode vurderinger om dette i driften av skytefeltet. Ved eventuelle endringer av traséer eller lignende i områder for lettere øving vil det kunne være behov for nye vurderinger basert på befaringsdata.

11 FORHOLDET TIL VANNFORSKRIFTEN

Vannforskriften er Norges svar på EUs vannrammedirektiv (direktiv 2000/60/EF). Vannforskriften trådte i kraft 1. januar 2007. Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

For naturlige forekomster av overflatevann (her; elver og innsjøer) er miljømålet at forekomsten minst skal ha «God» økologisk og kjemisk tilstand basert på gitte klassegrenser for kjemiske, fysiske og biologiske parametere (der bl.a. bunndyr og fisk inngår).

For vannforekomster som ligger under grensen for «God» tilstand, skal tiltak iverksettes for å oppnå minst «God» eller bedre tilstand. For vannforekomster der miljømålet er nådd («God» eller «Svært god» tilstand) skal det ikke foretas inngrep eller være utslipp som medfører at vannforekomstens tilstandsklasse reduseres (for eksempel fra «Svært god» til «God» eller fra «God» til «Moderat»). Ved inngrep må forebyggende tiltak vurderes for å hindre at tilstanden forringes.

Miljømål for kjemisk tilstand i vannforekomsten bestemmes av utvalgte miljøgifter og grenseverdier for disse. For å oppnå «God» kjemisk tilstand skal utslipp av prioriterte stoffer (eksempelvis bly) opphøre eller reduseres slik at det oppnås konsentrasjoner i vannmiljøet som ligger nært bakgrunnsnivået for stoffer som er naturlig forekommende, såkalt regionspesifikke stoffer herunder kobber og sink, og tilnærmet «0» for stoffer som er menneskeskapt.

For å kunne oppnå målene i vannforskriften, har Miljødirektoratet ansvaret for databasen «Vannmiljø». Her lagres analysedata fra vannkvalitetsovervåking i hele landet. Dataene fra Vannmiljø hentes opp i databasen «Vann-Nett» av fylkesmannsembetene (FM) og brukes til klassifisering av vannkvalitet. I denne legges også informasjon om ulike påvirkninger og tiltak planlagt eller under gjennomføring i vannforekomster som er i risiko for ikke å nå miljømålene. De faglige vurderingene av dataene gjøres av FMene, og påvirker involveres ved behov. Vann-Nett forvaltes av Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE), og er inngangsporten til informasjon om alt vann i Norge.

Kravet til dokumentasjon av påvirkning og oppfølging før, under og etter tiltak, gjelder også tiltak som planlegges i Porsangmoen-Halkvarre skyte- og øvingsfelt, inkl. leir- og forlegningsområdet. Tiltakenes mulige konsekvenser for vannmiljøtilstanden skal vurderes og tas hensyn til ved planlegging og gjennomføring. Hva som skal følges opp etter ferdigstillelse, vil utløses av typen tiltak som gjennomføres.

Skyte- og øvingsaktivitetene og forholdet til vannforskriften vil bli nærmere avklart og regulert i henhold til sektorlovene – herunder gjennom miljømyndighetens behandling søknad om tillatelse til virksomhet som kan volde forurensning (forurensningslovens § 11).

Dette vil foregå i etterkant av reguleringsprosessen.

12 PLANMATERIALE

Plankart, 1:20.000 (A0) datert 26.09.2022

Reguleringsbestemmelser datert 26.09.2022

Konsekvensutredning av reindrift, datert mai 2022 (Norsk institutt for naturforskning)

Konsekvensutredning av naturmangfold, datert 08.01.2018 (Norsk institutt for naturforskning)

Konsekvensutredning av landbruk, datert 26.05.2023 (Multiconsult)

Konsekvensutredning av nærmiljø, friluftsliv og annen utmarksbruk, datert 05.12.2017 (Multiconsult)

Konsekvensvurdering av landskap, datert 21.11.2017 (Multiconsult)

Konsekvensvurdering av samfunnsmessige forhold, datert 06.02.2018 (Multiconsult)

Konsekvensvurdering av flysikkerhet, datert 21.09.2017 (Multiconsult)

Risiko- og sårbarhetsanalyse, datert 20.11.2017 (Multiconsult)

Støykartlegging etter T-1442, 2014 (Forsvarsbygg Futura)

Oversikt over areal med grunnforurensning og tilstand i vannforekomster, 2014 (Forsvarsbygg Futura)

13 VEDLEGG 1

Oversikt over automatisk fredede kulturminner som ønskes frigitt, avsatt som bestemmelsesområder:

Nr	LokalitetsID	Art (lok)	Art (enkel)
#1	107761	Forråd - depot	Forrådsgrop
#2	107814	Gravminne	
#3	107709	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetningsspor
#4	107660	Bosetning-aktivitetsområde	Gammetuft
#5	107644	Bosetning-aktivitetsområde	Varde/Varderekke
#6	107687	Bosetning-aktivitetsområde	
#7	107711	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetningsspor
#8	107781	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#9	107716	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#10	107652	Teltboplass	Arran
#11	107629	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#12	107796	Gravminne	Urgrav
#13	107694	Fangstlokalitet	Bogastell
#14	223420	Teltboplass	Arran
#15	107701	Bosetning-aktivitetsområde	
#16	107705	Gravfelt	Urgrav
#17	217198	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#18	107646	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#19	107764	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#20	217196	Forråd - depot	
#21	107670	Merkestein	Vegmerke-rodstein
#22	107667	Merkestein	Vegmerke-rodstein
#23	107635	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#24	107820	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#25	107734	Bosetning-aktivitetsområde	Varde/Varderekke
#26	191435	Annen arkeologisk lokalitet	Varde/Varderekke
#27	107766	Forråd - depot	Forrådsgrop
#28	107712	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#29	217153	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#30	107731	Gravminne	Urgrav
#31	107779	Bosetning-aktivitetsområde	
#32			
#33	107659	Fangstlokalitet	Kjøttgjemme
#34	107785	Fangstlokalitet	
#35	107744	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#36	107782	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#37	223389	Teltboplass	Arran
#38	107784	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#39	107808	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#40	107727	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#41			

#42			
#43	107789	Røysfelt	
#44	107691	Gravminne	Røys
#45	107653	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#46	107760	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetningsspor
#47	107695	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#48	107722	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#49			
#50			
#51	107803	Bosetning-aktivitetsområde	Ildsted
#52	107818	Haug/Groplokalitet - ubestemt	
#53	107748	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#54	107699	Bosetning-aktivitetsområde	Kjøttgjemme
#55	217160	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#56	107645	Teltboplass	
#57	107740	Bosetning-aktivitetsområde	
#58	107673	Forråd - depot	
#59	107810	Teltboplass	
#60	107674	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#61	107631	Bosetning-aktivitetsområde	Arran
#62	217152	Forråd - depot	Kjøttgjemme
#63	217156	Merkestein	Varde/Varderekke
#64	107647	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetningsspor